Dmissalio mundi magna m 2o dirit. q. in clare regione ⁊ ego
ra. Clarus aiit quo altitudo gie pmanet d. q. dirit. est n.
tra q̃ rectum in modio cum sita. ⁊ q̃ dpnat. ⁊ aqua aduc ⁊ aer
ignis qm q̃ pnus ⁊ rio tnebrosa cu lime attigens ut act dr ⁊ lib.
metha. ⁊ ea disposuit deus gloriosa ⁊ sublimis ⁊ hec ad q. dicitur
q altissima ⁊ nocissima seipsa altant corrumpit ⁊ guant. Dirit ad
ela cor sim qm q̃ i pncs dmissa formata mne dixi prie ego quos quo
tione dimisse quatuor spes fuit q̃ q. m. q̃libz rio dmissu vndiq; crudarit
ii in q̃ scitas rio gmoru aqua resistit ad vita q̃ndi diuturn
tueda. Oma aiit pt tra mobilit exstitit q̃ ut rectum undi posse
tate sm magnm eqnoq; mo vndiq; eqnalit signos rotundo spo mo
possidet

Ircd clare q̃ regione ethera regio lucida. d. caracter cui sna
immutabi cencia immixt eyos mo octo cu laurd icedit ⁊ o d
pho. lx. cencia interpatur cui q. sunt spere sic pimus tactq; q. v.
lime. cyaneus. veneris. Solis. Martis. Jouis. saturni. Stellar.
fixar. et octi celi. Istar q̃libz singulor ifeuor spes cudit undiq;
quoq; qnde 2o sunt motq. Dug q. n. e motq celi octi sup duos 2do
equinoctiales. d. polu arctici ⁊ antarctici ab oriete in oriete p occidete
q̃ equinoctialis celuo p medm undit eff ⁊ dlig spaq; infiq; mo
p obliqm cirkli qui e oppo tq sup axes ⁊ polos suos distantes d
primos polos. 23. gdbz. Oz pma spa octo alias spes secu suo im-
petu rapit insta die ⁊ nocte ⁊ motu tra sed illo tu q̃ntitatibz ut
in. 100. annis mo gradu. vne signde cirkli zodiaci dirit p mo
obliqm sub quo q̃libz. 7. planetaq; et ⁊ spaq; in qua differtm
mo ppo q̃ celi motu ⁊ dmisso spacio tpm ipm metit. vt Saturn
in. 30. annis. Jupit in. 12. Mars 1. 2. annis. Sol 1. 2 6h. diebz
⁊ 6. horis. Venus ⁊ Mercurius cu sole fere situ. luna vo in. 27.
diebz ⁊ 8. horis

Quod celū volui

BIBL. NAT.
PARIS
SERVICE PHOTOGRAPHIQUE
REPRODUCTION INTERDITE

Jom̃a autem itelligẽ ꝛ scire gtigit i oi scia
ep cogc̃de pn̄cipioꝝ ut scribi⁹ p⁰ phisicoꝝ̄:
Nos g̃ uolẽtes hr̃e scie g̃ma⁹ notic̃iã circa
ep pn̄cipia cgmodi st modi sig̃ndi ꝑse p⁰ oꝫ ist̃ae :
Sz añ̄ꝑ eoꝝ iq̃a⁹ notic̃ia i spãli ꝑmittẽda st quedꝫ
i gnãli sine q̃bꝫ plenꝫ hẽt nõ pt̃ itellcũz ¶ Quoꝝ
dam̃ ꝛ ꝑm ẽ: q̃m⁰ modꝫ sig̃ndi ꝑciat⁹ ꝛ describatur:
¶ zm ẽ: a q̃ modꝫ sig̃ndi radicalit̃ oriat⁹ ¶ zm ẽ a q̃
modꝫ sig̃ndi imediate sumat⁹ ¶ qm: q̃m⁰ modꝫ sig̃ndi
a mo⁰ itellig̃di ꝛ a mo⁰ ẽndi distĩgua⁹ ¶ hm: m q̃
modꝫ sig̃ndi tãꝑ i suo subo iueĩatur ¶ Circa pr̃a-
mũ ẽ nõndꝫ ꝛ scidꝫ: ep modꝫ sig̃ndi duo ipoztat. eq̃
uoce eĩ dĩ de modo sig̃ndi actio ꝛ passi⁰ ¶ Modꝫ sig̃
ficãdi actiuꝫ ẽ: ꝓpietas nois ab itellectu sibi cõce
sa mediãte q̃ uoꝫ ꝑpetatẽ ti sig̃ficat ¶ Modꝫ sig̃ndi
passiꝫ ẽ: modꝫ siue ꝑpetas ti put ẽ ꝑ uocẽ sig̃ficata
Et ep sig̃ficare ꝛ gsig̃ficat̃ ẽ q̃dam̃⁰ agẽe: ꝛ sig̃ficari
ꝛ gsig̃ficati ẽ q̃dam̃⁰ pati. mde est ep modꝫ ut ꝓpie
tas uocis mediãte q̃ uoꝫ ꝑpetatẽ ti sig̃ficat. modus
sig̃ndi actiuꝫ noiat⁹. Modꝫ vo ut ꝓpietas rei put
ꝑ uocẽ passiue sig̃ficatur. modꝫ sig̃ficãdi passiꝫ meri
to nũcupatur ¶ Jupta qd̃ nõndꝫ: ep cũ itellectꝫ uocẽ
ad sig̃m ꝛ gsig̃m ipomit. duplicẽ wẽz ei tbuit. scz. tõ
nẽ significandi q̃ vo⁹ sig̃fica⁰. ꝑ qm̃ efficitur signũ t
significans ꝛ sic fozlit ẽ dictio. et wẽz gsig̃ndi. que
vo⁹ modꝫ sig̃ñdi actiuꝫ. ꝑ qm̃ uoꝫ significans fit
gsignũ ut gsignificanz. ꝛ sic fozlit ẽ ps otois: ita ep
ps ẽ ps secundꝫ se ꝑ hanc wẽz gsig̃ñdi seu modꝫ cõ
significandi actiꝫ tañ̄ꝑ ꝑ ꝑncipiũ fozle: sed est pars
tlata ad aliã ꝑ eãdꝫ wẽz gsignificãdi actiuã tañ̄ꝑ ꝑ
ꝑncipiũ efficiẽs mtinsecũ ¶ Ex hoc pz ep wẽs sign
ficandi seu modi significandi actiui ꝑ se ꝛ primo ad

gramatica ꝓtinẽt tanq̃ principia gsideata ī g̃mãca.
Sed uẽs sig̃ndi passiue seu modi sig̃ndi passiui ad
gramaticã nõ ꝓtinent insi ꝑ accñs. qꝫ non sunt pri-
cipiũ ꝓtis ozois nec formale nec effectiẽs. cum sint
rez ꝓprietates. misi ꝯptum ad illd̃ qd̃ est formale
in eis. cum in hoc eciam forte a modis sig̃ficãdi ac
tiuis nõ discrepent (vt infra patebit

Itra secund̃ nõnd̃ qꝫ cũ hm̃odi modi sũ
uẽs sig̃ndi actiui nõ sunt figmẽta oportet
omnẽ mod̃ sig̃ficandi actiuũ ab aliq̃ rei ꝓprietate ra-
dicaliter oriri. qd̃ sic p̃z. qꝫ cum intellectus uocem ad
sigmificand̃ impon̄t sub aliquo modo sig̃ndi actiuo
ad ipi9 rẽi ꝓprietatẽ aspicit. a qua mod̃ sigmificandi
actiuũ origmalit trahit: qꝫ intellectus cũ sit (vt9 pas-
siua de se idetinata ad actũ determiatũ nõ uadit misi
aliũde detimnetur. (vñ cũ impon̄t (voces ad sig̃fican
dũ sub detinato mo sig̃ndi acti°: a detmãta rẽi ꝓpe-
mouet'. g̃ cuilibz mo sig̃ndi actio cortñdet aliq̃ ꝓpri
etaz rei m re seu mod̃ essendi rẽi ¶ Sz gtra h° obicitur
qa hec uox sig̃ficata. s. deitas hz feim̃ gen̄ qd̃ gen̄
ẽ mod̃ sig̃ndi actiꝰ. tñ ī re sig̃ficata nõ ẽ ꝓprietas cor
rñdẽs q̃ ẽ ꝓprietas paciẽtis a q̃ suit' feim̃ gen̄. Itẽ
ꝓuacoẽs ꝛ figmẽta sunt ꝛ tñ sb nllis ꝓprietatibus
radũt. cũ nõ sunt entia. tñ (voces ꝓuacionũ sig̃fica
tiue ꝛ figmẽtoꝝ mõs sig̃ndi actiꝰ hñt: (vt ceitas
chimã ꝛ sitia ¶ Dicd̃ qꝫ nõ oz qꝫ sꝫ mod̃ sig̃ndi actꝰ
alicꝰ d°mis tra'ta' a ꝓprietẽ rẽi illiꝰ d°mis cꝰ ẽ mod̃
sig̃ndi. sed ꝑ accipi a ꝓprietate rẽi alterꝰ. ꝛ rẽi illius
d°mis attribui dũm° sufficit qꝫ sibi ipi ñ ꝛpugnz: ꝛ q̃a
sbnas separatas ñ ītelligi ꝛ ex istis sẽsibꝫ iõ sb ꝓpri
etatibz sẽsibiliũ eis noia ipoi9 ꝛ noibz eoꝝ mõs sig̃n
di actiꝰ attribuiꝰ: (vñ lz ī deo secũd̃ rẽi ũitatẽ nõ sit

ꝓprietas passiua. tñ ymaginam ipm tanꝝ pacientē a
nīis ꝑabz. Similit ꝑuacoēs intelligim9 ex suis ha
bitabz: iō sub suis ꝓprietatibz eis noīa īpoīm9: ꝫ noī
bz eoꝝ modos sig̃ficandi actiuos attribui9. Silr m
noīb9 figmētoꝝ sumūt2 modi sig̃ficandi acti ex ꝓp̃
etatib9 ꝑaiū ex qbz ymagmāt2: Sicut chymera ꝑñi
gmat2 gpoī ex capite leoīs ꝫ sic de aliis ¶Et si ī-
stet2. Si modi sig̃ndi m noībz ꝑuacōnū sumūtur a
moīs ēndi hītuū. tūc noīa ꝑuacōnū mom ēndi ha
bit9 ꝫ nō ꝑuacoēs designabāt. ꝫ hoc posito. noīa ꝑ-
uacōnū ꝑ suos mōs sig̃ndi actīos erūt gsignificata
fa ¶Dicendꝫ. ꝙ nō ē sōū ymo noīa ꝑuacōnū ꝑ su
os mōs significādi actīos designant circa ꝑuacoēs
mōs itelligēdi q̄ sūt eoꝝ modi ēndi ¶Jupta qd̄
scid̄. ꝙ lz ꝑuacoēs nō sunt entia poītia extra aīaz.
sūt tñ ētia poītia ī aīa: sot pz 4° methae ꝫ sūt entia
secundū aiaz: Et qꝝ eoꝝ itelligi ē eoꝝ ēe. iō eorū
modi itelligēdi erūt eoꝝ modi ēndi: sñ noīa ꝑua-
cionū ꝑ suos mōs significādi actīos nō erūt gsigī-
ficata fa. qꝝ cū modi itelligēdi ꝑuacōnū rducunt2
ad mōs itelligēdi hīt9. ꝫ ꝑua° cognoscit2 ꝑ hītū.
iō modi ēndi priuacionū tandem ad modos essendi
habitus reducuntur

¶Jrca zm ē nōndū. ꝙ modi significādi acti m-
mete a mōis itelligēdi passīs sumūt2 ¶Jupta qd̄
sciēdū ē ꝙ sicut ē duplex mod9 significādi. scz. acti
u9 ꝫ passi9. ita duplex ē mo9 itelligēdi. scz. actiu9
ꝫ passi9 ¶Mo9 itelligēdi acti9 ē tō gapiēdi mediā
te q̄ ītē9 ītr extrēa gapit ꝫ apꝓhēdit ¶Mo9
itelligēdi passi9 ē ꝓprietas ītr put ē ab ītē° apꝓhēsa
Dicat2 q̄ ꝙ modi significādi actī sumū2 a ꝓprietati
bz ītr seu modis ēndi mediātibz modis itelligēdi

passiuis: ꝙ mōi sig̃ndi acti nō sumūt² a moīs essendi ꝛ ut hꝝ modi ēndi ab ītev appĥēdūtur: Mōi aūt ēndi ꝑut ab ītellc̄u sunt appĥēsi: dicun² modi ītelligēdi passī: g̊ mōi sig̃ndi actī sumūt² a modis ēndi mediātabz mōis ītelligēdi passīs. Et iō mmeᵗᵉ mōi sig̃ndi actī a modis ītelligēdi passīs sumūt²

Circa q⁴ nōndꝝ. ꝑ modi ēndi ꝛ modi ītelligēdi passī ꝛ modi sig̃ndi passī. sunt idem materialit sz dīnt fozlit. ꝙ mod ēndi est rei ꝑprietas absolute. mod ītelligēdi passiꝝ ē edꝝ rī ꝓpria etas ꝑ ut ab ītellc̄u ē appĥēsa. mod sig̃ndi passiuꝝ est eiusdꝝ rei ꝑprietas ꝑut ꝑ uocē ꝝsig̃fica². Et sūt eadꝝ materialit ꝛ ꝛalutet. ꝙa qdꝝ dicit mod essendi absolute dīt mod ītelligēdi passiꝝ ꝑut ꝛfert² ad ītellectū. ꝛ qdꝝ dicit mod ītelligēdi passiꝝ dīt mod sig̃ndi passiꝝ ꝑut ꝛfert² ad uocē. g̊ sunt eadꝝ ꝛmalut. sed dīnt fozluter. qdꝝ sic pz. ꝙa q̄ dīt mōm ēndi dīt ꝑ̄ etatē rī absolute siue sub rōe epistē² q Sz q̄ dīt modū ītelligēdi passim dicat eādꝝ rei ꝑprietatē ut ꝛma: le. ꝛ wēz ītelligēdi siue ꝙapiēdi ꝙt fozle. Sz q̄ dīt modū sig̃ndi passim dīt eādē rei ꝑprietatē ꝙt materiale. ꝛ dīt wēz ꝝsignificandi ꝙt fozle. Et cum alia sit rō ēndi. alia ītelligēdi. alia sig̃ndi dīnt secunm fozles wēs q Et sciēdū ꝙ mod ēndi ꝛ modꝝ ītelligēdi actiꝝ ꝛ mod sig̃ndi actiꝝ dīnt fozlit ꝛ ꝛmliter ꝙa mod ēndi dīt ꝑ̄petatē rī abᵗᵉ siᶜ ſb wē eꝓnᵉ ꝙt dīz ē: mod ītelligēdi actiꝝ dīt ꝑ̄petatē ītꝝ q̄ ē rō ītelligēdi siᶜ ꝙapiēdi: mod sig̃ndi actiꝝ dīt ꝑ̄petatē uocis q̄ ē rō ꝝsig̃ndi: ꝛ ꝙa aª ē ꝑ̄petas rī eꝓtra ꝛ aª ītꝝ ꝛ aª uacis: ita ē aª rō ēndi aª ītelligēdi aª ꝝsig̃ficādi g̊ mod ēndi ꝛ mod ītelg̃ēdi actiꝝ ꝛ mod sig̃ndi actiꝝ dīnt ī utº ꝛ Et sciᵈ ꝙ mod ītelg̃ēdi actiꝝ ꝛ

mo9 itelligẽdi pass̃i9 dẽnt m̃liter ꝛ gu:iũt fo3lit̃ ꝙa
mod9 itelligẽdi pa ſſi9 dicit ti ꝑpetatẽ ſub tõe mte!
ligẽdi paſſiua. Sz mo9 itelligẽdi acti9 dicit ꝑpetatẽ itellcũs q̃ ẽ tõ itelligẽdi actia. ſed ẽ ead9 tõ itel:
ligẽdi ꝑ qm̃ itellcũs ꝑpietatẽ ti itelligit actiꝰ et ꝑ
qm̃ rei ꝑpietas itelligitꝫ paſſiꝫ: g̃ ꝑpietates ſunt
diũſe ꝛ tõ ẽ ead9 g̃ m̃aliter dẽnt ꝛ ſunt idẽ fo3lit̃ ¶
Itẽ ſciẽd9 ꝙ mo9 ſig̃ndi actiu9 ꝛ paſſi9 dẽnt ma!ia
liter ꝛ ſunt idẽ fo3liter. ꝙ mo9 ſig̃ndi paſſi9 dicit ꝑ
pietatẽ rei ſub tõe g̃ſig̃ndi paſſiua. ſed mo9 ſig̃ndi
acti9 dicit ꝑpetatẽ uocis q̃ ẽ tõ conſig̃ndi actia. ſed
eadẽ eſt tõ ꝑ qm̃ uo9 ẽ ſignificans actiꝰ ꝛ ꝑ qm̃ ꝓ
pietas rei ſig̃ficatur paſſiue g̃ m̃aliter ſunt differẽ
tes ſed ſunt idem̃ fo3liter

¶ Circa hm̃ ẽ nõnd9 ꝙ mo9 ſig̃ficandi paſſiuus
m̃alit̃ ẽ i re ꝙt i ſbo ꝙ m̃alit̃ ẽ ꝑpetas ti. rei
aũt ꝑpietas ẽ i eo c9 ẽ ut i ſubiecto. fo3lit̃ aũt eſt
i ſubiecto i q̃ ẽ mo9 ſig̃ñdi actiu9. ꝙ fo3lit̃ a mo do
ſig̃ndi actiꝰ nõ diſcrepat: mo9 aũt ſig̃ndi acti9 cum
ſit ꝑpetas uocis ſig̃ficatiue. ẽ i uoce ſig̃ficatiua ꝙt
i ſbo ꝛ materialiter i ꝑpetate rei ꝙt cãtũ i ſua cau
ſa efficiẽte radicali ꝛ ĩmota. ꝛ ẽ i mteꝰ ꝙt ſua cau:
ſa effiue ꝑpiũ. ꝛ ẽ i gone ꝙt cauſa efficiens i ſuo ef
fectu ꝑprio ¶ Circa dicta ẽ nõnd9. ꝙ ſignũ. dictio.
ꝑs oõis ꝛ tezmi9 guemũt ꝛ dẽnt. gueiũt i ſubo et
obiecto. In ſbo q̃a i eodem ſbo reperiri poſſunt. In
obo: quia idem̃ obiectũ reſpicere poſſunt: ſicut ſignũ
ꝛ ſig̃tũ. differunt enĩ penes raciones. Quia dicit̃r
ſignum̃ ꝓ racione ſig̃ficandi ꝙel repreſentandi a!i
quid abſolute Sed dicit̃r dictio formaliter ꝑr ra ci
onem̃ ſig̃nificandi ꝙoci ſuperadditam: quia dictio ẽ
uox ſignificatiua. Sed ꝑaꝛ oraciome formaliter

est ps p mody signdi actuū diciom supadditū . qa ps ozōis est dictio ut hz mody signdi actim . Termi nus vo dicit wem tminādi resolucoes sitti: qe diale: ticus resoluit sillos in ppoes r ppoez i subiectū et p dicatū q dicuntur termm secundy logicū ¶ Et scie dū e qp uox mpm uox nō gsideratur a gmatico sz m ptū signū qe gmatica est de signis rez: r qa uox e abilissimū signū inter alia signa ideo uox mpm sig: nū pus gsideretur a gmatico op alia signa rez: Sed qe ee signū accidit voci: io gmaticus gside: as uoce gsiderat ea p actūs

hys uisis dicendy e de modis sign̄ficandi acti uis m speciali ¶ Juxta qdy nōndy e qp mo dus signficandi actiy qui e i gmatica pnam diuidi: in mody sign̄ficādi eēncialē r acētalē ¶ Mody sign̄fi: candi eentialis e p que ps ozois habet simplicit esse uel secundy ge? uz! secundy spez . Mody sign̄ficādi es sentialis subdiuid:? in mōm signdi essencialē gen̄zā lissimū subalternū r specialissim ¶ Mody sign̄ficandi essenciales genālissiy e q e de essencia ptis r cuiyliz suppositi sub eo gtenta ¶ Mody signdi eēnciak speci alissiy est q est de essencia quorumdy suppositoz illi us ptis ¶ Modus signnficandi essenciales subalter nus est qui est de essencia vnius ptis nec genālissi e nec specialissime sed medio modo se habentis vt pos simus ymaginare in istis mōis signdi essenciale co: ordinacez similem coordinatiom predicamentali . Mā sicut in linea p̄dicamentali est dare genus ge: neralissimū cuius p̄dicacio genālissime se eptendit ad omnia que sunt illius coordinacionis: et spe cia lissimū cuius predicacio specialissime se eptedit ad ad res illius coordinacionis: et subalternū cuiy pre

dicacio me° modo se habet. Sic m istis moīs sīgficā
di essen ia libus est dare quēdm mōm generalissimū
cuius natura generalissime ptcipatur ab omnibus
suppositis illius partis: et mōm specialissimum cuj
natura specialissime vel paucissime participatur.
et me^m modm qui medio modo se habet ¶ Item mo
dus sigmficandi accidentalis diui² in modm sīgfican-
di accidentalem absolutum et respectiuū ¶ Modus
sigmficandi acc̄tal absolutm dicitur ille p̄ q̄m gstruc
tabile nom habet respectū ad alterum sz solum ad rei
proprietatem ¶ Modm sīgficandi accidentalis respectivm
est p̄ quē vom̄ constructibile habet respectū nom solū
ad rei ꝓprietatem sz ecā per quē vom̄ constructibile
habet respectū ad alterū. et hoc dupliciter. vel tāq̄
ad ipsum dependens vel tanq̄ etius dependencia tez
mnās. De hijs igitur moīs omnbz videamj s p°
vot sunt pr̄icipiū formale p̄tis absolute secundm q̄m
modm pertinent ad Ethimologiā: Deinde put sunt
principiū efficiens mtransecū vomus p̄tis ordmate
cum alia secundm quē p̄tinent ad Dyasintelicā De
terminātes autem de hijs put sunt forma p̄tis ꝓmo
videamus de modo signficandi nomims. z° de mo°
sīgndi pnoīs et sic de ceteris secundm ordinē donata

¶ Modus sigmficandi ēncialis genālissimj noī
mis est modm sīgndi p modm entis s determia-
te appⁱtencoīs ¶ Juxta qdm scīēdm licat votq̄ istorz
mōrz sit ut forma noīs absolute sumpta: tm̄ gpando
nomē ad alias p̄tes orōīs modm ētis hz wēz m̄e q̄ est
face gueīre: facit ei nom̄ gueīre cū pnoīe: sz modm det
mīāte appⁱhēcoīs hz wēz forze q̄ facit nom̄ ab alijs p̄
tibz orōīs differre. et ī gn̄° hos duos mōs admuic
ep votroq̄ resultat vonm modm p uiam compōsicionis

Et ut sciamꝰ ex qua rei ꝓꝑietate iste modus sumatur ¶ Notandꝫ .qꝫ in rebꝫ inuenimus quasdꝫ ꝓꝑietates ꝑmunissimas siue modos essendi ꝑmunissiōs scilicet modꝫ entis ꝛ modꝫ esse ¶ Modus entis est modus habitus et q̄ꝛtas permanētis rei inherens ex hoc qꝫ habet esse ¶ Modus esse ē modus fluxus et successiuꝰ rei inherens ex hoc qꝫ hꝫ fieri. Tunc dico qꝫ modus sig̃ndi actiuus ꝑ modꝫ entis qui est magenꝛaliss̄imus noīs trahitur a modo entis q̄ ē modus habituꝫ ꝛ ꝑmanentis.. Sed modus significādi actiuus ꝑ modꝫ esse qui ē modꝰ ēncialis ꝑmagenꝛalissimus vbi trahitur a modo ēndi ipiꝫ ēe q̄ ē modꝰ fluxus ꝛ successiōis vt postea patebit. Ad hanc intencōꝛ ꝑmentator zº phisicoꝝ dicit. qꝫ duo sunt modi ꝓncipales entiū. scꝫ. modus entis ꝛ modꝰ ēe a quibus sumpserunt ḡmatica duas partes oꝛacionis ꝓncipales scilicet Nomen ꝛ vbū. Sub nomīe conprehenditur ꝓnomen. sub verbo participium ¶ Item modus determinate apprehensionis accipitur a ꝓprietate forme et qualitatis que est ꝓꝑietas determinabilis q̄m forma determinat et distinguit ¶ Hos duos modos significandi expresserunt gramatici antiqui in diffinicione nominis cū dixerunt nomen significare substanciā cum qualitate. Dantes intelligere per substanciā modum substancie q̄ ē modus entis sumptus a ꝓꝑietate rei que est proprietas habituꝫ ꝛ ꝑmanentis que primo et ꝓncipaliter in substancia reperit². Per qualitatem vō modū q̄litatis q̄ est modus determinate apprehēsionis: sup̄ꝫ a ꝓprietaᵉ forme ꝛ q̄litatis q̄ est modus ꝛ ꝓprietas determinate apprehensionis ¶ Nomē ergo est pars oꝛōis sig̃ficās ꝑ modꝫ entis ꝛ determiāte apꝓhēsōis

¶ Et ſi dicat aliq̃s q̃ mita ſunt noia ꝯ ꝓpuaciones entiũ ſigñt ut ñl ceitas ꝛ hꝰmoi cũ q̃ oēs ꝓpuacio-nes ꝛ negacoēs nõ ſunt entia uidetur q̃ ſub ꝓprieta te entis ſtare nõ pñt. ꝛ ideo moꝺ ſigᷣficandi acta ꝑ modũ entis m talibꝫ nomibꝫ a ꝓprietate rei ſigᷣficate oriri nõ poteſt ¶ Dñdũ ꝙt dicm eſt ꝑius q̃ licet pri uacoēs ꝛ negacoēs nõ ſunt entia eꝑtra aiaꝫ poſita. ſunt tñ entia ſecundũ aiaꝫ ꝙt ꝓz ex intencoē phi. 4° metaphice. ꝙ dit q̃ opmoꝝ gtradicꝯ ſt gtrarie hoc eſt z° gtradicoria eꝑtra aiaꝫ ſunt z° gtradicoria ſecundũ aiaꝫ. et ꝗa ꝓuacoēs ꝛ negacoēs et figmẽ-ta ſunt entia ſecunm aiaꝫ iõ cadũt ſub ꝓprietate en tis q̃ eſt ꝓprietas hitus et ꝑmanẽtis a qua ꝓprieta te trahitur moꝺ ſigñdi generaliſſiꝺ noīs

ꝙb hoc aũt moꝺ gnãliſſiꝺ noīs ad mom ſigᷣ ficandi ſubalternũ ſiue ad mõs ſigñdi ſbal ternos deſcendaꝺ. Sũt ã zo mõi q̃ mmẽte ſub hꝰ mo ꝺtinguntur. ſcz. moꝺ gis et moꝺ approꝑata q̃ ſunt modi ſpãles reſpectu genãliſſimi et ſunt genãles reſpectu aliozꝫ mõzꝫ de qbꝫ poſtea detmiãdi ¶ Modus ſigñ di ꝑ mom coīs ſuiꝫ a ꝓpẽte rei q̃ ẽ ꝓprietas diſibilis i pla ſuppoīta ul ꝺmuīcabil pluribꝫ ſuppoītis. a q̃ ꝑ ꝓpẽtate ſecũdũ logicã ſuꝫ mtencio ꝙlis et hic moꝺ conſtituit nomẽ cõe et appellatm. et hũc mõm ꝙt donatus appellatiuã q̃litatẽ. Nomẽ q̃ gẽ uel appel latm ſigñt ꝑ mõm ꝺmunicabilis pluribꝫ ſuppoſitis ꝙt ꝙrbs flumẽ ¶ Moꝺ aũt ſigñdi ꝑ moꝺ approꝑa ti ſumitur a ꝓprietate ĩi q̃ ẽ ꝓprietas ĩdiuiſibil ꝑ pla ſuppoſita. a qua ã ſumitur apd logicum mdiuiduũ: et hic modus facit nomen ꝓpriũ et hũc moꝺ dõtus ꝙcat ꝓpriam qualitatem ¶ Nomen ergo proꝑum ſigñt rẽ ꝑ mom ĩdiſibil ꝑ pla ſuppoa ut ſb ꝓpetatibꝫ

mdiuiduacois q̄ sint hic ꝛ nūc (vt (Roma Tybris
Drin̄ sub hijs mōis descēdam⁹ ad alios mōs subal
tnos nim⁹ gnāles istis. ꝛ p° sub modo sig̃ndi ꝑ mo
dū cois. z° ꝑ mod⁹ sig̃nificādi ꝑ mod⁹ apꝑpat q
Circa p^m notand⁹. qꝑ mod⁹ sig̃nificādi ꝑ mod⁹ sig̃
ficandi cois habet duos modos sub se q̄ sūt nim⁹ ge
nāles eo. scz. mod⁹ ꝑ se stātis ꝛ mod⁹ adiacentis.
q Mod⁹ sig̃nificandi ꝑ se stātis sumitur a ꝑprietate
rei q̄ est ꝑprietas essen^e determināte: Sicut enī modus
sig̃nificandi genāliss⁹ nois sumitur a ꝑprietate eēn^e
absolute. sic mod⁹ sig̃nificādi ꝑ se stātis sumit² a ꝑ
prietate ip⁹ eēntie determinate. ꝛ hic mod⁹ constituit
nomē substātiuū q Nomē g̃ substātiuū sig̃nificat ꝑ
mōm determināta secund⁹ eēnciā. (vt albedo lapis etc
q Mod⁹ sig̃nificandi q̄ ē mod⁹ adiacentis sumit² a ꝑ
prietate rei q̄ est ꝑprietas alti inherentis secund⁹ eē
Sicut enī mod⁹ gnāliss⁹ (vbi sumitur a ꝑprietate ip
si⁹ eē absolute (vt postea patebit: sic mod⁹ adiacētis
in nois sumit² a ꝑprietate ipī⁹ esse īherentis alti se,
cundū esse. et hic mod⁹ g̃stituit nomē adiectiuū
Nomē g̃ adiectiuū sig̃nificat ꝑ mod⁹ īherentis alte,
ri secundū esse (vt albus lapideus q Et si mſtetur
nois differentiaꝫ ī genere substā^e. scz. corporeū aīa
tū sen^le rōale: adiectiua q̄dem sunt. g̃grue eī substā
tis adiungūtur dicendo corp⁹ aīatū animal rōnale
ꝛ tm̄ nō sig̃nificant ꝑ mōm inherentis alteri secundū
esse. qꝫ sig̃nificant substātiā q̄ secundū esse alteri nō
inhereꝫ q Dicen^m. qꝑ h⁹modi nois sunt substātiā et
sig̃nificant substantiam. quia idem sig̃nificat racio,
nale quod homo sig̃nificat et animatū q̄d animal. et
cum dicitur. qꝑ congrue cum substantiuis coniungū
tur. dicendo animal racionale corp⁹ aīatū q Dicē^m

ꝙ ibi eſt ꝯſtructio appoſitoria et eſt mcōgrua de ſe: tamē ꝑ appoſicionē admiſſuā hoc eſt ꝑpter ſpecifica coē; ſpecificandā ¶ Alteris ſub mꝺo ꝑ ſe ſtātis et alteri adiacentis ad mōs ſpāliſſimos deſcendamus et primo ſub modo ꝑ ſe ſtantis ꝛ deinde ſub moꝺ adiacentis ¶ Modus ſignificandi ꝑ mꝺm ꝑ ſe ſtātis cōtinet ſub ſe q̄nq; modos nominis ſpecialiſſimōs quorum ꝓmus eſt modus ſignificandi per mꝺm genālis ſumptus a ꝓprietate rei que eſt ꝓprietas gmunicabilis pluribus ſpecie differentibz. Et ſicut a ꝓprietate rei que eſt gmunicabilis pluribz abſolute ſuīt² moꝺ ſignꝺi ꝑ mꝺm gmunis abſolute: ſic ab eaꝺm ꝓprietate ſtrictiꝯ ſumpta ſcilicz a ꝓpꝛietate gmunicabili pluribz ſpē differētibz ſumitur modus generalis. Ab hac autē ꝓprietate apꝺm logicū ſumitur ſecunda intentio generis. et ſic iſte modus conſtituit nomen ſubſtantiuū gēerale. vt animal color et huiuſmodi. ¶ Nomen ergo ſubſtātiuū generale eſt qꝺ ſignificat ꝑ mꝺm applicabilis pluribz nō ſolum numero ſz ſpē differentibus ¶ Secundꝯ moꝺ ſignꝺi gis ꝑ ſe ſtantis eſt ſignificare ꝑ mꝺm ſpecificabilis ſumptus a ꝓpietate rei que ē gmunicabilis pluribz nō abſolute ſed numero differentibus ¶ Tertiꝯ mꝺꝯ per ſe ſtantis eſt modus ſignificandi ꝑ modū deſcendentis ab altero vt ab auo ut a pīe: ꝛ hic moꝺ ꝯſtituit nomen ſbſtātiam pīonomicū vt pamdes q̄a oē pīonoicum a ꝓpꝛiis nominibz pīm vel auorum diriuatur iō merito pīonomicū a ꝓpꝛiis noibz nūcupatur ¶ Nomen ꝯ pīonomicū ſbſtātiuū eſt qꝺ a ꝓpꝛiis noibz pīm ut auoꝝ diziuatur ſignis ꝑ modū deſcēdētis ab alto: ut a pīe ut ab auo ¶ Qꝺ moꝺ ꝑ ſe ſtantis ē mꝺ ſignꝺi ꝑ momm dīuā ab aº ſupꝯ a ꝓpꝛe dīmucoīs

est modus signdi p modꝫ denoiantis alterū sub ra-
cione gētis uł prie. Et hic modus gstituit nomen
adiectiuū gentile vt grecus gallicus: Nomē gꝝ ad
iectiuū gētile est qd sigt p modꝫ denoinātis alterū
sub rōe gentis uel prie ¶ Nonꝫ moꝫ adiacentis est
moꝫ signdi p modꝫ denoinātis alterū sub racione ci
uitatis uel opidi. et hic moꝫ constituit nomē adi ec
tiuū prīm vt patcus eufrodicus euidēsis ardeberien-
sis ¶ Nomē gꝝ prīm ē qd diuuatur a pprijs noibus
ciuitatū vł opidoꝝ sigficans p modꝫ denominantis
altū sub rōe ciuitatis uel opidi ¶ Decimꝫ moꝫ adia-
cētis est modus signdi p modꝫ denoiantis alterum
sub rōe itrogacois: ꝛ hic modus gstituit nomen ad
iectiuū interrogatiuū. vł qs qualis quātus ¶ No
mē gꝝ adiectiuū mtrogatiuū ē qd sigficat p modum
denominantis alterū sub racione mtrogacois de ipso
¶ Undecimꝫ moꝫ adiacentis ē moꝫ signdi p modū
denominātis alterū sub rōe tñdentis ad introgatiuū
Et hic moꝫ gstituit nomē adiectiuū tñsim. vł tot
talis tantus ¶ Nomē gꝝ adiectiuū tñsiuū est quod
sigficat p modꝫ denoiantis alterū sub rōe tñdentis
ad mtrogatiuū ¶ Duodecimꝫ moꝫ adiacentis est
modus sigficandi p modꝫ denominātis alterū īdeter
minate ꝛ infinite: ꝛ hic moꝫ gstituit nomē adiectiꝫ
infinitū: vł quicū qꝫ qualicunqꝫ ¶ Nomē gꝝ adiecti-
uū infinitū ē qdꝫ significat p modꝫ denominātis al-
terū sub racione īfinitatis ꝛ īdeterminacois ¶ Dec-
imꝫ moꝫ adiacentis est modus signdi p modꝫ denoi-
nātis alterū sub rōe negātis ipm. ꝛ hic modꝫ gsti-
tuit nomē adiectiuum negatiꝫ: vł nullus nemo
Nomē ergo adiectiuū negatiuū est qdꝫ sigficat per
modꝫ denominātis alterū sub rōe negantis ipsum.

¶ Decimꝰ qꝛtus modꝰ adiacentis est modus ſigꝫ-
ficandi ꝑ modꝰ denominātis alterū ſub racīōe demō-
ſtracōis. ſ. hic modus gſtituit nomē adiectiuū demō
ſtratiuū: vt taliꝫ tantus ¶ Nomen gꝰ adiectiuū de
mōſtraꝝ est qđ ſigꝫficat ꝑ modꝰ denominātis alterū
ſub racione demōſtrantis ipꝝ ¶ Decimꝰ hꝰ modus
adiacentis ē modus ſigñdi ꝑ modꝰ denominātis al
terum ſtās ſub ꝑma noticia referendo ipꝝ ſub ſecū
da noticia: et hic modꝰ gſtituit nomē relaꝝ: vt q qꝛ
quālus ¶ Nomē ergo adiectiuū relaꝝ est qđ ſigꝫfi-
cat ꝑ modꝰ denoīnātis alterū ſtās ſub ꝑma noticia
referendo ipm ſub ſecunda noticia ¶ Decimꝰ ſeptꝰ
modus adiacentis est modus ſigꝫficandi ꝑ modum
denoīnātis alterū ſimpliciter ſine excesſu m termnō
¶ Et hic modꝰ gſtituit nomē adiectiuū poītiuū ut al-
bus nigꝫ ¶ Nomē ergo poſitiuū est qđꝰ ſigꝫficat per
modū adiacentis alteri vel denominātis alterū ſine
excesſu in termiō ¶ Decimꝰ ∧ꝰ modꝰ adiacentis ē
modus ſigmficādi ꝑ mōꝰ adiacentis alteri uel de-
nominātis alterū ſub rōe gparantis ipꝝ ī excesſu ci
tra terminū. et iſte modus gſtituit nomē compatiꝝ
vt albior nigꝫor ¶ Nomen gº adꝝ gpatiuū est qđ
ſigꝫficat ꝑ modꝰ adiacēns alteri uel denominātis al
terū ſub rōe gpantis ipꝝ cum excesſu citra terminū
¶ Deciꝰ ȣꝰ modus adiacētis ē modus ſigmfican
di ꝑ modꝰ denominātis alterū ſub rōe gpantis ipſū
ſecundū excesſū ī termino: et hic modus gſtituit no
men adiectiuū ſuperlaꝝ vt albiſſimus ¶ Nomē er
go adiectiuū ſuplaꝝ ē qđ ſigꝫficat per modꝰ deno:mi
nātis alterū ſub rōe compātis ipm ſecundꝰ excesſū
in termno ¶ Deciꝰ ȣȣ modus adiacentis est modꝰ
ſignificandi ꝑ modū denominātis alterū ſub racione

referentatis ipsū ad tminū. et hic mo9 gstituit nom̄
adiectiuū ad aliqd̄ secund̄ locū nūcupatū (vt pater
ꝛ filiꝰ eq̄lis ꝛ sitis. et oīa alia q̄ relacoēm importāt
ī gcreto ¶ Nomē gꝰ adiectiū ad aliq̄ dīcī ē qd̄ sig̃
ficat p modū denominātis alterū sub rōe referentis
ipsū ad tminū ¶ Vicesimꝰ mo9 adiacentis ē mo9 sig̃.
ficandi p modū denominātis alterū sub rōe actꝰ ī ha
bitū tr̄ñsmutati. ꝛ hic mo9 gstituit nomē adiectiuū
(vbale (vt amabilis amabūdꝰ ¶ Nomē gꝰ adiectiū
(vbale est qd̄ descēdit a uoce (vbi sig̃ns p modū de-
nominātis alterū sub rōe actꝰ tr̄ñsmutati ī habitum
¶ Et nōndꝰ qp nomē adiectiū pticipiale (vt amans
ꝛ hꝰmodi sub uoce pticipij eūdē mōm sig̃ficandi acti
uū habet. et ideo specialiter a noīe (vbali discrepare nō
potest. et iō sub dīone generali collocatur ¶ Vicesimꝰ
primus mo9 adiacentis est modus sig̃ficandi p modū
denominātis alterū sub racione temporis. et gic mo
dus constituit nomen adiectiuū temporale (vt diur-
nus nocturnus annuꝰ ¶ Nomē gꝰ adiectiū tempo-
le est qd̄ sig̃ficat p modū denominātis alterū sb rōe
temporis. Et qr quedā hꝰmodi nomina ab adūbiis
secund̄ uocē diuersātur iō aduerbialia nūcupāt (vt
hodiernus hesternus ¶ Vicesimꝰ secundꝰ modꝰ ad-
iacentis est mo9 significandi p modū denominantis
alterum sub racione loci: et iste modus constituit no
men adiectiuum locale. (vt (vicinus proximus proꝑ
mus ¶ Nomen ergo adiectiuū locale est qd̄ sig̃-
nificat p modū denominantis alterum sub rāōe loci
¶ Vicesimus terciꝰ modꝰ adiacentis est mo9 sig̃-
nificandi p modū denominātis alterū sub rōe ordīis
Et hic mo9 gstituit nomen adiectiuū ordīale: (vt
primꝰ secundꝰ ¶ Nomē gꝰ ordīale est qd̄ significat per

mody denominātis alterū sub rōe ordinis ¶ Hic est
ḡrtus mody adiacentis est modus signdi p̄ mody de
nominātis alterū sub rōe numeri ꝛ hic mog gstituit
nomē numerale ¶ Nomē g̃ adiectiuū numerale ê qd̃
sig̃ficat p̄ mody denominātis alterū sub rac̄iōe nume
ri. Et sic patent modi sig̃ndi coīs p̄ se stantis ꝛ ad
iacentis. qui sunt ꝛ ḡt sūt. Si aūt st alij modi sig̃n
di p̄ mody gis p̄ se stātis ꝛ adiacentis ab hijs diūsi
Qui tamē st maxis ꝓsitati sūt hij p̄mitj ītatati ¶
Onsequent sub modo appropati q̃ ex opposito
diuidebatur gtra mody sig̃ndi gis ad modos
ſpeciali ſſiōs descēdamj ¶ Diuidi² autē iste modus
in q̃tuor mōs. q̃z p̄mj est modus p̄pe denoīacoīs
supt̄us a p̄petate idiuiduacoīs absolute: ꝛ hic mo
dus gstituit nomē p̄pū rei īdiuidue absolute inpoīm
ꝓt sortes plato ¶ Nomē g̃ p̄pe p̄pū est qd̃ sig̃fi-
cat rem suam sub proprietatibus īdiuiduacioīs ab-
solute ¶ Secundus modus appropriati est modus
significandi p̄ mody prenominacionis sumptus a p
prietate differencie que est facere differre: ꝛ iste mog
constituit nomen ppriū p̄nomen: ꝓt Marcus Tul-
lius ¶ Nomen ergo ppriū p̄nomen est qd̃ impositū
est sub racione differentie ¶ Tercius modus app
priati est modus significandi per mody cognominis
ꝓel cognacionis sumptus a ꝑprietate parentelę: q̃
est ad ꝑplurib⁹ conuenire: et iste modus con-
stituit nomen ppriū cognomen: ꝓt omnes de pazē
tela romuli dicuntur romani. Et dicitur cognomen
quasi plurib⁹ cognatis nomen commune ¶ No
men ergo proprium cognomen est quod impositum
est rei īdiuidue sub proprietate parentali ¶ Quar-
tus modus appropriati est modus significandi per

mody agnominis ſuptus a ꝓprietate euentus et hic
modus gſtituit nomē ꝓpriū agnomē: vt cipio noīa
tus fuit affricanus ꝙ affricā uicit ab euētu ¶ No
men ꝙ ꝓpriū agnomē eſt qdꝫ eſt impoſitū rei indiui-
due ſub ꝓprietate euentus. Patet ꝙ q̄ ſ. q̄t ſunt mo
di ſignd noīs ēēnciales generales ſpecialiſſimi et
ſubalterni. et que et quot ſunt ſpēs nominis p eoſ-
dem conſtitute ¶ Et notandꝫ ꝙ ſicut modꝫ genera
liſſimus nominis qui ē modꝫ entis dīdi² in modos
ſpeciales deſcendendo ad modos ſpecialiſſimos. Sic
nomē ſimpliciter ſuptū in ſua ꝑma diuiſione diuidi²
in nomen commune et nomen ꝓpriū. Nomē vō com
mune uel appellatiuū diuidi² in adiectiuū et ſubſtā
tiuū. Nomen ſubſtātiū diuidi² i nomen ſubſtantiū
generale ſpeciale pronominū collectiuū ſ. diminūtiū
Nomē adiectiuū diuiditur in nomen adiectiū denoī
natiuū generale ſpeciale poſſeſſiū diminutiuū genti
le pīm interrogatiuū reſpōſiuū infinitū negatiuum
demōſtratiū relatiū poſitiū compatiū et ſuperlatiū
ad aliqd dictū temporale vōbale locale numerale diſ
uū et collectiuū. Item ꝓpriū diuiditur in nomē ꝓpri
e ꝓpriū prenomen cognomen et agnomen ¶ Et ſciē
dū ꝙ ꝓpria nomina de quoꝝ modis ſignificandi dict
tezmī ratū eſt. Sūt ꝙ plura alia nomina poſitata q̄
dām ſpecificā nō habent ſecundꝫ mōs ſignificandi
diſcrepātes ſecundꝫ magis diuſitatē uocis ut ſigfi
cata ideo ſub ſpālibꝫ modis ſigfficandi non cadunt
ſed ꝓprie'endūtur ſub modis ſigfficandi ſupradictis. ſi
cut nomē corporale incorporale equocū ſinonomū ab
ſolutū fictū ꝙ hīs ſimilia: quorum quedam ſunt ſb
nominibus ſubſtantiuis. quedꝫ vō ſub noībꝫ adiec-
tiuis ꝓprehenduntur

Et termiãtz modis ſigñdi ẽẽnaalibz noĩs g
ſequẽter de modis ſigñdi acñtalibz noĩs ui
deamꝫ ¶ Iuxta qd noñdꝫ qꝫ qualitas quã aſſignat
donatus ꝑ accidẽte noĩs diuidẽs eã in qualitatem
ꝑpriã ꝛ appellatiuã noĩat duos mõs ſigñdi ẽẽnaia-
les noĩs ſubalternos. ſcilicet modꝫ coĩs ꝛ appro-
priꝫ vt ꝑz ex ꝑdictis q̃ dicuntur accidere noĩ qꝫ ſunt
ꝑter intellectũ ẽẽnialẽ noĩs ſimpliciter ꝛ abſolute
ſumpta ¶ Itẽ gracio quã donatus dixit in tres q̃-
dus nomiãt tres mõs ſigñdi ẽẽnciales noĩs ſpãliſ-
ſimos ſcilicet mõs ſigñdi gſtituẽtes poſitiuũ comꝑ-
atiuũ ꝛ ſuꝑlatiuũ de q̃bz dicꝫ eſt. Et ſub hꝫs tribz
modis ſigñdi tres gradus gracoĩs nominãtur: Et
dicitur ꝛ compacoẽm accidere noĩ. qꝫ hꝫ tres modi
ſunt extra noĩs abſolute ſumpta eſſenciã: ꝛ ſic vna
mimꝫ: omnis modꝫ ſigñdi q̃ nõ eſt modꝫ ẽẽncialis
genãliſſimꝫ ꝑ dicta acñs noĩs abſolute: talis modꝫ
eſt tamẽ ẽẽnaalis ꝑta ſecundꝫ ſpẽz. Dicamus ergo
de modis ſigñdi pure acñtalibz noĩ: et ſunt ſcilicet
ſecundꝫ q̃maticos. ſpẽs. gen. numerꝫ. figura. ꝑſo-
ꝛ caſus. De hꝫs q̃ dicaꝫ ꝛ ꝓmo de ſpẽ ¶ Iuxta qd
ſciẽdꝫ qꝫ ſpẽs ſecundꝫ qꝫ ẽ modꝫ ſigñdi acñtalis no
minis nõ attẽditur ex ꝑte uocis vt quidã dicunt.
ita qꝫ illud nomẽ ſit ꝓmatiue ſpẽi cuꝫ uox ẽ primo
ad ſigñdꝫ impoſita. ꝛ illdꝫ diriuatiue ſpẽi cuius uox
eſt ſecundaria impoſita a uoce ꝓmatiua deſcẽdẽs. vt
albus deſcẽdit ab albedine. et tunc modꝫ ſignificandi
actiuꝫ a voce traheretur et non a rei ꝑprietate quod
eſt contra poſita ¶ Dicendum eſt ergo qꝫ ſpecies ſu
mitur a ꝑprietate que eſt modus exiſtendi ꝓmarie
vel ſecundarie. Et voco modum ſignificandi pri-
marie modum exiſtendi abſolute. et modꝫ ſigficãdi

secundarie mody ẽpistendi gpate. ¶ Spēs gl̃ ê mody
sig̃ndi acn̂talis nois mediãte quo mody sig̃ndi pri
marũ ł zarũ sig̃t. ꝛ diui² ī spēz ꝑtuã ꝛ diuuata:
uã ¶ Spēz ꝑtua ê mody sig̃ndi rẽ ꝓ mody ꝑmarij sb
ee ꝑrio ł sub ẽẽna ꝑma ¶ Spēs diuuatiua ê mody
sig̃ndi rem sub ee secundario siue essencia zaria: (dz
mons ꝑmatiue speciei est ꝙ significat rem sub essen
cia ꝑmaria que est ẽẽncia absoluta. Sz montanus ê
diuuatiue speciei ꝙ significat rem sub ee secundario
siue essencia secundaria que est ẽẽncia cõpata Nam
mõtanus non significat mõtem absolute sed in com
paracione ad habitatorem montis. Et sic est in alu:
is que sunt ꝑmatiue aut diuuatiue speciei

Dicto de specie dicendum nũc restat de gene
re ¶ Juxta quod notandũ ꝙ in rebus inue
niũtur due ꝓprietates generales. scilicet propietas
agentis et propietas pacientis. que licet in omni:
bus rebus ex materia et forma gpositis inuenian:
tur. tamen in rebus separatis magis prompte et di:
stincte videntur esse quoꝝ (vnũ determinate ẽ ge
nerans et alterum determinate paciens. Aliis au:
tem rebus insunt sub quadã indifferencia et indeter
minate. Et ad hoc antiqui attendentes diffinierunt
genus dicentes. Genus est discretio seyus. hoc est
Genus est modus significandi nominis sumptus
a propietate actiua (vel passiua que in rebus sepa:
ratis magis prompte et determinate inueniuntur.
Ab huiusmodi enim propietatibus (vt dictum est
trahitur genus in nominibus ¶ Unde. Genus est
modus significandi mediante quo nomen propieta:
tem agentis (vel pacientis (vel indifferenter ad (v:
trumꝙ significat. Et secundã diuersitatem harum

ꝓprietatū diuſificatur genꝰ i noīe ꝑ maſculinū feīm=
nū ꝛc ¶ Benus maſculinū eſt moꝺ ſigficandi rem
ſub ꝓprietate agētis ꝯ uir lapis ¶ Benus femm
nū eſt modus ſigficandi rem ſub ꝓprietate pacientis
ꝯ mulier petra ¶ Benus gmune eſt modꝰ ſigficā
di rem ſub ꝯtra ꝙ ꝓprietate deterꝛmīate ꝯ homo uir
go: Aliter dicitur et melius ꝙ genꝰ commune eſt
qꝺ nec differt a maſculino nec femmno ¶ Benus
neutrū eſt modus ſigficandi rem ſub ꝓprietate neu=
tra que eſt indeterꝛmīate ꝛmdifferenter ad ꝯtrū ꝙ ut lig
nū animal ꝛc: Quidā tamē dicunt ꝙ neutrū genus
ſit modus ſigmficandi rem ſub ꝑuacōe ꝯtuſ ꝙ ꝓprie=
tatis. q̄ poſito ꝯ genus neutrū nonꝰ erat modꝰ ſig=
ficandi ſed figmētū ꝯel a priuacōe acipiet² q̄ nulliꝰ
eſt cauſa. que ambo ſunt moconueniencia: miſi tūc in=
telligātur quedꝰ noīa ee ſub ꝑuacōe ꝯtriuſ ꝙ ꝓprie
tatis mpoſita. ꝛ ſic ipſa eſſe neutri generis: id eſt
nullius generis ꝛ hoc eſt bene poſſibile. Sicut aliq̄
ꝯba poſſunt mꝑpoñi ad ſignificandꝰ ſub ꝑuacōe gene
ris uel alterius accidentis ꝙ ꝑ generis. ꝙ tamen m=
ponitur nomen ad eſſe omnis generis hoc tantū con
uenit adiectiuis que genus nonꝰ habent ep ꝓprietate
rei ſubiecte ſed ep ꝑꝓetate rei ſubſtātiui noīs: ꝯnde
dici² adiectiuū ee omnis generis ꝙ poteſt attribui
ſubſtantiuo maſculini generis feminini ꝯel neutri
ꝯ felix ¶ Ite illꝰ nomen dicitur epiſcemi generis
qꝺ habet maſculinū genus ꝛ femininū ſub ꝯno az=
taculo deſignatū: ꝯ hic paſſer hec aquila ¶ Ite illꝺ
nomen dicitur dubij generis qꝺ nulla cauſa cogēte
poete ſub ꝯtro ꝙ genere ꝑtulerunt ſcilicet quā doꝙ
ſub genere maſculino ꝛ quādoꝙ ſub femīno. ꝯ hic
uel hec dies hic uel hec cortex

Abito de genere dicendȝ ẽ de numero. Juxta qđ notandȝ qȝ numerus in rebus extra a
mimã secundȝ Boeciũ est multitudo ex vnitatibus
pfusa. Sed duplex est vnitas. qđ est indiuisiua ti
entatis a qua ens dr vnũ id est indiuisiuũ. ab ista
vnitate multociẽs iterata pfunditur: multitudo que
ẽ vnũ de trãscẽdentibus vt ens vnũ: et qȝ cum ente
quertitur hȝmodi multitudo vocatur numerus ẽẽn
ciaȝ: et secundȝ istũ numerũ ẽẽnciaȝ species rerũ
numerantur. Alia est vnitas que est rei indiuisa
continuitas. a qua continuũ dicitur vnũ id ẽ indiui
siuũ. ab ipsa vnitate multociens iterata pfunditur
multitudo q̃ numerus mãlis vocatur: id est indiuidu
oz secundȝ dram materialẽ drnciũ. Iste ꝛ numerȝ
dicatur actntalis qa pr hũc numerantur indiuidua q̃
pr actns drnt ¶ Et sciendȝ qȝ in vtroqȝ numero duę
ꝓprietates inuenitur. scilicet ꝓprietas indiuisibili
tatis que est sibi rõe vnitatis. ꝛ ꝓprietas diuisibi
litatis q̃ est sibi rõe multitudis que ab vnitatis
replicatione pfunditur. et ex hȝs ꝓprietatibz iã dic
tis sumitur: numerus i noĩe qui est modȝ significan
di actntalis noĩs ¶ Numerus ergo est modȝ sign:
di actntalis noĩs mediãte q̃ nomẽ ꝓprietatẽ diuisibi
litatis q̃ est ꝓprietas multitudis gsignificat: Diui
ditur autẽ in singularẽ ꝛ pluralẽ ¶ Numerus singu
laris est modus sig nificandi rem sub ꝓprietate indi
uisi. que est ꝓprietas vnitatis vt animal homo ¶ Nu
merus pluralis est modus significandi rẽ sub ꝓprie
tate diuisi que est ꝓprietas multitudis vt animalia
homines boues ꝛc

Acto de numero dicendȝ est de figura. Jux
ta qđ notandȝ qȝ figura aut est modus significandi

noīs acipitur a ꝓprietate uocis (vt quidꝫ dicunt sed
a ꝓprietate sumpta in re. ita ꝙ illud nomen sit sipli
cis figure cuius uox est simplex (vt doctus: et illdꝫ
ꝓpposite figure cuiꝰ uox est ꝓposita (vt indoctus. illdꝫ
(vō de compposite cuiꝰ uox est decomposita (vt iēppugꝫ
bilis. ꝙa hoc posito modi significandi trahrentur a
(voce et nō a rei ꝓpietate qdꝫ est contra dicta. Sꝫ dñ
dū est ꝙ figura sumitur a ꝓpietate rei ¶ Juxta qdꝫ
notandꝫ ꝙ in rebus inuenīūtur tres ꝓpietates ꝯmu=
nes. scilicet ꝓpietas simplicis. ꝓpietas compposite. et
ꝓpietas decomposita. Et (voco ꝓpietatem decomposi=
ta ꝓpietatem collectionis ex plurabus ꝑꝑ duobꝫ. ab
istis ꝓpietatibꝫ rez sumitur figura q̄ est moꝺ sigñdi
noīs. Ab hijs ꝛ ꝓpietatibus ponit logicus ꝫ uo
rez ad significandꝫ: scilicet terminū ꝓpoſ et sillogis
mū licet aliter sumatur simplicatas ꝯpoſiº ꝛ decō(pō
I noīe simplicis ꝯpoīte et decō(poīte figure ꝑꝑ i tmio
ꝓpoſe ꝛ sillo: In propō(e ꝛ sillō sumitur ꝯpō secundꝫ
distāciā circa diūsa sigñta diūsaꝝ uocū cadēs. Sꝫ in
noīe ꝯpoīte ꝛ decō(poīte figure suiꝫ ꝯpō secundū dis
tāciā (vocū circa idē sigñtū eꝺ dē dºnis cadēs. Sitit
i tio suiꝫ simplicitas prout oppoiꝫ ꝯpōi ē secūdū dis
tāciā cadēs circa diūsa sigñta diūsaꝝ uocū. sed i dif
fini oē simplicis figure sumiꝫ simplicitas prout op
poītur ꝯposicioni q̄ est secundū distāciā circa idē sig
nificatū eiusdē dictionis cadens ¶ Figura ergo est
modus significandi accidentalis nominis mediante
quo nomen ꝓpietatem simplicis ꝯpositi uel de com
positi significat. Et secundū hanc triplicem proprie
tatē rei uariatur figura simplex ꝯposita et decompo
sita ¶ Figura simplex est moꝺ sigñdi tē noīs sub
ꝓpietate simplicis ut diues pauꝑ. Cōpoīta sub ꝓpietate

compoſita (vt ꝑdicit ꝑclarus. Decompoſita ſub ꝓ̃pe
tate decompoſiti id eſt ſub ꝓprietate collectionis ut
inexpugnabilis. Et hoc eſt qđ ſolet dici ꝙ illa dic-
tio eſt ſimplicis figure que eſt impoſita a ſimplici cō
ceptu ad ſignificandū. et illa eſt compoſite figure. q̄
eſt impoſita ad ſignificandū a conceptu ꝙpoſito: et
illa dictio dicitur eſſe decompoſite figure que ẽ ipoſi
ta a pluribus conceptibus ad ſignificandū ꝙ̃ ex duo
obus aggregatis: licet hoc (verū ſit. tamen ꝙ huiꝰ
modi conceptus nō ſint ficti oportet correſpondere
ꝓprietates in re. et hee ꝓ̇petates ſunt hee que dī̃e
ſunt quas nomẽ ſignificat conceptibus memoratis
mediantibus

Conſequẽter de caſu dicamus ¶ Juxta qđ
notandū ꝙ in rebus inuenīuntur due ꝓ̇peta
tes ſcilicet ꝓ̇petas prīcipij et ꝓprietas terminī: Ꝛt
inuenīuntur quedā proprietates generales in reb9:
ſcilicet proprietas (vt qđ eſt aliquid in ſe (vel qđ
ẽ alterum: ꝛ ꝓprietas cuius eſt aliud. et ꝓprietas
(vt cui aliquid datur ꝛ ſic de conſimilibus. que rep̃-
ſentantur ꝑ inflectionẽ huius nominis qđ cuiꝰ cui
ꝛ̄: Et à primis ꝓ̇petatibus oritur caſus qui ẽ mo
dus ſignificandi nominis. Sed a ſecundis ꝓprieta-
tibus ſuperadditis ꝓ̇mis oriuntur differencie caſus
(vel caſuū ¶ Caſus igitur eſt modus ſignificandi
actūalis nominis mediāte quo nomen ꝓ̇petatem
prīcipij (vel terminī conſignificat. Et ſecundū hāzū
ꝓ̇petatum diūſitatẽ cum aliis ꝓ̇petatib9 ſuperad-
ditis ca9 ī ſex ꝑtes ꝑtitur. m nom gen dat acc
(voca ꝛ ablatuū ¶ Noīatiꝰ ca9 ẽ modus ſig̃ficā
di in rōe prīcipij illa ꝓ̇petate rei: (vt qđ eſt altezū
ſuperaddita: (vt dicendo ſortes currit uel amat: iſte

nominatiuus ſortes ſignificat in tōe principij huius actus amare ſub ꝓprietate ꝙt qđ̄ eſt alterū̄. id eſt ſub ꝓprietate ꝙt qđ̄ eſt aliq̄d in ſe alterum ab actu inherente in ſe ꝑncipians actiue. Similiter ſortes amatur. ſortes ſig̃ficat ꝙt qđ̄ eſt oliq̄d in ſe alterū̄ ꝑncipians paſſiue. ꝙtrobiq; ei ſtat ſub ꝓprietate ꝑncipij reſpectu ſōbi dependentis. ꝓprietate ꝙt qđ̄ eſt alterū̄ ſuperaddita. Ex hoc patet error dicentiū nomen ee modū̄ de quo eſt aliq̄d enūciabile: ꝙel modū̄ in quo eſt alterū̄ ꝙt in ſubiecto.. licet ei res nomiā tui reſpectu ſōbi poſſit ſubſtare ꝓprietati ꝙt de quo ꝙel ꝓpetati ꝙt in q̄ ꝛ ſic de aliis. cū ꝙoce nti ēs nō ſignificatur ſub ꝓpetate ꝙt de quo uel ī q̄: ꝙ tunc nominatiuꝰ caſus nō eſſet ab ablatiº diſtinctus. Et ꝙ ſtructº nominatiui cū ſōbo ſieret mediāte ꝓpoē de ut in quo poſito ꝓpō nō deſeruiret qđ̄ falſū eſt. Noī natiuus ergo eſt modus ſignificandi ꝙt quod eſt alterum: ꝛ hoc ꝓbatur ratione ꝛ autoritate. Ratione ſic. Ille modus eſt modus ſignificandi nominatui ꝑ quē nominatuꝰ ab omnibus aliis diſtinguit² ſed ꝑ modū̄ ꝙt qđ̄ eſt alterū̄ eſt modus diſtinctus ab aliis ergo nominatiuus eſt modus ſignificandi ꝙt qđ̄ eſt alterū̄. hoc aūt patet autoritate petri hie qui ꝙult ꝙ ſpecies ſiue modi caſuū̄ ſumātur pēs inflectionē huius nominis quod cuius cui ꝛ̄: Si ergo geniuus ē modus ſignificandi ꝙt cuius ē alterum. datiuus ꝙt cui aliquid datur. nominatiuus erit modus ſignificandi ꝙt qđ̄ eſt alterū̄: Et dicitur iſte modus ſignificandi nominatiuꝰ: quia ſub iſto modo rebus nomina impomimꝰ. Et huic moº ꝓportionatur modus ī ꝙerbo ꝙt ipſum eſt alterum ſiue ꝑncipiatū̄ ꝛ cauſatum a re nomiā̄tī actiue t paſſiue

¶ Genitus est modus significandi tē in racione
prīcipij vel termini mdrīter ꝑprietate vel cuius ē al
terum supaddita. vnde dicendo sortis mterest. iste
geniciuus sortis sig̃ficat rem ī roē principij respectu
hꝰ vōbi interest ꝑprietate vel cuiꝰ est alterū supaddi-
ta: Similiter dicendo. misereor sortis vel filius sor
tis est: iste genitiuꝰ sortis sig̃ficat rem m rōe termī
respectu hꝰ vōbi misereor vel istiꝰ noīs filꝰ ꝑprieta
te vel cuiꝰ est alterū supaddita. et dī genitiuꝰ quasi
primo a uoce nomātī geītus. et huic modo ꝓpozai-
onatur modꝰ m vōbo vt ipm ē alterius ¶ Datiuus
casus est modꝰ sig̃ndi rem m rōe ꝑncipij uel termini
mdr̄ter ꝑprietate vel cui alterū adq̄ritur supaddita
vt dicendo sorti accidit. m hac ꝯstructōe iste datiuꝰ
sorti sig̃t ꝑ modꝫ ꝑncipij supaddito sibi modo vt cui
alterū adquiratur. Siliter dicendo faueo sorti vt si-
milis est sorti. m hac ꝯstructōe iste datiuꝰ sorti sig̃fi
cat rem m rōe termī ꝑprietate vel cui alterū da² sup
addita. Et dicitur iste modꝰ sig̃ndi datiuꝰ. ꝙ ē mo
dus sig̃ficandi vt cui alterū adquiritur vel datur.
Et huic modo ꝓpozionat² modꝰ m vōbo vt ipm est
qd alterꝫ datur ¶ Accusatiuꝰ secundꝰ dictā inflec-
tionē est modꝰ sig̃ndi rem m rōe termim ꝑprietate ut
quē superaddita: vt dicendo amo sortē: iste accusati
uꝰ sortem significat ꝑpetatē trminādi actū ꝛ depēdē
tiā hꝰ vōbi amo ꝑprietate vt quē supaddita. et di²
actꝰ quasi trminus actus: et huic modo propozitō²
modꝰ m vōbo modus dependentis sub modo vt alterū
¶ Aliquando tamen accusatiuus casus est modꝰ sig-
nificandi rem sub racione prīcipij simpliciter. id ē ꝑ-
prietate speciali nō supaddita. scz. qñ actꝰ ꝯstruitur
cum infinitiuo vel cū verbo impersonali. vt dicē°

me legere me oporset. hic sigficat accusatiuꝰ cꝫ sub
racione ꝓnapij simplicit a nulla ꝓprietate scilicꝫ spe-
ciali gtracta nec gtrahibili. cui ꝓporionatur modꝰ
ꝯbi simpliciter et hic modꝰ nō uidetur sibi accidere ñ
tunc poꝛ. qꝫ actꝰ sit modꝰ signdi equiuocus ad sign
dū sub cōe tmini vt quē: ꝛ ad modꝰ sub cōe ꝓncipij
simplicit ¶ Et sciēdꝰ qꝫ cō tmin vt quē aliquā
sumtur: simpliciter nō gtracte vt dicendo lego libm
aliqñ gtracte: vt qñ gtrahit̄ ꝑ ꝓpoēz accꝰ desezuē
tem vt dicendo vado ad pr̄em uł curro ad campū et
sic de aliis: et sic modus sibi correspondēs simplicit
est gtrahendus ¶ Vocatiuus casus est modus sigfi
candi sub ꝓprietate termini dependentis actus exerci
ti uel exercitati. nulla dīna ꝓprietatū dcaz supaddi
ta vt dicendo o henrice. iste vocatiuus habet ī se rem ī
cōe termin tantū ī cōe dependentis actus illi⁹ exerci
ti ¶ Vł noñdꝰ qꝫ duplex ē actus scilicꝫ signatꝰ et
exercitatus ¶ Actus signatus est q̄ ꝑ vbū t par
ticipiū causatur vt lego legēs ¶ Actus exercita
tus est q̄ ꝑ placonē huiusmodi aduzzbij. o. exerci
tatur quasi m eius mōm sigficandi cadens. et huiꝰ
ꝓprius terminus est vocatiuus. ideo iste modꝰ significan
di vocatiuus nominatur qꝫ est ꝓprius terminus uo
racionis seu actus vocandi: Et huic modo signifi-
candi uocatiui vt exercitati proporionatur m adu-
bio modus significandi ꝑ modꝰ vocantis uel exerci
tantis ¶ Ablatiuus est modus significandi rem
in racione principij uel termini idifferenter ꝑpetꝫ vt
q̄ superaddita. vt dicendo vtor pane: iste ablatiuꝰ
sigficat ī cōe termin ꝓpetate vt quo supaddita. et
huic modo ꝓporionatur modꝰ dependentis sub moꝰ
vt alterꝫ. Siliter diꝰ: a sorte leꝛ iste abꝰ sigt ī cōe

pticapñ modo (vt q̃ supaddito: ꝛ dicitur iste mog ablatiꝰ qꝫ ẽ mog sig̃ndi (vt a q̃ aliqd auferimus ¶ Et est sciẽdꝫ qꝫ tō prīapñ ut ti a q̃ sumitur aliquā nō gtracte (vt dicendo (vtor poẽ: aliqñ gtracte ꝓpo si coībz adiectis (vt dñꝰ a sorte legi² ī ecclā siue m do mo ꝛ sic de aliis: ꝛ sic mog sig̃ndi contīs sibi ꝛ ꝓpor cionabilis ẽ gtrahendꝫ qꝫ istis ¶ Sufficiẽcia istoꝝ casuū sic suīcur (vt pz ꝑ hūc mom: Oīs casus aut ẽ modus sigmificādi ī tōe ꝑncapñ uel tmim tm̃ ul (vt usqꝫ mdrnter: Si caꝰ sit mog sig̃ficandi rẽ ī tōe prīcapñ tm̃ modo (vt qd̃ est alterū supaddito: ꝛ sic ẽ nominatiꝰ caꝰ: si tmī tm̃ mullo aꝰ mꝰ supaddito ꝛ sic ẽ uocatiuꝰ caꝰ: Si tōe (vtusqꝫ īdīnter. (vt hoc est moꝰ supaddito (vt cuiꝰ ꝛ sic ẽ gẽs caꝰ. ut modo (vt cui ꝛ sic ẽ dās caꝰ. (vt moꝰ (vt quẽ ꝛ sic ẽ accusatiꝰ casus (vel moꝰ a q̃ ꝛ sic ẽ ablatiꝰ caꝰ ¶ Et sciẽdꝫ qꝫ sic̄ spẽs ꝛ differẽcie casuū attẽdūtur penes īflectionem hg noīs qd̃ cuꝰ cui ꝛc̄. sic modi in (vbo ꝓporcionabi liter casibz attẽdūtur penes īflectionẽ hg naīs alte rum alterius altera ꝛc̄

Nbibo de casu dicendū est de ꝑsona ¶ Juxta quod nōndū. qꝫ ī rebz tōabilibz reperitur quedā ꝓp̄ etas loquẽdi a qua trahitur ꝑsona q̃ est actñs noīs Est g̃ persona modꝰ sig̃ndi noīs mediãte q̃ non en ꝓprietatẽ loquẽdi gsignificat. Et secundū has diuersitates loquendi de se ad alium (vel de alio (variatꝫ persona per triplicem differenciam. scilicet primam secundam et terciam ¶ Prima persona est modus significandi rem sub proprietate loquendi de se (vt de se ¶ Secunda ꝑsona est modus significandi rem sub proprietate loquendi ad alium (vt ad alium ¶ 3ª ꝑª ẽ moꝰ sig̃ndi rẽ sb ꝓp̄etate log̃ndi de aꝰ (vt de

alio. et qz moꝺ loquẽdi de se nō est sine modo significandi de se ideo dr̃ moꝺ iste ꝑsona ꝑ se a sonãdo nominata ¶ Noñdū qꝺ declinaᵒ quã donatus sub casu gprehendit a ꝓprietatibz casuū oritur de quibz dr̃m est ¶Et ꝺa ad istã inflectionẽ ꝓprietatū seq̃tur m pluribus inflectio uocū iō q̃ꝺã dixerunt declinacoez esse vocis ī uocẽ inflectionẽ: qꝺ autẽ aliqꝺ nomẽ sit ꝑᵉ. secunꝺ zᵉ 4ᵉ uel q̃nte declinacois ut gñtis t ignñtis hoc autem totū ex ꝑte uocis attẽditur: ¶Et sic patz qꝺ sꝛ q̃t sunt mõi significandi nois tam essenciales ꝙꝺ accñtales

¶Modus sig̃ndi ẽntialis genãlissim9 ꝓnois est modus sig̃ficandi ꝑ mõm entis et mꝺe minate apprehẽcois. a qua vo ꝓprietate modꝰ sig̃ndi ꝑ modū entis sumitur de q̃ ꝑ9 dr̃m est. Nã m hoc moᵒ ꝓnomen a nois nō distiguitur vt dictum est. Moꝺ vo indeterminãte apprehẽcois hz oꝛtū a ꝓprietate seu modo ẽndi matie ꝑme. Materia eī ꝑa ī re ex tra indeterminãta ẽ rᵒ cuꝰlibet forme ñalis q̃ ipsa est de se. ita qꝺ nō icludit formꝫ nec determinacoez formẽ. ab illa eī ꝓprietate ñe ꝑme q̃ ẽ ꝓprietas de se ꝺetinata ꝺetmiata tñ ꝑ formꝫ suitur moꝺ sig̃ndi ꝑ modū indeterminata q̃ est moꝺ ẽntialis genãlissim9 ꝓnois. nō qꝺ pronomen materiã primã significat tantum. sed ex modo ẽndi reperto m materia ꝑma. mtellect9 movet² ad gsiderandū aliquã ẽnciã sic mꝺeterminãtã. ꝛ impoñt sibi uocẽ sub modo sig̃ficandi ꝑz modū mꝺeterminata. ¶Et hūc modū ẽntialem gnãm ꝓnois g̃matici expꝑsserūt dñtes ꝓnomẽ sig̃re substãciã (vt substam sine q̃litate: dantes ītelligi ꝑ substãciã modum ẽtis q̃ m subna ꝑncꝑaliter reperitur (vt dictū est ꝑ9: ꝑz mezã ã ut sine q̃litate mõm ꝺeterminãte apꝑhẽcois

¶ Sed si obliatur. sic modus signdi ptis debet ee positiꝫ ꝛ nō puatiuꝫ. sicut ps est qdd̄ positiuū. sz modus mdeterminate apprehensioīs est modus puatiuus ergo nō potest ee modꝫ signdi pnoīs ¶ Dicendū qꝫ illud qd̄ est ita mdeterminam qꝫ excludit fozm ꝛ fozme determinacoēm est puam: tamē illd̄ qd̄ ē sic mdeterminatū qꝫ nō excludit fozmā nec forme determinacoēz nō ē puatiꝫ: ꝛ sic se habet modꝫ significandi pnoīs qui est modꝫ indeterminati de se tamē determinabilis ¶ Vel dicendꝫ qꝫ ꝑ modꝫ istū puatiuū ḡmatica circūloquūtur modꝫ signdi ꝑtē q̄ est modꝫ sig̃ficā di oīs simpliciat ¶ Et si dicatur qꝫ iste modꝫ sig̃ficā di oīs simpliciat inuenitur i hoc noīe ens gꝰ ens ē ꝑ nomē (vt pnomē nō erat distīctū a noie ¶ Dicendū qꝫ lz hoc nomē ens habeat modꝫ sig̃ficandi communē ẽspectu sig̃ficatoꝝ ꝟpāliū. scz. substā uel accidētis hoīs uel leonis: tamē eꝫ sig̃ficam nō est gmune respu aliozꝝ tñs tēdētiū que sunt (vnū res et aliqd. ꝛ ẽspu puacionū ꝛ negacionū: (vt michil est non ens: ergo nō hz modꝫ signdi oīs simpliciat: Sed pnomē habet modꝫ signdi gmunis simpliciat respectu oīm sig̃ficatoꝝ ꝟpāliū ꝛ tñs tēdētiū puacionū et negacionū teste ꝑsciano qui dicit: qꝫ pnomē ad omne suppositum pertinet id ē ad omne sig̃ficatū se extendit gꝰ mstantia nulla ¶ Juxta qd̄ notandꝫ qꝫ omnis ps oratio nis est ens secundꝫ aīaz ¶ Et tē sciendꝫ qꝫ oēs puacoēs ꝛ negacoīs in re sunt entia posituа m aīa (vt dīm ē ꝑus. Dicendꝫ ē ergo qꝫ licet modus mdeterminati sit puatiuū secundꝫ rem. est tamen positiuū i aīa ꝛ hoc suffiᵗ secundū distīctionē ptiū oīoꝝ que sunt entia secundū aīaz: pnomē gꝰ ē ps oīoꝝ signs ꝑ modꝫ entis ꝛ īdeterminate apprehēcoīs

Ub hoc aũt genãlissimo modo sigñdi ꝓnoĩ
me ad modos ẽnciales subalternos ꝛ spe
cialissimos descendamus qui sunt modi relacoĩs et
demõstracionis: modus ꝑmatiui ꝛ diuinatiui: modꝰ
substantialis vel substantiui et adiectiui ¶ Modus
gꝰ significandi q̃ vocatur demonstracio sumitur a ꝓ̃p
etate rei que ẽ ꝓprietas certitudinis ꝛ pñcie seu no-
ticie ꝑme intellectus. Et hũc modꝰ donatus vocat
qualitatem simtã et hic modus gstituit pronomen
demonstratiũ ¶ Pronomen gꝰ demonstratiũ significz
rem sub relacoẽ uel ꝓprietate ꝑsencie seu noticie ꝑme.
Semꝑ eĩ ꝓnoĩa ui demõstracoĩs rem vt certã ꝛ pre
sentem representant: siue sit demõstracio ad intellec
tum siue ad sensum: tamẽ differenter. q̃ demõstra ti
uũ ꝓnomẽ ꝑ sensum hoc qꝺ demonstrat significat.
vt ille currat. Sed pronomen demõstratiuũ ad intel
lectum hoc qꝺ demonstrat non significat sed aliud
vt si dicã herba demonstrata in manu mea hec crescit
in orto meo. hic vnũ demonstratur et aliud significa-
tur. Et hũc modꝰ demonstrandi ꝛ habent ꝓpria no
mina vt si dicã demonstrato iohanne iste fuit iohan-
nes: hic vnũ demõstratur et aliud in unmero sigñfi-
catur. et sic ꝯtingit dare diuersos modos ꝯcitudi-
nis et presencie. et secundꝰ hoc erunt modi diuersi
demõstrationũ ꝛ ep gsequenti diuersa pronomina de-
mõstratiua. Contingit ei rem ee pñtẽ ꝛ certã. vel
maxime ee certã ꝛ presentẽ. ꝛ sic demonstratur per
hoc pronomẽ ego. vel non maxime ee certã ꝛ ꝑsẽ-
tem ꝛ sic demonstratur ꝑ hoc pronomẽ tu ꝛ aª silia.
¶ Modꝰ significandi q̃ vocatur relacio suitur a pro
prietate rei que est ꝓprietas absencie et certitudinis
seu noticie secunde. vñ et donatus appellat ĩm modꝰ

c)

qualitatē infinitā. Et hic mo9 constituit ꝑnomē re
latuū ⁊ pronomē ꝯ relatuū sig̃t rē sub ꝑprietate i
ēt̄udis seu noticie secunde siue absencie. Semp eni
ꝑnomē relatuū ui relacois repn̄tat rē (vt est absēs
et incerta siue res sit absens siue pn̄s. (vt dn̄do fort
currit ⁊ ille disputat. Istud relatuū ille refert h⁹ ā-
tecedēs scilicet stans sub actu ꝑ⁰ seu sub noticia ꝑ⁹
reiterando ip̄m sub actu secundo siue sub noticia secū
da. et sic notificat ip̄m tangꝫ mēt̄ū ⁊ absens faciens
recordacionē de ipso sub actu z⁰. Recordacio semꝑ
est ꝑt̄itoꝝ ⁊ absenciū: recordacio michil aliud est ꝙ
cogn̄cio z⁹: (vt si aliquid sit ꝑmo cognitū postea obli
tum ⁊ iterū ad memoriā reductū. (vnde dī rela⁰ āte
late rei recordacio: Et sicut g̃tingit dare diūsos gra
dus absencie secundꝫ hoc sunt diuersi modi relacois
⁊ ex g̃nta diūsa ꝑnoīa relatiua. ꝙ ad diūsitatē i cau
sa seq⁹ diūsitas i effectu

Odꝫ signdi q̄ est ꝑmatiuꝫ ⁊ diuiuatiuꝫ sui⁹
ab eadꝫ ꝑprietate i ꝑnoīe a qua suitur spe
cies ꝑmatia ⁊ diuiuatīa i noīe. Sꝫ eī mōi signdi hic
⁊ illic. Nā ꝑmatiua i ꝑnoīe idꝫ est ꝙ spēs ꝑmatīa
in noīe. ⁊ diuiuatiua i ꝑnoīe idꝫ ē ꝙ spēs diuiuatīa
in noīe. Sꝫ habent se dīuter. ꝙ ꝑmacio ⁊ diuiuacio
gstituūt diūsas spēs i ꝑnoīe. sicut ꝑnomē primati
uū ⁊ diuiuatiū. Sed in nomine spēs ꝑmatiua ⁊ diui
uatiua modi signdi accidentales noīs nominan⁹. Sꝫ
modꝫ adiacentis ⁊ ꝑ se stantis ad eisdꝫ ꝑprietatibꝫ
sumit̄ur i ꝑnoīe sicut in noīe. scilicet a ꝑprietate ēēn
cie distincte moꝫ ꝑ se stantis. ⁊ a ꝑprietate īherentis
alteri secundꝫ ē modus adiacentis ¶ Et notandꝫ
ꝙ a gramaticis ponūtur tria pronomina substantiua
scilicet Ego Tu Sui. quia huiusmodi ꝑnoīa (vsi

sunt ꝓtute demōstracois ꝛ relacois in sermone ꝑfecto sine adiunctione alterꝰ substāti. Aliis aūt oīnibus ꝓsi sunt adiectiue. iō gramatici posuerūt omnia alia ꝓnoīa adiectiua

ꝙb modo sīgnificandi q̄ est moꝺ diuisatꝰ ad modos spāliss̄mos descēdam⁹. Cōtinet autem sub se duos mōs ¶ Primꝰ est moꝺ sīgnꝺi per modꝰ adiacentis alteri sub rōe possidētis ipm. Et hic moꝺ gstituit ꝓnomē diuisatm possessm ¶ Pronomē q̄ diuisatuū possessm ē qꝺ sīgt ꝑ modꝰ adiacentis alti ꝑ modꝰ possidētis ipm ꝙt meꝰ tuus suꝰ ꝛc ¶ ⁊ moꝺ diuisatī est moꝺ sīgnꝺi ꝑ modꝰ adiacentis alteri sub rōe gētis ut ꝑīe. ꝛ hic moꝺ gstituit ꝓnomē diuisatm gētile ¶ Pronomē q̄ diuisatm gētile ē qꝺ sīgt ꝑ modꝰ adiacentis alteri sub rōe gētis ut ꝑīe ut nr̄as ur̄as. Sic q̄ ꝓz ꝙ sicut modꝰ sīgnꝺi generalissimꝰ noīs diuidi² ī mōs spāliss̄ōs ꝛ subalternos. sic ꝓnomē simpliciť supt̄ū ī ꝓma sua diuisiõe diui² ī ꝓnomē demōstratm ꝛ relatm ꝓmatm ꝛ diuisatuū. substāātm ꝛ adiectim. Itē ꝓnomē adiectm diuisatm diuidi² m ꝓnomē diuisatm possessm ꝛ ī ꝓnomē diuisatm gētile. Et hec de modis sīgnꝺi ēnialibꝫ ꝓnoīs sufficiūt

Acto de modis significandi ēnaalibꝫ. Dn̄dū ē de modis sīgnꝺi acc̄talibꝫ. Jupta ꝺ notandꝰ ꝙ donatus assignat ꝓnoī sex̄ acc̄nia scilꝫ qualitatē qꝛ numerū figurā ꝑsonā ꝛ casū ¶ Nōn ꝙ qualitas quā donatus assīgt ꝑ acc̄nte ꝓnoīs dīdenꝫ eā m qualitatē finitā et mfinitam vocat duos modos sīgnificandi essenciales spāles ꝓnoīs. s. demōstracoēz et relacionem de quibus dictum ē. ita ꝙ ꝑ qualitatem finitā dat intelligere demōstracoēm

que rem finitā sig̃t ꝛ certam repn̄tat. scilicet sub ac
cidentibz realibz que oculis ꝯspici pn̄t. Per qualita
tem infinitā dat intelligere relacoēz que rem incerte
ꝛ infinite repn̄tat scilicet sub notcia secunda ꝑ recor
dacionē que est mēta respectu notcie ꝓme (vt dictū
est. De genere aūt ꝛ numero ꝑsona figura ꝛ casu
i ꝓnomine idē intelligatur qđ de ip̄is dictū ē de no
mine. Nā illa actn̄cia eadē sunt hic et ibi ꝛ ab eisdē
ꝓpietatibz sumūtur

Habito de modis sig̃ficandi ꝓnois ꝯsequēt
de eius significacione videamꝰ. Quidā dicit
qꝫ ꝓnomē de se ꝛ absolute nichil sig̃ficat. sed tantū
habet habilitatē ad sig̃ndū ꝛ talis habilitas reduci
ad actū ꝑ demōstracionē ꝛ relacionē qđ ꝑsuadent q̄
ꝑsciamū qui dicat ꝓnomē sine demonstracione ꝛ rela-
cione cassū ēē ꝛ (vanū. Ista opinio est erronea et
falsa. qꝫ modus signficandi ꝑsupponit signficatum
Sicut ꝓpietas rei presupponit ipsam rem. sed pro no
men habet modos signficandi ergo pronomen neces
sario habet sig̃ficatum. Ad autoritatē quā mducūt
qꝫ ꝓnomen sine demonstracione et relacione est cas-
sum ꝛ (vanū. Dicendū est qꝫ pronomen sine demon-
straciāne et relacione non est cassum et (vanū. quia
(vt dicitur secundo phisicorum. Illud est cassum et
(vanū qđ ordinatum est ad aliquē finem et illū nō
attingit. Sz ꝓnomē simpliciter ordinatum est ad sig
nificandū ēēnciā īdeterminātā ꝛ (vltertū ad constructi
nnē. et hūc finē potest pronomen includere sine demō
stratione ꝛ relacione non est frustra. Alij dicunt
qꝫ ꝓnomen sig̃ficat conceptum mētis indeterminatū
applicabilem (vnicuiꝫ enti tam in anima qꝫ extra a
nimam. sicut intencoēs secunde sic̄ qꝫ ꝑēs subiꝫ

p̄dicatū ꝛ hꝯmoi sig̃nt gceptū mdetminatū applica-
bilē cuicunq; ent. q̄z motuū est qp si p̄nomē sig̃fi-
caret aliq̄d mdetermnātū tuī eꝯ sig̃tū nō ēet mtellec
tuū uel ītelligibile. Ista opmo est etroma similit
Quia si p̄noīa sig̃ficarent gceptū mētis. mūq; predi
catū reale posset ꝯificari de p̄noīe. et sic hec ē falsa
Ego sum homo. qe p̄dicatū de eo ꝯificatur qꝺ per
subiectū mtelligitur ꝛ sigmficatur: ꝯ sicut hec est
falsa: gceptus hoīs ē aīal. sic hec erit falsa. ego sū
animal qꝺ ē īgueīēs. Ad istꝺ qꝺ adductū fuit ad
gfiz̄tionem dicti sui qp si p̄nomē sig̃ficatet aliqꝺ m
detemnātū eius sig̃ficatū nō posset ītelligi. Dicenm
qp sicut uidemꝯ ī re qp totū gp̄itū ītelligitur p̄ fozm
ꝛ postea ītellt̄us dideēs p̄tē a p̄te p̄° cognoscit fozz
et postea p̄ anologiā ad fozm cognoscit materiā q̄ ē
ī potencia ad fozmā ꝯt dicitur p̄° phisicoꝝ. Sic m
tellectus potest mtelligere aliquā ēenciā detezmina
tam et postea potest consideratre et respicere ēenciam
aliā m respectu ad illā uel aliā de se mdetezminatā
tamen per aliqꝺ detezminabile et illꝺ est sigmfica
tum p̄noīs scilicet qp sigmficat essenciā de se mdet
minatam detezminabilem tamen. et sic patet qp pro
nomen sigmficat essenciā licet mdetezminatam. sig-
nificatum enim p̄nominis non solum se ep̄tendit ad
sigmficata sp̄ecialia. sed eciā ad sigmficata transcen
denciū p̄uacionū et negaciomū. ꝯt patet ep̄ p̄dictꝰ
Quod enim pronomen sigmficat in generali. illud
refert et demonstrat m sp̄eciali. Sed pronomen i sp̄e
ciali demonstrare et referre potest. siue ipsum sit ens
m anima siue ep̄tra animā siue fictum siue ꝯerum.
siue ens ī actu. siue ens in potencia. et sic m uno
sunt duo contraria scilicet ens et noꝫ ens tamen nō

ens refert ꝛ demõstrat prout est aliquid secundꝫ aiam. quia contradictoria extra aiaz sunt gtraria secũ dũ aiaz vt pz 4° methaphisice

Modus significandi ẽncialis generalissimꝫ vbi est modus significandi rem per modum ẽ distantiz a substãcia ¶ Ad cuiꝰ intellectũ ê nõn dũ. ꝙ licet vterꝙ modus. scilicet ẽ ꝛ distãtias sit forma vbi absolute supa. tamẽ ī compando vbum ad ptcipiũ. modus ẽ habet rõẽz materie vt vbi. ꝙ facit vbũ guenire cũ ptcipio. sed face gueire est p̃petas materie. Modus aũt distantiz tantũ hz rõem forme. ꝙ facit ũbũ ab omnibz aliis differre. Et ꝙa aliter est habere rõẽz materie ꝛ aliter rõẽz forme. iõ gpando vnũ ad alterũ resultat ep vtroꝙ vnꝫ mo per naturam compois ¶ Notandꝫ ꝙ modus sigficã di actiuus p mõm esse oritur a ꝑprietate rei que est ꝑprietas ipius ẽ. s. ꝑprietas fluxus et successioe q̃ opponitur ꝑprietati entis q̃ est ꝑprietas habitus ꝛ pmanẽtias vt ꝑꝫ dicm est in ca° de noie ¶ Et si dicat Esse alicui licet rei vbaliter sigficatur. nõ tamẽ omne ens hz esse successiuũ. Nã ẽ dei ꝛ ītelligẽciaꝫ nonꝫ est ī fluxu nec ī successioẽ. et tamẽ dicmꝫ deꝫ ẽ ꝛ m telligẽcia est. Item generacio ꝛ corrup° ꝛ illumiõ aeris nõ habent ẽ ī successione ꝛ tamen ẽ eoꝝ vbaliter significatur. vt dicendo. genera° ꝛ corrup° et illuminacio aeris sunt siue fuerunt ¶ Dicendꝫ ep licet ẽ dei ꝛ ītelligenciaꝫ nonꝫ sit successiuũ successioẽ tẽporis. tamẽ habeat ẽ successiuũ ratioẽ ꝛ successioẽ et mtatis. Et licet eternitas sit tota similis et pfecta secundum Boeciũ. tamen quia mtelligimꝫ ea ep istis inferioribz ideo ymagiamr ibi successioẽ et duã coꝝ eternitatis ꝙ diuisa spacia tpis ê thꝫ ibi successio

que est inter tempus ꝛ ẽmmũ temporis ꝙ ipossibile
est ꝙ i eodꝫ istanti aliq̃d habeat ee ꝛ nõ ee. sed i to
to tpe ꝑterito fuit nõ ens. sed bꝫ est dare ꝑnm tem=
poris siue motus i q̃ ẽ ens. ꝯot ꝓz ꝑ aristotilẽ. 8°.
phĩcoꝝ ¶ Et illumiãº aeris licet nõ sit successiua ꝑ
ut successio cãtur ex resistncia medij. tꝫ ibi ẽ succes=
sio causata ex resistẽcia termiꝝ gtratioꝝ ꝯot a quo
ꝛ ad quẽ: huic aũt modo ꝯobi q̃ est modꝫ ee ꝛ succes=
oris ꝓpzaonatur in supposito ꝛ i obliq̃ modꝫ ẽtis
id est modꝫ hĩtus ꝛ ꝑmanẽtis ¶ Item notandꝫ ꝙ
modus distãtis in ꝯobo sumitur ab eadꝫ ꝓprietate ĩ
a qua modus ꝑ se stantis sumitur i nomine. scilicet
a ꝓprietate ẽncie determinate. Et si ĩstes sic. si a
ꝓprietate essencie determinate trahitur in ꝛº modꝫ
distantis. cũ gꝰ ꝑticapiũ eandꝫ sigt rem ꝯobi q̃ se cun
dũ ẽncaã ẽ distincta gꝰ ꝑticapiũ modꝫ distãtis habe=
bit qdꝫ falsũ ẽ ¶ Ad cuius soluacionẽ notandꝫ ꝙ ĩ
ꝯona ꝛ eadꝫ re possũt reperiri diũse ꝓprietates rei nõ
repugnantes a quibꝫ sumi pñt diũsi modi sigmficã
di actiui licet ꝯona ꝯoꝝ non inpoĩtur: et. ꝯot stat ꝯb
omnibus illis ꝓprietatibꝫ. sed q̃ñꝙ ei inponitur una
uoꝝ et tunc stat sub ꝯona ꝓprietate rei. ꝯobi gtacta.
hec res albedo habet diũsas ꝓprietates sub quibꝫ pos=
sunt ei ipoñi diũse uoces. Nã si gsideretur in ea mo
dus entis q̃ est modꝫ habitus ꝛ ꝑmanentis sic sigfi
catur ꝑ uocẽ noĩs absolute. Si autẽ gsideretur i ea
modus entis ꝛ cũ hoc modus essencie determinate.
sic sigmficatur uoce noĩs substantiui ꝯot albedo. Si
autẽ gsideretur i ea modꝫ entis ꝛ cum hoc altera in=
herentis secundꝫ ee sic sigmficatur i ꝯoce nomims
adiectiui: ꝯot album. Item si consideretur in ea mo
dus esse qui est modus fluxus et successionis ꝛ cũ

hoc modꝰ ẽntie distincte sic signficatur ꝓbalit ꝙt dealbo. Item si ꝯsideretur ī ea moꝰ inherentis secundū esse sic sic̄tur ꝑticipialiter ꝙt dealbans. Et sic ꝑz qꝫ q̄uis ꝑticipiū sig̃t eādꝰ rem quā ꝓbū sig̃ficat que secundꝰ ẽncia ẽst distincta tamẽ ꝑticipiū nō sig̃ficat eā ꝙt distinctā. sed ꝙt alteri ꝓmitā gꝫ modum distantis nō habet ¶Et si īstes a ꝑprietate essencie distincte ozitur moꝰ sc̄ndi distātis ī ꝓbo. uidetur qꝫ modus distantis in ꝓbo nō ꝓssit omni ꝓbo gueme. qꝫ dicendo ens est. esse nō ꝯsig̃t aliquid essencialiter distīctū ab oī ente. qꝫ qdꝰ est ẽncialiter distīctū ab ente est non ens ¶Dn̄ꝰ qꝫ licet hoc ꝓbū ẽ non sig̃ficaret aliquid ẽncialiter ab ente distīctū. attam̄ ī ista ꝓpoẽ subm accipitur ꝙt m̃a ꝛ p̄dicatū accipit ut forma q̄ ẽncialiter dīnt ¶vel dicendꝰ cum nonꝰ sit dare ens ꝑter hoc uel illdꝰ. et cum omne qdꝰ ẽ sit hoc uel illdꝰ qꝫ ens est concretū ꝛ sig̃t duo scz rem ꝛ esse ꝛ illdꝰ ẽ non est ens. ideo hoc ꝓbū est sig̃ficat aliquid ẽncialiter distans ab ente. ¶Vel aliter. licz in ista ꝓpõe sig̃tū ꝟbi nonꝰ differat ẽncialiter ꝛ secundꝰ rem a sig̃to suppoīta. dīt tamẽ ab eo secundū ꝛ. et hoc sufficit ad distanciā ꝛ diuersitatẽ ꝓbi a suppoīto q̄ sunt encia secundꝰ ꝛ. ¶Verbū gꝫ ẽ pars ozd̄is sig̃ns ꝑ modꝰ ẽ distantis a suba

ꝓb hoc mo ẽndi generalissimō ꝓbi ad mōs sig̃ndi ẽncialeꝰ subalternoꝰ descẽdamus. ꝑ quādꝰ dionẽ ¶Iste gꝫ modus ẽ cum distancia ꝙl sum̃ genāliter tanꝫ aliquid specificabile ꝑz ẽ speciale ꝛ sic ẽ cum distancia gstituit ūbū substantiuū. ¶Verbū gꝫ substantiam sig̃ficat per modꝰ esse generaliter specificabile ꝑ quodlibet ẽ speciale. ꝙꝫ ꝛ dī substām nō ex moꝰ ꝑ se stantis. sed qꝫ significat

ee generale ſpecificabile. ideo poteſt ſtare ſpecificatiuū cuiuſcunq; ſpecificantis ipz. (vt iſte mog ee ſuiª genāliter ve ii ꝓprie nomnāciōs tm. ꝙ ſic conſtituit verbū vocatiuū. Verbū g̃ vōtm ſigt nomnāciēz in generali ſpificabilē ꝑ ōpcūq; noiaciēz ꝓprīā in ſpāli Vel iſte modus eſſe cū diſtancia ſumitur ſpecialit ꝑ vt ſtat ī ſpāli ꝑ eſſe actōis ut paſſioīs ꝙ ſic iſte modus gſtituit verbū adiectiuū ¶ Verbū g̃ adiectm eſt qd̄ ſigt actōez uel paſſionē. Iſte mod̄ ſpāl ſub diuiª ī quatuoz modos ēencales ſpaliſſiōs. s. ī modū actōis ī mod̄ paſſioīs ī mod̄ neutrū et modū vtruſq;: Mod̄ ſignndi ꝑ mod̄ eſſe diſtātis ſub modo actōms tm̄ gſtituit vertm adm actim ¶ Verbū g̃ adiectiuū actim ē qd̄ ſigt tm̄ actōnē vt amo curro log̃t Mod̄ ſignndi ꝑ mod̄ eſſe diſtātis ꝑ mōm pōms tātū gſtituit ūm adiectm paſſim ¶ Verm g̃ adm paſſim eſt qd̄ ſigt pōnē tm̄ vt amoz legoz: Mod̄ ſignndi ꝑ modū ee ſub mō neutri ſiue ſub ꝓpiaciē vtranſq; cōſtituit ūm neutrū verbū g̃ neutrū ē qd̄ nec actōnem nec paſſionē ſigt vt emo ſto. Sicit ei aliq̃ nerª abſoluta dicuntur nō ꝑ aliqm mōm ſignndi ſed ꝑ ꝓpriaciēz tñſicōis. ſic aliqd̄ uerbū dr̄ neum nō ꝑ aliquem mōm ſignndi ſed ꝑ ꝓpriaciēz actōis ut pōms i alterq; ¶ Iuota qd̄ nōm̄ q; uerbū neutrū ē ab aliis diſtīctū nō ſpeciſice ꝑ ꝓpriaciēz actōis ꝙ paōms. ſz ꝑ mōm ſignndi ſpālē q̃ ē mod̄ ſignndi per mōm ee vt ē gtractū ee ſpāli. nō actōis ut paōms ſed alicuq; alterius dictōms ¶ Et ſi dicam̄ nō eſt gtractū eſſe ſpāli actiōnis uel paſſiōnis g̃ habebit mōm eſſe generalem et ſic verbum nentrū erit uerbū ſubſtātm qd̄ fm ē ¶ Sm̄ q; lz uerbum neutm nō hēat mōm ſignndi modo actiōnis uel paſſiōnis gtractum: nō tam̄ ſigt

esse genrale nō gtractū de se sed gtrahibile. ⁊ verbū neutrale significat esse gtractū de se non gtrahibile. ⁊ ut uiuo significat esse absolute sed ee uite ⁊ sic de aliis. Modus significandi p modū utriusq scilicet actiois ⁊ passiois gstituit vbū commune. Verbum ergo gmune est qd significat vtrūq scilicet actionē ⁊ passionē. ut cri:mnor. Verbū g deponēs nō potest ee distincta spēs ab actioe ⁊ passioe n p uocū tmiōi onē qd nō est spealice differre: cū plures ptes oōnis pnt i vna uoce termiāoe gueire. Et notandū q secundū hos modos scilicet actiois passiois neut et giz quidā distī gūt genera i vbo qd falsū ē: sed penes hos modos spēs i vbo distīguūtur cū nō sit id dicere vbū actiuū ⁊ actiui generis vt postea pēbit: Et sciendū q sicut modi ēnciales generalissimi didicūt i mōs signdi ēnciales. Sic vbū abe sumptū diuidi i vba spālia. vbū g ꝑ sui dione diuidit i vm substātām vōtām ⁊ adiectim. vbū adm subdīi i ūbū actm passim neum et oe

Ōnter de moīs signdi acntalibz ubi uidendū

Juxta qd nōndū q ūm hz quēdū modū signdi q vōtur gpō de quo antaq gmatici expresse mēcionē nō fecerunt quē tñ modū ū attribuūt. nota q dco phī ꝑ pertarmeiaz q dīt q hoc ūm est sigt quā dā gpoez ām sine eptreis nō ē itelligē ⁊ tñ hoc ūbū est iclu i oī ū tanq radix oim iō gpō oī ū ihēret p quā uerbū distās a supposito ad suppositū pncipale ī iclinatur. Et hunc modum vocant quidam essentialem verbo quod non est verum. q non est essentialis generalissimus cum verbo nō dat esse simpliter. sed fit preter eius itellectū essentialem. Nec etiam est essencialis specialis cum non gstituit alia

ſpeciē ꝟbi ꝟt de ſe patet. Item ꝟbū de ſe ſig̃ficat p
modꝫ diſtantis. ſed gp̄o que eſt modus inherentis
alteri: modo diſtantis quaſi oppoītur ꝯ ꝟbū hz com
poēz p actōs. hic aūt modus trahitur a ꝓprietate rei
ꝟbi que eſt ꝓprietas inherentis alteri ſecundum eſſe
Cōpoſi° ꝙ eſt modus ſig̃ndi ꝟbi mediante q̄ ꝟbū
diſtans a ſubo ꝓmo ꝛ ꝓnapaliter ad ſuppoītū incli
natur. licet ei ūbū p alios mōs actōtales ad ſuppo
ſitū inclinatur: hoc tamē eſt ex g̃nti ꝛ ſp̄aliter mix̄p:
tum ſupra compoēz fundantur modi illi ip̄az contra:
hentez ſicut modꝫ numeri ꝛ ꝑſone et ſic de aliis. Et
huic modo ūbi ꝓpozaonatur ex ꝑte ſuppoīti modꝫ per
ſe ſtantis. Et iſte modꝫ ſequitur ūbū rōe diſtātie
Quia cū ūbū ſit alterū extremū in oꝛoē diſtāis a ſup
poſito et incliātur ad ſuppoītū. hꝫ ic̄linacoīs ꝓnapa
le et g̃iſſimū ꝓnap:ū eſt gp̄o inter ceteros mōs acti
dētales. Et dico actōtales. qa ūm ꝓꝫ ꝑ mōm ee in
cliā ad iā qd̄ hz mom ētis ſz ie modꝫ ē eēncial ubi ut
dm ē. Nec obſtat ſi gp̄o q̄ ē modꝫ inherētis ſit ſt et cū
mo° diſtantis in ū°. qa licet etꝫ iſunt ce ex̄dē nō tn̄
eodꝫ mō et ſecundꝫ idē. Nā modꝫ diſtātis meſt ubo
a ꝓprietate eēncie diſtincte. ſed gp̄ō a ꝓprietate inhe:
rentis alteri ſecundꝫ ee. Nec eodꝫ m°. qa modꝫ diſ:
tantis ieſt uerbo ꝑ ſe gp° ꝙ° ꝑ actōs ſic̄ iā dictū eſt

Et aliis modis actōtalibz uerbi uideamus
et ſuꝫ ſept:ē ſem donatū. s. q̄litas ꝛiugacio
ge numerꝫ figura tps ꝑn de qbz ſecundꝫ oꝛdiez uide
amꝫ et ꝓ° de q̄litate. Junxta qd̄ notādꝫ qꝫ ꝑ q̄lita
tē donatus dat itellig̃e duos mōs ſig̃ndi uerbi actō
tales. s. modꝫ et figurā: ſicut i nomine ꝑ qualitatē
dat intellig̃e duos modos ſig̃ndi. ſcilicet appellatiꝫ
et ꝓpriū: et i ꝓnoie ꝑ q̄litatē dm̄a coez et relacoez

¶ Modus ꝙt est actūs ꝙbi sumitur a ꝑprietate rei ꝙbi que est ꝑprietas q̄lificacionis dispoīs et ĩclinacionis rei ꝙbi ad suppositū sig̃ns qualitatē iudicii mperfi uota dubij uel infinita. Mod9 g̃ nichil aliud ē ꝙ modus significandi accidentalis ꝙbi mediante quo ꝑprietatem ꝙbi p mod9 iudicij mperfi ꝙota dubij uel infinita circa ꝙbi dependentiā ad suppositū ꝙsignificat. Et ex hijs qualificacionibz ꝑ dispoīb9 aīa affratur: quādo ad enūciādū actū de suba mcliātur. Inde est ꝙ. ꝑ. H. differens mod9 dixit. Mod9 est uaria animi inclinaᵒ ꝙuarios ei9 effectus demonstrans: sed nō ꝙ modus sit ipsa inclinaᵒ sed q̄litas inclinacois nō ea qua aīa inclinatur ad enūciandū actus de substātia: sed modus ꝙt est accidēs ꝙbi ē qualitas ꝑpoīs qua ꝙbū inclinatur ad suppositum Quod9 q̄litas est aīe id est causata ab aīa: sicut et cetera ꝙbi actūa representans diuersos affectus id est dispositones anime idest ꝓ9 existentes ī aīa Et iste modus significandi qui uōtur modus ē consequens ꝙbū ratione ꝑpositionis. sed compositio sequitur ꝙbū nō ē distantis. Et secund9 diuersitatē hāȝ qualitatū diuersificatur modus per quas ꝓ differencias. scilicet p indicatiū. impatiuū. optatiuū coniunctiuū et infinitiuū. Dicitur enim infinitū ꝙ est omnibus communis cum omnes modi in ipm̄ resoluantur: ꝙt dicendo lego indico me legere. legere id est imperate legere ꝑ sic de alijs ¶ Notandum secundum quosdam. ꝙ modo fimto in ꝙbo correspondet casus simpliciter in supposito quę est ratio ꝓncipij uel termini generaliter supti. q̄d9 nō ē ꝙbū q̄a cū tō ꝓncipij fit tm̄ a ꝑte ante tam̄ ꝓ in suppositō. et ratio termini fit tantum̄ a parte post tā̄ ꝓ ī obliquo

Si modo finito m ꝯbo cōtīderet casus simpliciter ī
supposito. tunc uel rō termin esset ī suppcito ut mo
dus determiāret dependenciā ꝯbi post se m obliquo
Quo pōito modus non solum ēet qualitas compōis
qua ꝯbū dependeret ante se ad suppositū. sed ꝛ esset
qualitas dependencie ꝯbi post se ad obliquū. sed ꝯ-
trūq; est falsū. ꝯnde dicendo qꝫ modo finito m uerbo
cōtīndet m suppositō tacio ꝑnapñ. Sicut enī ꝯbū ꝓ
modꝫ ēē exigit m suppositō modꝫ entis ꝓ se stantis
Sic ꝓ modꝫ qui est qualitas compōis exigit ī sup-
positō modꝫ ꝓ se stantis m racione principñ se hn̄tis

Ozma que est actīs ꝯbi idꝫ est qꝫ spēs m
nomine ꝛ ab eadꝫ ꝑtate sumpta. scilicet.
a modo ēēndi ꝑmarie uel secundarie ¶ Fozma gꝰ ē
modus actīalis ꝯbi mediante quo ꝯbū modꝫ ex-
istendi ꝑmariū uel secundariū signficat. Et diui²
m fozmā ꝑfectā meditatiuā frequētatiuā mchoati-
uā dnimutiuā et desideratiuā. ꝑ fozmā ꝑfectā de-
bet intelligi spēs ꝑmatiua. qꝫ que sunt ꝑfecte fozme
sunt ꝑmatiue spēi. qꝫ signficant tē ꝯbi absolute ꝯt le
go sotco ꝯolo ꝛ sum. Sed que sunt ichoatiue fozē
frēntatiue fozme siue de ceteris sunt diriuatē spēi
qꝫ nō signficant rem ꝯbi absolute sz cum quadam
addicione scilicet sub ichoacē frequētacione ꝛ de ce
teris. ꝯt feruesco lectito lecturio pīsso sozbillo et
cetera

Iteriꝰ uidendꝫ est de coniugacione ¶ Est
autem coniugacio modus signficandi tē ꝯbi prout
iflectitur ꝓ diūsas ꝓpietates temporū numerorum
mōz et ꝑsōz. ꝯñ hz se sic declinaᵒ ī noīe. qa sic deᵒ
ī noīe est modꝫ signdi tē noīs put iflectiᵗ per diuer
sas propietates casuum. sic giugacio in ꝯbo est

modus ſignificandi rem ꝯbi ꝑut inflectatur ꝑ diuer
ſas ꝑprietates temporū numeroꝝ mōꝝ ꝫ ꝑſonarum
ſed dīnt. ꝙ declinacio attēditur penes ꝯnū accidēs
qđ eſt caſus ideo donatus declinacōēz ſub caſu gp̄
hendebat. Coniugacio aūt attēditur penes inflecti
onē pluraliū accidentiū ideo ſub nullo ꝑprie ꝫ determiā
te poteſt gp̄hendi: et ideō inter alia accñcia uerbi nu
meratur: Qđ autē coniuga° ſit ꝑma ſecunda ꝫ ʒa
uel q̄rta gñs t ingñs hoc totū a ꝑte ꝯnis attendit
Et ex hoc patet ꝙ ſum et ꝯnolo hñt giugacio nem
ingñtem ꝑmā ſecundā terciā ꝯel quartā

Et ſignificacionz accñtali quā ꝑſcianus et
donatus gprehendūt ſub aerere ꝯbi iudeaq

Iuxta qđ ſciendū ꝙ ſignifica° ſuītur a ꝑprietate ī
ꝯbi q̄ ē ꝑprietas dependēcie ad quēlibz obliq̄m poſt
ſe habentē ſe ī rōe ꝑ ſe ſtandi. Signīficacio ꝙ accñta
lis ē mod9 ſignndi accñtat ꝯbi mete q̄ ꝯm ſignt ꝑprie-
tatē dependz ad quēlibz obliq̄m poſt ſe. Sicut enī
compō ē mod9 ſignndi mete q̄ ꝯbū ꝑ° et ꝑncipaliť de
pendz ad qđlibet ſuppoſitū añ ſe: ita ſig° ē mod9 ſignn
di mediante quo ꝯbū ꝑmo et ꝑncipaliť dependz ad
quēlibet obliq̄m poſt ſe. Et hoc pz ꝑ.p.h.q̄ ꝑ ſignm
ficacionē accñlē vult ītelligē mōm tñ ſeūtas id ē mo
dū dependēcie ad quēlibz obliq̄m. Et huic m° ſignfi
candi ꝓpozcionatur modus entis ꝑ ſe ſtātiz a parte
poſt ī obliq̄. Nā ſicut ꝯm ꝑ gpoēz ꝓpigit mod9 en
tis ꝑ ſe ſtātis ī q̄libz ſuppoīto ſic ꝯbū ꝑ ſig°nē accñ
talē ꝓpigit mod9 entis ꝑ ſe ſtātis ī q̄libz obliq̄: ꝯnō
aūt iſte mod9 ſig° ꝙ ipa mediāte ꝯ° repñtat ꝑprieta
tē īmete ſiwra ſigtū ꝯbi fundatā. Et dicitur accñta
lis q̄a nō ē ẽntialis generat nec ſpālis ꝯt dīm eſt
de gpoſicione

Consequenter de genere uideamꝰ. Beꝰ i uerbo limitur a ꝓprietate rei sibi que est proprietas dependencie rei sibi post se ad obliquū sub racione termini nō contracti sed ꝯtrahibil. Genus ꝙ i sibo est modus signdi acntalis sibi mediante ꝙ ꝓprietate dependencie rei sibi post se ad obliquū sub rōe termini sigficat. Et hoc pz ꝑ petrū helia ꝙ diffinit geꝰ ꝑ signē acntalē sic dicens. Genus est sigficaº accidentalis cū determiā coē m o uel m oz. dans intelligere ꝑ signē acntalē modꝰ sigmficatiuū tñ secundꝰ quē dm est id est dependendi ad quēlibz obliqm post se. per determiacionē m o uel m oz dat intelligere species generis q̄z diuisitas maxīe attēditur penes uocis determinationē secundꝰ ḡmaticos sicut patebit. Notandꝰ ꝙ hec diffiº genus nō est fozlis sed mal. Genus ei nō est fozliter sigmficaº qa sonꝰ modus non est aliud. sed genus est quasi qualitas signis determinās siue specificans signē. Sicut ei se habet modus sibi ad compoēz. sic se habet genus ad signē. Sed modus sibi nō est fozmaliter compoº ut inclia sz qualitas compoīs uel inclinacioīs sicut dictum est. Sic geꝰ nō est fozmalit sigꝰ sz q̄litas signis ipsam ꝯtrahens ꝛ disponens. Item sicut modus sequitꝫ sibum racione ꝙposicionis. sic genus ꝙsequitur uerbum racione signis. Et uocatur iste modus sigmficandi genus a generando dictum. qa uox uocꝰ generis generatur a uoce alterius generis. sicut uox passiua generatur a uoce actiua. Quꝰ autem aliquod uerbum sit generis actiui uel passiui ut neutri et sic de ceteris. hoc maxime a parte uocis attenditur. Et hoc eciam patet per Donatum qui tali modo diffinit Genus actiuum dicens ꝙ.

Genus actiuū est qđ desinit in o ꝛ potest accipere
℞ super o et facere ep se passiuū Et qꝛ ꝯbū penes
sonā determinacionē non magis determinat sibi actio
nē ꝙp passionē: ideo dubiū est. ąre ꝯbū sub termiā
one uocis in o magis debet esse actiui generis ꝙp pas
siui ꝛ sic de ceteris. Inde est ꝙp genus ꝯbi est racio
significandi dependēciā rei ꝯbi post se ad obliquū sub
rōe termini ꝯt dictū est. Et cū huiꝫmodi dependen
cia sit aliquādo actiue ꝫtracta. ꝯt amo te: et aliqꝫ
passiue contracta ꝯt amoꝛ a te. aliquādo tam actē
ꝙp passiue ꝫtracta ꝯt crimino amplectoꝛ. aliquādo
actiue contracta deposita passione aut econuerso. ꝯt
loquoꝛ nascoꝛ. Inde est ꝙp quodꝫ genus est actiꝫ
quodꝫ passiuū ꝛ sic de ceteris. Sed oportet preter
hoc ad uocis determinacionē attendere si uelimꝫ ge-
nera ꝯbi saluare Dicendꝫ ꝙ ꝙp illd ē actiꝫ seu actē
generis qđꝫ sub determinacione uocis in o potest mu-
tari in ℞ ꝛ frequēt ꝫ actionē significat ꝯt amo le
go. Et dicatur frequēcaꝫ ꝓpter ista ꝯba timeo liceo
metuo ꝛ hꝫmodi q̄ sub uoce actiua modꝫ passionis
significant ¶ Verbū passiui generis est qđꝫ sub det
minacione uocis in ℞ potest mutari in o et frequen
cius passionē significat ꝯt amoꝛ lego Et dico fre-
quēcius propter liceoꝛ ꝛ hꝫōi. que sub uoce passiua
actionē significant ¶ Verbū neutri generis ē qđ sb
determinacione uocis in o nonꝫ potest mutari ī ℞. ꝛ ī-
subdifferencia uel indeterminacione actionē uł passi
onē uel neutrū significat ꝯt curro ferueo uiuo. ita
ꝙp respiciendo ad omnia ꝯba neutri generis quedam
significant actionē tantū ꝯt curro: quedꝫ passionem
tantum ꝯt ferueo: quedꝫ neutrū ꝯt sto uiuo ¶ Ver
bū deponentis generis est qđꝫ sub determinacōe uocis

m ℞ noñ potest mutari m o ꝛ ꝯsignificat actionem
depositā passione ꝙt lucbor loquor ꝙel passionē depo
sita actione. ꝙt nascor. et nō differunt a prēdīs ge
neribus ñ penes ꝙocis terminationē ¶ Verbū com
mune generis est qđ ꝙ sub terminatione ꝙocis ī ℞
non potest mutari m o et ꝯsignificat actionem et
passionē simul. ꝙt criminor amplector et hmodi ¶
Et notandū qꝑ sicut modo ꝙbi correspondet raō prin
cipij ī suppositō. sic generi m uerbo correspōdet racio
termin m obliquo: Ex dictis geludo qꝑ ꝙbū pret
numerū ꝛ ꝑsonā habet tot modos significandi ītrec
tinos ꝙbus dependet post se ad obliquū ꝙt habet qui
bus dependet ante se ad suppositū secundū similitu-
dinē se habentes. qđ patet. quia sicut ꝙbū ꝑ modū
esse requirit modū entis m suppositō. sic ꝑ eūdē mo-
dū esse exigit modū entis m obliquo. Et sicut ꝙerbū
pter compositionē exigit modū ꝑ se stantis ī sup-
positō. sic ꝑ significationē accidentalē exigit modū
ꝑ se stantis m obliquo. Item sicut ꝙbū ꝑ modum
distantis exigit modū ꝑ se stātis pro suppositō. ita
ꝑ eūdē modū esse exigit modū entis m obliquo. Et
sicut ꝙbū ꝑ compositionē exigit modū per se stātis
m suppositō. sic per significationē accidentalem exi-
git modū per se stantis m obliquo. Item sicut uer
bū per modū distantis exigit modū ꝑ se stantis m
suppositō. sic ꝑ eundē modū esse exigit modū entis
ꝑ se stantis m obliquo. Et sicut ꝙbū per modū cō
positionis exigit modū entis ꝑ se stantis m racione
principij in suppositō. sic per modū generis exigit
modū ꝑ se stantis in racione termini m obliquo. Et
sicut uerbū ꝑ modos ꝓpozcionabiles casibus modo ū
bi ſupaddibos exigit in suppositō racionē principij.

aliter et aliter gtractã ꝛ ex gñti aliud et aliud sup
pītum. Sic enī vōbū ꝑ modos ꝓpzcionabiles casi-
bus genera vōbi supaddītos vōbū exigit in obliq̄ ra-
cionē termini aliter et aliter gtractã. ꝛ ex gñti alū
et alium obliquū ¶ Notandꝫ gꝺ ex sicut inter mōs
vōbi quibz dependet ante se ad suppositū mod depen-
dendi ad modꝫ uidetur ee ꝑncipalis. vñ et construc
to mtñsitiua vōbi cū nominatiuo a ꝑte ante mayie
uidetur ee intñsitiua qꝫ pocioz est aliis. et qꝫ sola ꝑ-
fecta sit inter alios modos tñseūdi ꝛ dependendi et
a parte post ad obliqm modus dependendi ꝛ tñseun
di ad actm uidetur ee ꝑncipalis. vnde ꝛ 9° transitiua
vōbi ꝛ ꝑticipij cū actō mayme uidetur ee tñsitiua qa
mayie est euidēs int alias constructōnes tñsitiās
¶ Et hoc attendentes ḡmatici posuerunt quedꝫ uerba
tñsitiua dcm modꝫ tñseūtes hñcia. vt amo lego.
Quedꝫ aūt absoluta id est hꝫmodi dependencia ꝛ tñ
sicione ꝑuata. vt sto curro uiuo ambulo sedeo spiro
ꝛ hꝫmodi

¶ Persona Numerus ꝛ Figūra in vō dicē
dū est sicut in nomine. Nā ab eisdꝫ ꝓprieta
tibūs sumūtur vtrobiqꝫ licet differenter. qa numerꝫ
et persona insunt verbo nō ex ꝓprietate sue rei ꝑ se
loquēdo. sed ex ꝓprietate rei suppositi. qdꝫ patet de
ꝑsona: Namꝫ Persona est modus significandi q̄ me-
diante verbum proprietatem loquendi consignificat.
non intrētē de se sed vt res vōbi applicabilis est ti
suppositi subsistentis per se secundum proprietates
loquendi: Vnde persona mest vōbo ex aptitudine at
tribuendi supposito secundum variam attribucionē
¶ Persona autem verbi distinguitur per tripli-
cem differenciam. scilicet primam secundā ꝛ terciā

ſonde ꝯbū diam9 eſſe ꝑme ꝑſone attributū qđ ē ap
plicabile ſuppoīto ꝑ ut ſtat ſub ꝓpretate loquendi
de ſe ꝯt de ſe ꝙ ſic de aliis: Et ex hoc ſeq̄tur qđ illd
ꝯbū eſt nullı9 ꝑſone qđ ſuppoſito ſub certo mo loq̄n
di non eſt applicabile . Et eodem mō dicendū eſt de
nūo ꝙ figura ꝙ̄

Ultimo de tempore dicendū eſt ¶ Ꝟnde qđ
eſt ſciendū . ꝙ ſicut m rc ex tra tempus ꝙ ſeq̄
tur ipm modū eſſe ſicut mēſure menſurato ū . ſic modū
temporis ſecundū eſſe rōis ꝙ ſequitur modū ex . qui
eſt modus fluxus ꝙ ſucceſſiōis ¶ Tempus ꝯo ut
eſt actus ꝯbi eſt modus ſignificandi accidental uer
bi quo mediante uerbū citra tē modū temporis ꝙ ſig̃
ficat . Et ſecundū diuſitatē huiꝰ modi uel pro ꝑpe
tas tempus ꝑ tres differentias diſtinguitur ſcilicet .
ꝑ p̄ſens preteritum ꝙ futurū ¶ Tempus preſens ē
modus ſignificandi rem ꝯbi ꝑ ut cadit ſub differen:
cia preſentis temporis ¶ Tempus preteritum ē mo
dus ſignificandi rem ꝑut cadit ſub differencia prete
rit̄ temporis . Eodē modo intelligēdū eſt de futuro
¶ Et ſi inſtetur . Deus eſt deus ītelligit : tamē ee
dei ꝙ intelligere dei non cadit ſub aliqua differencia
temporis . ꝙ nō ſemper ꝯbū modū ꝙ differenciā tem
poris requirit ꝯt uidetur ¶ Dicendū ꝙ licet ee dei
ꝙ intelligere dei non cadat ſub aliqua diffe rencia tē:
poris . tamen cadit ſub aliqua differencia eternitatis
ſecundā noſtram apprehen ionē ꝯt dictū eſt ſuperiꝰ
¶ Notandū ꝙ tempus non eſt accidens reſpectiuū
ꝯbi cum ſecundū ipſum ꝯbū non dependet ante
ſe ad ſuppoſitū . nec poſt ſe ad obliquū . ꝓteſt tam̄
reſpectu aduerbiorum temporalium dici accidens re
ſpectiuū . Quia incongrue dicitur . fortaſſe Sortes

curret cras ꝙ plato disputabat heri. Et sic patẽt modi significandi ꝙ verbi essenciales ꝛ accidentales. declaratiue. q̃ sunt ꝛ quot sunt ꝛ a q̃bus ꝑprietatibꝫ oriũtur

Modus significãdi ẽncialis genãlissi9 ad uerbꝝ est modus sig̃ndi ꝑ modꝫ adiacẽtis alteri ꝑ modꝫ ẽ sig̃ns ipm simpliciter ꝛ absolute determinãs: Et q̃ ptcipiũ sig̃t ꝑ modꝫ ẽ sicut uerbũ ideo aduerbiũ determinat ptcipiũ sicut ꝙbũ licꝫ ptcipiũ dicatur adiectiuũ ꝙbi secundꝫ priscianum. hoc est ideo q̃ aduerbiũ secundꝫ omnes ei9 spẽs determinat ꝙbũ sed nonꝫ ptcipiũ. q̃ aduerbia determinãs ꝙba gracia compois et gracia modi qui ẽ qualitatꝫ 9pois ptcipia determinare nonꝫ possũt cũ ptcipium composicionẽ ꝛ mõm ꝙbi nonꝫ habeat. Et suĩtur iste modus determinãtis a ꝑprietate terminãtis in re Aduerbiũ g̃ est pars ozois significans ꝑ mõm adiacentis alteri qdꝫ ꝑ modꝫ esse significat ipsũ absolute determinans Et notandꝫ q̃ adũbiũ de suo modo significandi essenciali generalissimo tantumꝫ determinat ea que perꝫ modꝫ esse significant. licet de aliquo modo essenciali speciali et accidentali possit alia determinare ꝙt patet de aduerbijs ẽclusiuis. que sunt tantummodo solummodo et huiusmodi. q̃ ꝓpter modum significandi per modum ẽcludentis possunt determinare omne illud quod habet se ꝑ modum ẽclusibilis. Sed modum ẽclusibilis nonꝫ habent solumꝫ ꝙba ꝙel partcipia. Sed eciamꝫ nomina et alie partes ozacionis habent ipsumꝫ. ideo ista aduerbia per huiusmodi modumꝫ essencialemꝫ specialemꝫ habent eciam alia a ꝙbo et a partcipio determinare. ꝙt dicendo homo tantummodo legit: Silit

Dicendo tunc temporis .hoc adūbiū tunc ꝑ modum
significandi accñtalem q̄ est modus (vt alterig con-
struitur cū geītuo habēte se ꝑz modum (vt cuius
ꝛ sic de aliis

Ub modo ēntiali generalissimo aduerbiꝫ
duo modi ēnciales subaltezni gūnentur. Quorum
ꝑmus est modus significandi ꝑ modꝫ determinātis
(vbū (vt ꝑticipiū rōe significati Secundus modus
est mo9 sig̃ndi ꝑ modꝫ determinātis (vbū uel ꝑticipiū
rōe modi sig̃ndi. Et hos duos modos donatus ap-
pellat sig̃ficacionē adūbiꝫ Nā sicut ꝑ qualitatē i no-
mine dat ītelligere modꝫ communis ꝛ approbati. ꝑ
qualitatē in ꝑnoiz demōstracionē ꝛ relacioz. ꝑ q̄li
tatē in (vbo modꝫ ꝛ formā. Sic ꝑ sig̃ficacionē in ad-
uerbio dat ītelligere duos modos essenciales suba!
teznos mediatos Et notandꝫ q̄ duplex est sig̃fi
cacio. (vna qua (vox refertur ad esse. et ꝑ quā (vox
formaliter fit dictio (vt ꝑ9 dīm ē. ꝛ hoc est essencia
le cuilibet ꝑti. Nā quelibet ꝑs oroīs aggregat ī se
tria scilicet uocē sig̃ficacionē ꝛ modꝫ significandi.
Alia est sigmfica° q̄ idꝫ est q̄ modus sig̃ficandi et
hec ē alia in adūbio alia ī ꝑticipio et alia m interiec
tione. q̄ modi sig̃ndi sunt. (vel quis aūt modus sit
sig̃ficacio ī ꝑtica° ꝛ mterjectione postea patebit. Sig̃
ficacio in aduerbio (vt dictum est. est modus sigm
ficandi quo mediante aduerbium repzesentat specia
lem modꝫ determinādi (vezbum (vel paztīcipiū aut
racione significati aut racione modi sigmficandi (vn
de sigmficacio non est modus accidentalis sed essen
cialis specialis. mſi ꝑ tanto dicatur accidentalis.
q̄ ē extra rōez aduerbiꝫ absolute (vt ꝑus dictū ē de
q̄litate ꝑnoīs ī ꝑnoīe

ꝓb hꝛjs duobꝫ m̄odiꝫ ſubaltezmis ad mō
ēenciales ſpecialiſſiōs deſcēdamus ¶ Pꝛa9
eſt modus ſig̃ndi ꝑ modꝫ detmin̄atus ꝓbū uel ꝑtm
wē rei ſig̃te. et diuiditur ī q̄tuoꝫ ſpēs ēēnciales q̄=
tuoꝫ ſpēs aduerbioꝫ conſtituētes. que ſunt adūbia
loci qualitatis ō̄ptatis ꝙocandi ¶ A dūbiū loci ē
qꝫ determinat rem ꝙbi rōe loci. et hoc dupliciter. k
ꝑ modꝫ req̄rentis locū. uel rñdentis locū. Si ꝑ mo=
dū requirentis locū. hoc eſt quadꝛupliciter. ꝙel eſt
in quo ꝛ ſic eſt ꝙbi ꝙel a quo et ſic eſt ꝙnde ꝙel ad
quē ꝛ ſic eſt quo uel ꝑ quē ꝛ ſic eſt qua. Si ꝑ reſpon
dentis locū ſic ſunt iſta adūbia. hic ibi illic mde in=
tus ꝛ hꝫmodi ¶ A duerbiū ō̄ptatis ſig̃t ꝑz mo=
dū determinātis rem ꝙerbi uel ꝑticipꝫ wē menſure
gtimur uel diſcrete. et ſub hac ſpē ꝯphendūtur adūbi
a ſepandi ꝙt ſeorſum retrorſum et hꝫmodi. et hoc
dupliciter. ꝙel ꝑt modum requirentis menſuram
ꝙt quociens ō̄ptum : ꝙel ꝑz modum reſpondentis
menſuram et ſic ſunt iſta aduerbia multum parum
modicum minimū minime ſemel bis ter quater
Et notandum. ꝙ Donatus appellat aduerbium
quantitatis diſcrete. aduerbium numeri. Non quia
determinat ꝙerbum ꝙel participium racione nu=
meri cum eciam poſſit determinare aliquod ꝙerbum
quod nullius eſt numeri. ꝙt dicendo legere ſemel ut
amare bis ter quat. Sed ideo dicitur determiāre ꝙ̄
bum racione numeri: quia determinat rem ꝙerbi ra=
cionꝫ menſure diſcrete cuius ſpecies eſt numerus. ut
ideo quia repreſentat rem ꝙerbi eſſe iteratam et ſic
ſunt iſta aduerbia bis ter quater. ꝙt repñtat rē uer
bi eſſe iteracione ꝑuatam. ꝙt ſemel. Ex ꝙnitate eī
multociens iterata numerus cauſatur. propterea a

donato aduerbiū numeri nūcupatur ¶ Adūbium
q̄litatis ſignificat p̄ modū determinatis rem ꝯbi ꝯt
p̄ticipiū rōe qualitatis et hoc dupliciter ꝯel p̄ modū
requirentis rem ꝯbi ꝯt qualiter quomō. uel p̄ mo-
dū reſpōdentis ad q̄litatē ꝯt docte prudenter. Ad
uerbiū uōndi ē qđ ꝯbū rōe actꝰ eq̄rezatandi determi
nat p̄ut ad ipſū reſoluitur ſubn̄a uocatui ꝯocata.
ꝯt o henrice lege ¶ Secundus modus ſignificandi
p̄ modū determinantis rem ꝯbi uel p̄rticipij racione
modoꝝ ſignificandi diuiditur i tres modos. ſcilicet
i modū ſig̃ficandi p̄ modū determinātis ꝯerbum rōe
ꝯpoſitionis. et in modū ſignificandi p̄ modū determi
nātis ꝯbū racōe temporis. et in modū ſignificandi p̄
modū determinātis ꝯbū racione qualitatis ſiue mōi
qui dr̄ indicatꝫ optatꝫ impatꝫ ꝛc̄ ¶ Modꝰ ſig-
nificandi p̄ modū determinantis ꝯbū rōe ꝯpoſitionis
eſt modꝰ ſig̃ficandi p̄ modū determinātis inh̄erenciam
ꝯerbi. et diuiditur in quatuordecī modos ſpecialiſ
ſimos quatuordecī ſpecies adūbiorꝝ conſtituentes
que ſunt aduerbia. interrogandi. dubitandi. Affir
mandi negandi modificandi demonſtrandi ordinis.
ſimilitudinis euentus p̄hibendi eligendi ꝯgregan-
di reſedendi excludendi. Aduerbia interrogandi de
termināt inh̄erentiā ꝯerbi ſub racione requirent cau-
ſam ꝯt cur quare et huiꝰmōi. Adūbia dubitandi det
minancia ꝯbū ſub rōe dubitacionis ꝯt forſan forſi
tan ꝛ c̄. Aduerbia affirmandi determināt ꝯm̄ raci
one affirmacionis ꝯt ecā certe ꝛ hꝰmōi. Aduerbia
negandi determinant ꝯerbum ſub racione negacio-
nis. ꝯt haut non neq̄. Aduerbia iurandi ſub iſtis
duobus modis continentur. Aduerbium modificā
di determinat inh̄erenciam ꝯerbi ſb rōe neceſſitatis

gtingẽcie possibilitatis uel ipossibilitatie. et sic itel
ligitur suo modo de aliis. Nã aduerbia habent fere
idẽ p sig̃ficato ꝙ p modo sig̃ndi: sicut hoc aduerbiũ
forte de suo sig̃ficato speciali importat euentũ ꝙ sig̃
ficat per modꝫ euentus. et ideo cognito sig̃ficato spe
ciali cognoscitur ꝙ modus sig̃ndi qꝫ nõ discrepãt ñ
penes roẽz sicut absolutũ ꝙ gpatũ ¶ Modus sig̃ndi
p modꝫ determinatus ꝓm roẽ modi q̃ ẽ q̃litas icliãcioĩs
subdiuiditur ĩ duos mõs spãlissiõs duas spẽs ad-
uerbiorꝫ gstituẽtes que sunt aduerbia optandi ꝙ or
tandi ¶ Adũbia ortandi determinãt mperenciã ũbi
sub roẽ eporta ois exꝑmẽde vt ega age ¶ Aduer
biũ optandi determinat vbũ sub racione voti uel desi
derij. vt votiuã ¶ Modus significandi p modꝫ deter
minantis vbũ sub racone tempor3 subdiuidi2 in du
os modos speciales duas spẽs aduerbiorꝫ constitu
entes scilicet aduerbiũ temporis interrogatiuũ et re
sponsiuũ ¶ Aduerbiũ temporis interrogatiꝝ sig̃t
p modꝫ determinantis verbũ sub roẽ temporis p mo
dũ inquirentis tempus vt quãdo ¶ Aduerbiũ tem
poris respõsiuũ sig̃t p modꝫ determinãtis vbum ra
cone temporis sub modo respondentis vt nũc nup
hodie ¶ Et notandꝫ qꝫ nulla species aduerbij deter-
minat verbum sub racione modi significandi essenci
alis generalissimi ipsius verbi. sed sub racione mo-
dorum specialium vel accidentaliũ vt visum est
¶ Et notandꝫ qꝫ Donatus posuit quedam aduer
bia specialia personalia. que tamen aduerbia non
sunt. nec verbum racione persone determinant: quia
eciam possunt adiungi vbis que sunt nullius per-
sone. vt dicendo legitur mecum amatur tecum etc
¶ Vnde dicendum qꝫ secundũ Priscianum sunt

pronomina cum prepositione per Anostrophā pro la ta. et transitiue cum verbis a parte post constructa Sic etiam patet q sicut modus significandi essenci alis generalissimus aduerbij diuiditur ī modos sub alternos ad modos specialissimos descendendo. Sic pari modo aduerbium simpliciter sumptum diuidi: tur in aduerbia specialia ¶ Diuiditur autem adū: biū ꝑmo in aduerbiū determinans verbum racione significati vel racione modi significandi ¶ Aduerbium determinans verbū racione significati subdiui ditur in aduerbium loci quantitatis qualitatis vo candi ¶ Item aduerbiū determinans verbū racioē modi significandi. subdiuiditur in aduerbiū deter: minans vbū racione compoīs. racione modi. et toē temporis ¶ Item adūbiū determinās verbū racoē ꝙposicionis subdiuiditur in aduerbium interrogā di dubitandi affirmandi negandi modificandi ordinis similitudinis euētus phibendi elegendi congregan di demonstrandi cessedendi excludendi ¶ Et adūbium determinans vbū toē modi subdīditur ī aduerbium ortandi ꝛ optandi ¶ Et adūbiū determinās uerbū toē tpis subdiui² ī aduerbiū req̄rens tps ꝛ aduerbi um tn̄dens tempus. de quibꝫ ommibꝫ dictū ē. De compacoē spē ꝛ figura dicendꝫ est hic sicut in nomīe Et sic patēt mōi signdi ēēnciales ꝛ acc̄ntales ad: uerbij q̄ st ꝛ q̄t st ꝛ a q̄bꝫ ꝑpetatibꝫ sumūtur

MOdꝫ signdi ēē nichil genālissimꝫ ptcipij ē mo dꝫ signdi ꝑ modꝫ ēē īdistantes a substācia

Circa qdꝫ notandū. ꝙ modꝫ ēē ī ptiº ꝛ in verbo ab eadꝫ rei ꝓprietate oritur q̄ est ꝓprietas fluxꝫ et successionis. et isto modo participium a verbo nō di screpat ¶ Modꝫ aūt distātes a substācia seu modꝫ

ꝓmīta ſubſtancie ſumitur ab eadem rei ꝑprietate m
ꝑticipio a qua ſumitur modus adiacentis in nomīe
et gꝓſiao in ꝓbo. et hec eſt ꝑprietas mherentis alte
ri ſecundꝫ eſſe. Et non eſt mconueniens ab eadem
rei ꝑprietate modos diuerſos non oppoſitos oriri cū
a modi ſignificandi oppoſiti in eadꝫ ꝓboce pnt fūda
ri. et ꝑ iſtum modꝫ ſignificandi participiū a ꝓverbo
diſtinguitur. et per iſtū modꝫ ꝑticipiū in ſuū ſuppoī
tu n m gſtructione collocatur ⁊ ꝑticipiū ergo eſt
pars ozōis ſihnificans per modꝫ eſſe indiſtantis a
ſubſtācia ſiue ꝓmiti cum ſubſtancia qđ idē eſt: Et
dicit̄ participiū quaſi partem nonnins et partem
ꝓbi capiens. nō partem eſſencialem id eſt modꝫ eſ:
ſentialem ꝓtraſq. ꝓt quidā dicunt ꝙ participium
ſign̄t per modꝫ entis et per mōm ēe. qđ falſum eſt:
ꝙ tunc participium nonꝫ ēet ab ꝓtroq diſtinctū ſpe
cifice qđ eſt inconuenies. ſed ꝑ tanto dicit̄ parti
cipiū capere partē noīs ⁊ ꝓbi: qa habet quoſdā mo
doz modis ſignificandi noīs ⁊ ꝓbi gſites ꝓt ſtatim
apparebit

ꝓb mo ēenciali genāliſſimo ꝑticipiꝫ ad mōs
ſbaltnos deſcēdaꝫ. Dī² ā modꝫ ēe idiſtātis
i ſtes mōs ſbaltnos. ꝑmꝫ modꝫ ē modꝫ ſignndi ꝑ mōm
ēe genāl reᵛ cuiꝫlibet ēe ſpāliꝫ. ⁊ hic modꝫ gſtituit
partim ſubſtanm ꝓt ens ens. Secundꝫ eſt modus
ſignndi per modū ēe genāliꝫ reſpectu noīacoīs ꝑte
tm ⁊ hic modꝫ gſtituit partim ꝓbōtiuū ꝓt nommāt
ꝓbocant: Tertꝫ ē modꝫ ſignndi per modum ēe ſpāliꝫ
actioīs ꝓel paſſioīs. Et hic modus conſtituit par:
ticipium adm. Et ſubdiui² iſte modus eſſe ſpāliꝫ
actioīs ut paſſioīs i quatuor mōs ēenales ſpāliſſi:
mos. ꝑmꝫ ē modꝫ ſignndi per mōm actioīs tm et hic

modus constituit ꝑticipiū ab actiuo descendens :ꝟt legens amans ¶ Secundus modus est modus sig̃ ficandi ꝑ mody passiuū: et hic mo9 ꝯstituit partici= piū a ꝟerbo passiuo descendēs ꝟt amatus lectus. Terciꝯ est modus sig̃ndi per mody neutriꝯ et hꝯōi modus constituit ꝑticipiū a ꝟbo neutro descendens: ꝟt stans currens ¶ Quartus est modus sigm̃ficā di per mody ꝟtriusq; simul. ꝙ ꝯstituit particípium a ꝟbo commune descendens ꝟt criminans criminatꝯ ꝙ hꝯmodi. Et sic patet ꝙ sicut modus ēēnciał ge= neraliss̃imus partic̃pij diuiditur ī mōs ſubalternos ad ſpeciałiss̃imos descēdendo. sic ꝙ particípiū simplicī ter ſup̄tum diui2 ī partic̃piū ſubſtā tiuū ꝙ adiectiū ꝙ ꝟocatiuū. Adiectiuū ſubdiuiditur ī actiū passiū neutrum ꝙ commune

Ōñtet de modis sigm̃ficandi accidentalibꝯ Partic̃pij ꝟideamus. Sūt aūt secundꝯ do natū ſeu acñcia ꝑticipii. s. sigꝫ geꝯ tps nūs figura casuꝫ. Sigꝫ ī ꝑtō secundꝯ ḡmaticos idem est qđ geꝯ in ꝟbo ꝙ ab eadꝯ ꝓp̄te ſuītur. geꝯ ī ꝟō ut dc̄m ē est mo9 sig̃ndi ꝑ mody dependēte ꝟbi ad obliqm̃ post se in ꝫ tezmin̄i. ꝙ hoc idꝯ sigꝫ ī ꝑtō. Ex hoc se2 ꝙ q̄m cunq; mody sig̃ndi ꝟbm̃ exigit post se ī obliq̄ ꝫ gene ris. eūdꝯ exigit ꝑticipiū post se ī obliq̄ ꝫ sigꝫnis. ꝙ hic modus est modus sig̃ndi ī ꝫ terminū abte et ñ gtracti tñ gtrahibil ut dc̄m ē ī cō de ꝟbō. Qđ à aliqđ ꝑtim̃ sit sigꝫnis actie ł passie ꝙ sic de aliis hō totū a ꝑte uocis actēdi2. De genere nūo figuā caū ꝙ pa sic ī nomine dictū ē mtelligitur hic. Et de tēpore idem ītelligitur hic sicut dictū est de ꝟbo ¶ Sed tāmē no tandꝯ ꝙ noīa adiectā ꝙ ꝑticiā adā habēt caꝯ nūm geꝯ ꝙ ꝑsonā nō ex ꝑte sue ī logndo sed ex parte ī ſbiecte

ꝑtic. ſunt Adiect.

Mam significatū istoꝝ non stat ꝑ se sub ꝓprietate a
gendi vel patiendi a qua oritur genus. Nec stat
per se sub ꝓprietate unius vel pluriū a qua ſumit²
numerus cū acc̃tia numerantur ad numeracionem
ſubiectoꝝ. Nec ecia stat ꝑ se sub ꝓprietate tezmini
vel ꝑncipij a qua oritur casus. non enim tali depē-
dencia constructio nciatur et tezminatur. Nec ecia
stat ꝑ se sub ꝓprietate loquendi a qna oritur ꝑſona
Sed res subiecta ꝑ se sub istis ꝓprietatibus consistit
vnde dicta acc̃ncia insunt eis ꝑ attribuciōē sui ad
substāciā. et ideo ꝛ hȝmodi adiectiua requirunt di:
ta acc̃ncia in subiectis non modos significandi ꝓpz
cionabiles sed similes. scilicet sumle genus sumlem
numerū sumlem casū simile ꝑſonā requirunt vt po-
stea patebit. Et sic patent modi sig̃ndi ꝑticipij ēēn
ciales ꝛ accidentales qui sunt ꝛ quot sunt et a quibz
ꝓprietatibz oriūtur

e sig̃ficato ꝑticipij hoc itelligendȝ est ꝙ intel
ligitur de significato cuiuslibet tezmini con-
ti accidentis. qȝ quidam ponunt aggregatum ex u
troq; scilicet ex accidente et subiecto. Et quidā po
nūt illud solum esse accidens sub modo dependēcie
ad ipsum subiectum. Alii ponūt aggregatū fozlit
esse tamen per racionē accidentis. Et ꝙ omnes iste
posiciones habent fozte defensozes ideo de sig̃fico ꝑti
cipij disputātibz relinquatur

Odus significandi essencialis coniunctioīs
generalissimus est modus significandi per
modum coniungentis duo extrema. Et sumitur is
te modus significandi a ꝓprietate giūgētis ꝛ vnē
tis in rebus extra. Cōiūctio ꝙ est pars ozois per
modȝ giūgētis duo extrema signs

Sub modo essenciali generalissimo coniuctio
nis ad modos subalternos per diuisionem
descendamus. Diuiditur autem iste modus coniun
gẽtis duo extrema in mody giungẽtis duo extrẽa
per uim r in mody coniũgentis duo extrema p ordi
nem: Et hos duos modos donatus appellat pote-
states. Et habet se similiter potestas in coniũctio
sicut significacio in aduerbio. Nã sicut significacio
in aduerbio consistit in speciali modo determinandi
Sic potestas in coniũctione consistit in speciali mo°
coniungendi. et istiusmodi modus est modus con-
iũgendi per uim r p ordinẽ. Ex hoc patet qꝺ pote-
stas i giũctione non est modus significandi accidẽ-
talis nisi p tanto qꝺ est extra racionẽ giũctionis sim
pliciter r absolute sumpte. Sot dictũ est de significa
cione in aduerbio Modus significandi per modum
coniũgẽtis dno extrema per uim est modus significã
di ꝯmendi duo extrema que inter se dependẽciã non
habent ut duo substantiua uel duo adiectiua uel du-
as oracoẽs inter se ordinẽ non habentes. Et diui²
in duos modos ẽnciales specialissimos. Quorum
ꝑmꝰ est modus significandi p mody coniũgẽtis 2°
extrema inter se et respectu alicuius tercij: et iste
modus constituit coniunctiones copulatiuas Se
cundꝰ modꝰ est modꝰ signdi p modũ giungẽtis 2ᵉ ex
trema inᵗ se distinguẽdo ea reᵛ tercii. et hic modꝰ cõ
stituit giũctões disiũctiuas de qbꝫ boecius dicit. qꝺ
coniunctio disiunctiua sentat hoc qꝺ ea que coniũgit:
simul esse non permittit Item modus significan
di p mody cõiungẽtis duo extrema secundꝰ ordinẽ
est modus ꝯmentis duo extrema per ordinẽ inclĩa
ta et diui² ĩ duos mõs ẽnciales spãlissimõs qꝝ ꝑꝰ ẽ

modus ſignificandi p̄ modꝫ giungẽtis duo extrema ſecundꝫ ordinẽ ex p̄te añ ſe tenẽcia. ⁊ hic modꝫ ꝯſtituit giunctiones causales q̄ ſe tenẽt ex p̄e añcedẽtis qꝫ ẽ cā gñtis. dī⁹ ſic ſortꝫ currat ꝯ modꝫ ſ z9 modꝫ eſt modꝫ ſigficādi p̄ modꝫ giũgẽtis duo extrema ſecundꝫ ordinẽ ex p̄te gñtis ſe habentia. et hic modus ꝯſtituit giunctiones rōales. et bñ racionales dicuntur: quia magis ſe tenent ad p̄tem gñtis cuius racio dependet ab antexedẽte. ſ̄t dicendo terra mꝫ ponitur inter ſolem ⁊ lunā ꝯ luna eclipſatur. Et eſt notandꝫ qꝫ quedꝫ giunctiones dicuntur expletiue q̄ ſecundū ūitatẽ nonꝫ ſunt giunctiones qꝫ nō giũgũt ſed tantū giuncta ornant. et ī ſermone non ſumuntur p̄ter neceſſitatẽ ſed p̄ter ornatū. Si aūt eas giunctiones expletiuas (volumꝫ) includere in ſpeciebꝫ giunctionis hoc modo ſuſtineãtur hec ſpecies ſuā).

Omnis coniunctio aut coniũgit duo extrema ãt duo extrema coniuncta ornat. Si giũgit hoc eſt dupliciter aut p̄ ſ̄m aut per ordinẽ. Si p̄ ſ̄m hoc ẽ dupliciter. aut giũgit aliq̄ ītes ſe reſpectu tertij. et ſic ſunt giũctioẽs copulatiue. aut giũgit aliqua ītes ſe diſtiguẽdo ea reſpectu tertij. et ſic ſunt coniunctiones diſiunctiue. Si p̄ ordinem hoc eſt dupliciter. ãt coniunctio ſe tenet ex p̄te añcedentis et ſic ſunt causales. aut magis ad conſequens et ſic ſunt racionales. Si autẽ coniunctio extrema nonꝫ cōiungit. ſed coniuncta adornat. ſic ſunt cōiunctioẽs expletiue. et dicuntur expletiue. quia extra plenū ſenſum orationis ſunt poſita. et ſic patet qꝫ ſicut modus ſignificandi eſſentialis generaliſſimus diuidit² ī modos ſpeciales ad ſpecialiſſimos deſcendendo. ſic diui² ꝯiũc⁹ ſimpliciat ſup̄ta ī giũctionem giũgẽtẽ p̄ ſ̄m et

giunctionē giungentem p ordinē. Cōiunctio p um giūgēs diuiditur ī giunctōez copulatiuā ꝛ diſiūcti uā. Ꝟt giunc⁹ coniungēs p ordinē diui² ī giunctōez cauſalē ꝛ racionalem

Ōnter de modis ſignḍi actāntalibz giunctio nis uideam⁹ q̄ ſunt trez. ſcilicet ſpēs figu ra ꝛ ordo. De ſt ē ſicut ī noīe dicendꝫ ē. ab etſḍ eī ꝓprietatibz ſumūtur ꝙ trobiqꝫ ¶ Ordo ī giunctōe ſu mitur ab ordine ī rebz ab extra ¶ Eſt eī ordo ī con iunctiōne modus ſignḍi actu⁹ quo mediāte giun⁹ or dinē extremoꝝ gſigt tōe cu⁹ ordis aut giunc⁹ ꝓpoī tur tm̄ aut poſtpoītur aut idēnter ꝓpoītur ꝛ poſtpoī tur extremis giūctis. Et ſic patēt mōi ſignḍi giūc toīz q̄ ſunt ꝛ q̄t ſt ꝛ ꝙ oriantur

Odꝰ ſignḍi ēēniaꝫ generaliſſimꝰ ꝓpōis ē mo dꝰ ſignḍi p mōm adiacentis altera id ē cauſali ipm̄ gtrahēs ꝛ ad actū reboꝛquēs. Et iſte modꝰ ꝓpoīs ſuītur a ꝓprietate determiāconis ꝛ coaztacionis ī rebz ¶ Et eſt nōndꝫ qꝫ ꝓpo⁹ nō eſt muēta ꝓpter ꝙ̄ba ꝙ̄hemētis tm̄ſicois ꝙt q̄ḍꝫ dicunt. hoc eī non uiꝛ gramaticꝫ dīm cū ḡmatic⁹ ꝙ̄locē ut tazdā tranſi cōez nō gſideꝛat. Ite quedā ꝙ̄ba ꝓpoēs eꝓigūt q̄ ta mē nullā habent trāſicoēz nec ꝙ̄locē nec tazdā ut di cendo ſum in domo. Item dicendo amulus eꝓ auro. illud nomen amulus eꝓigit ꝓpoēz nō tamen ꝙllā tm̄ ſicionē habet ꝙt pz de ſe. ꝙnde dicendꝫ eſt qꝫ prepoſi⁹ muenta eſt finaliter propter caſuale non quodcunqꝫ ſed quod eſt acuſatiuus et ablatiuus. Nam ſicuti dictum eſt in capitulo de nomine ꝙ acuſatiu⁹ ē mo dus ſignificandi ꝙt quē contrahibiliꝫ per modum ꝙt ad quem in quem ꝓpe quē et iuxta quē et ſic de a liis. Similiter ablatiu⁹ eſt modus ſignificandi per

modū (vt quo contrahibilis (vt a quo et in quō et
sine quo et huiusmodi. Talis autē coartacio casua
lis fit p ꝑpoēs actusatiuo casu (vel ablatiuo deser
uientes: (vnde ꝑpositio inuenta est (vt ꝑmo modum
casualem contrahat et coartet: et deinde casualem ad
actum reducat. Per hoc enim q ꝑpositio casuale co
artatet contrahit: prepositio casuale ad actū reduat
et sufficienter dispomt (vt cū actu gstruatur et su-
matur. hic actus p constructibili dependenti ad cau
ale nō enim depēdens ad casuale mediante ꝑpositioē
semp est actus licet (vt frequēter. Est ergo Prepo
sitio ps oratiōis significans p modū adiacētis al
tera casuali ipsū gtrahens et ad actū ꝛducēs ꝛc q

Ub hoc autē modo generalissimo prepositio
nis ad modos subalternos per quādā diui
sionem descendamus: Diuiditur autem iste modus
generalissimus prepositionis in tres modos subalt
nos quoz ꝑmus est modus significandi p modum
contrahentis et retorquentis actusatiuū tantum q
Secundus modus est modus significandi p modum
contrahentis et reborquentis ablatiuū tantum q 29
modus est modus significandi p modum gtrahentis
et reborquentis actusatiuū et ablatiuū. scilicet (vtrū
q differenter. Et hos tres modos essenciales subalt
nos (vocat donatus casum ꝑpoīs. Et habet se simi
liter casus in prepositione sicut signū in aduerb°. et
potestas in coniunctione. Nam sicut signū in aduer
bio consistit in modo speciali terminandi. et potes
tas in speciali modo coniungendi. Sic casus in ꝑpo
sitione consistit in speaali modo contrahendi Et hoc
tripliciter (variatur (vt dictum est. Et ex hoc patet
q casus non est accidens prepositionis nisi sic dm ē

de ſignificacione ī aduerbio et poteſtate m coniuncti
one ¶ Item ꝑmus modus ſignificandi. ſcilicet ꝑ
modꝫ gtrahentis actuſatiuū diditur m trigīta mōs
ſpecialiſſimos trigmta ſpecies ꝓpoſicois gſtituen-
tes. que ſunt apud ante ꝓ̄. que diuerſos habent mo
dos gtrahendi caſuale licet m hiz nom muema² nluā
litas indiuiduoꝝ. ſed quot ſunt ſpēs tot ſunt īdiui
dua ¶ Secundus modus ſignificandi ſcilicet modꝫ
gtrahentis ablatiuū tantū ſubdiuiditur m q̄ndecim
ſpēs quīdecim ſpecies ꝓpoīs gſtituētes que ſunt a.
ab abſq; ꝓ̄ de quibus idem eſt dicendꝫ ſicut prius.
¶ Terciꝰ modus ſignificandi ſcilicet ꝑ modꝫ con
trahentis ꝟtrūq; caſuale ſubdiuiditur m q̄tuoꝝ mo-
dos ſpecialiſſimos quatuoꝝ ſpēs ꝓpoīs gſtituentes
que ſunt m ſub ſuper ꝓ ſubter. Et ſic patet ꝙ ſicut
modus ſignificandi eſſentialis generaliſſimꝰ ꝓpoſici-
onis diuiꝺ m modos ſubalternos ad ſpecialiſſimos de
ſcendendo. Sic ꝓpoº ſimpliciter ſumpta diuiditur m
ꝓpoēs deſeruiētes actº tantū. et m ꝓpoēs deſeruiētes
ablatiuo tantū. et ī ꝓpoēs deſeruiētes ꝟtraq; : Itē
ꝓpoēs deſeruiētes actº tantū diuidūtur ī trigīta ſpe
cies et ꝓpoēs deſeruientes ablatiuo tantum m quin
decim ſpecies. et ꝓpoēs deſeruiētes ꝟtraq; m quatu
oꝝ ſpecies de quibꝫ oībꝫ uiſum ē ¶ Notandꝫ ꝙ pre
poſitio dicatur ꝓpoñ ꝑtibus oꝝōis dupliciter. ꝟnoº
ꝑ appoēz cū ꝓpo ſeruat ſibi uī dºmis ꝓ manet ꝓpoīº
ꝑ e uis modꝫ ſignificandi ēncialem generaliſſimum
et hec ꝛſt ꝟa ꝓpoſicio ꝓ ab aliis ꝑtibus oꝝoīs diſtīc
ta. Aliomodo ꝓpoītur ꝑtꝫ oꝝoīs ꝑ compoſicionē
ꝓ tunc nō manet ꝑ ſe dictio nec ꝑs oꝝoīs ſed cadit ī
ſoī dictioīs cum qua componitur. et tunc ꝓpoſiº nō
retrahit nec reboꝝquet. ſed complet aut mutat aut

minuit. Prepo aũt dupliciter ꝓmittit cũ ꝑtibz uno
modo ſepabiliter ita ꝙ p̃tet ꝙpoẽm poteſt dictiombꝫ
adiungi ꝛ dictõmibus ſepari ꝛ ſub ꝓprio modo ſtãe
Alio modo mſepabiliter ꝛ ſic ꝛ uon meretur dia
p̃po niſi ualde mnꝫprie ꝓpter quãdꝫ ſimilitudinẽ q̃m
habet cũ p̃poẽ m ꝙpoẽ. Nã ſicut p̃põ m compoẽ ꝙplet
aut mutat aut mi nuit. ſic ꝛ iſte. uot diſtraho reprobo
regredior ꝛ hꝫmodi. Et uniformiter p̃poẽs ī ꝙ oẽ
non ſunt ꝺe p̃poẽs. ꝙ ꝑ ſe nichil ſigñt cũ nõ ſt per
ſe dones. Nec ꝛ ꝑ ſe modꝫ ſigñficandi habent ſed ad
dũtur aliis dictõmbus tanꝝ ſillabaꝫ adiectiones:
uot met pet ꝛ hꝫmodi. Qꝺ aũt habitudo uel circun-
ſtancia cauſarꝫ attribuitur p̃põi hoc magis fortaſſe
ex ſigñe ꝙſtructibiliũ extremorꝫ elicitur. Nã p̃po
extra ꝙpoẽm ſi ꝑ ſe ꝓferatur. nulla circunſtan cãrꝫ
per eã exꝓmitur. nec de ui uocis nec de ui ſigñficata.
nec de ui alterius modi ſignificandi. Et ſic patent
modi ſigñficandi p̃poĩs ꝺ ſunt ꝛ quot ſunt et a q̃bꝫ
ꝓprietatibz ſumantur

QOdus ſigñdi ẽnialis genãliſſimꝫ interiectõis ẽ modꝫ ſigñdi ꝑ modꝫ determinãtus alterũ qꝺꝫ eſt uobũ uel ꝑtiapiũ affectiones aie repre ſentans. Nã cũ aia affratur motu doloris gaudij metus ꝛ hꝫmodi hoc ꝑ interiectões exꝓmi. uon interiect° detinat uobũ uel ꝑtiam ñ ſimpliat. ſed ī ꝙpoẽ ad aiaz etꝫ affectũ exꝓmẽs. Interiect° gr̃ ẽ ꝑs oratoris ꝛc. Et hoc uocat donatus ſigñficare cum dicit ꝙ Interiect° ẽ ꝑs orõis ſigñs mẽtis affectũ uoce ī uocata. i. ꝙceptũ mẽtis ſub uoce ñ deliberata

ſub hoc mo ẽnciali genão interiectõnis ad
mõs ſpãliſſiõs deſcẽdaꝫ. Di. ꝺ ic modꝫ i 4.
mõs ſpales ꝓꝫ ẽ modꝫ ſigñdi ꝑ mõm determinantis

alterū motū doloꝛis uel triſticie ī aīa ꝛpreſentans.
Et iſte modus conſtituit mteriectionē doloꝛis. ſ. ot
heu ¶ Zo mo9 ē modus ſig̃ficandi ꝑ mod9 determi-
na tis alterū. motū gaudij uel leticie ī amma repr
ſentans. et iſte mod9 g̃ſtituit mteriectionē leticie.
ſ. euax ꝛ h9modi ¶ Terci9 mo9 eſt modus ſig̃fi-
candi ꝑ mod9 determnātis alterū motū admiracoīs
ī aīa repreſentans. et hic modus conſtituit mteriec
tionē admiracoīs ſ. pape ꝛ h9modi ¶ Quartus ē
mo9 ſig̃ficandi ꝑ mod9 determnātis alterū motum
terroꝛis uel metū repn̄tans. et iſte mo9 g̃ſtituit mt
iectioēs metus ſ. ac at et ſimilia. Et hos q̄tuoꝛ
modos ſp̄ales donatus ſub ſigmificacoē comprehen-
dit. et habet eod9 modo ſe ſigmifica° ad mteriectionē
ſicut ſigmificacio ad adūbiū et poteſtas ad giunctio
ne ꝛ caſus ad ꝓpoſicionē. Sicut enī ſig̃fica° m ad-
ūbio g̃ſiſtit ī ſp̄ali modo detmiuādi. et poteſtas ī cō
ſtructionꝛ ī ſpeciali modo giūgēdi. et ca9 ī prepoſici
oē ī ſp̄ali mō g̃trahēdi. ſic ſig̃fi° īteriectioīs g̃ſiſtit
ī ſp̄ali modo dt̄minādi ſp̄alē motū ī aīa rep̄ſentās
Et hoc g̃ſiſtit ī q̄tuoꝛ mōs ſ. uiſū eſt. et iō ſig̃fic°
nō ē actn̄s īteriectioīs ñ ſicut uiſū ē de aliis ¶ Suf
ficiencia iſtaꝛ ſpecieꝛ ſic p̄t accipi. Cū īteriect° det
mīāt ꝙm exprimit motus ꝛ affectioēs ī aīa p̄t ergo
aīa moueꝛi circa gueīēcia uel circa nō cōueīentia. ut
circa me° m° ſe hn̄tia. Si circa cōueīētia ſic ſunt mt
iectioēs letic. Si circa nō cōneīen° hoc ē dupliciť. ut
cadūt ſub ꝓpe pn̄ta ꝛ ſic ſunt īteriectioēs doloꝛis. ſ. ſb
futuro ꝛ ſic ſt̄ īteriectoēs metus. qꝛ de pn̄tu dolem9 et
de futuro tamem9. Si aūt ī aīa affici° circa me° mo°
ſe hn̄tia ſic ſunt īteriectoes admiracoīs ¶ Mod9 g̃ ꝑ
itizatōes ꝛ ac ꝑtes idecliabiles nō ſot mōs ſig̃ndi

habent sicut ptes declinabiles. qz sigtū ptiū indeclinabiliū paucis subsistit pprietatibz. et ideo pauciores sunt modi significandi in partibus ideclinabilibus q̄p declinabilibus. Et sic patent modi significandi interiectionis qui sunt .x. quot sunt .x. vnde oriantur Et hec de modis sigñdi octo ptiū orōis put ad ethimologiā spectant dicta sufficiāt

Habito de modis sigñdi octo ptiū orationis sub racione qua sunt pncipiū formale ptiū sermonis secundꝝ quē modꝝ ptinent ad ethymologiā . consequenter de ipsis dicamus prout sunt pncipiū efficiēs mīnsecū gōnis .x. aliaz partiū sermonis secundꝝ quē modꝝ ptinent ad diasinteticā Et hoc michil aliud est. q̄p applicare eos ad gstructionē ggruitatem .x. pzfectionē. ostendendo qui modi sigñdi quaz gstructionū ggruitatum pfectionum sunt pncipia. De hijs g̊ tribus passionibz determinemus .pmo eaz pncipia ī genāli uideamus Sūt autem quatuor pncipia ēncialia construendi sermonē congrue .x. perfecte. scilicet materiale formale efficiens .x. finale. Pncipiū materiale gstruendi st constructibilia. qz sicut se habet subiectū ad accidens sic se habent gstructibilia ad constructionē. sed subiectum est materia accidentis: Nā actūs nō habet materiā q̄ sz in q̄ g̊ cōstructibilia sut m̄ cōstrurtōis et nō sunt pluā uel pauaoā duobz. qa vt patebit 9° causatur ex depēdē vnīg cōstructibil ad alterū Sz vna depēdē nō ē n̄ duoz .s. depēdētis .x. detinantis: g̊ vnīg constructōnis non sunt nisi duo constructibilia. s depēdēs .x. determinās Ex h° pz error dicēcāū homo albz currit bñ qdꝝ sit vna constructio. nā hic sunt diūse. una qua adiectiuū dependz ad sbstām

hñ dicit ergo ho alius et hui plures so qstruentes .p. diuisas depones vt dicta tm̄ dicta.

Alia qua ꝯbū dependet ad ſuppoſitum. ꝫ⁹ qua deti
nans dependet ad determinabile. g̃ nō erit hic una con
ſtructio. Similiter cū dicitur ſortes pcurit platenē
hic ꝓpter diuerſas dependencias ꝯbi ad ſuppoſitū añ
ſe et ad obliquū poſt ſe non poteſt ee ꝯna conſtruc
tio ꝯt de ſe patet. Principiū formale ipi⁹ gſtructio-
nis eſt ꝯmo gſtructibiliū. hoc ei eſt forma rei p qd
res habet ee. ſed gſtructio hz ee p conſtructibilium
ꝯmiouē g̃ conſtructibiliū ꝯmo eſt forma gſtructio-
nis. Principiū efficiēs gſtructionis eſt duplex. ſcz.
ẽptranſecū ⁊ itranſecū. Intranſecū ſunt modi ſignifi
candi reſpectiui racione quoꝝ ꝯel ꝯnū conſtructi-
bile eſt ad alterū dependens ꝯel alterius dependenci
am terminātz. a quibz modis ſignificandi reſpectiuis
abſtrahūtur duo modi ſignificandi generales. ſcilz
moduz dependendi in ꝯno gſtructibili. et moꝫ depen
dencia terminātis in altero gſtructibili. Et hñ moi ſig
nificandi dicuntur efficere gſtructionē ꝓtanto qꝫ pre
parant ⁊ diſponūt conſtructibilia ad actualem ꝯmi
onē que fit p intellectū. licet quedꝫ magis remote.
⁊ quedꝫ magis ꝓpinque ꝯt patebit in ſeqnentibus
Et dicuntur modi ſignificandi princiᵐ intranſecum
quaſi inter conſtructibilia manentes. Sed p̄ncipiū
efficiens ẽptranſecum eſt intellectus qui conſtructi
bilia p modos ſignificandi diſpoſita ⁊ ꝓpata actu ꝯ-
nit in gſtructionē ⁊ ſermonē. Conſtructibilia enim
qualitercunqꝫ ſumme diſponantur ad ꝯmonē p ſu-
os modos ſignificandi nūqꝫ tamen ꝯnū conſtructibi
le actu ſe alteri ꝯnit ſed hoc fit p intellectū ut dīm
eſt. Et dī itellectus p̄ncipiū ẽptranſecum quaſi ex
tra conſtructibilia manens. Princiᵐ fīale ē ex̄piſſio
mētis goept⁹ gpītu ꝺa ut dī hº methaphice. ꝙ fit ē

gtacia cuiꝰ aliq̄d fit. ſed 9° ptã ozoĩs fit gr̃a eꝓſſ
ſionis mẽtis conceptus gpoſiti. ꝯ eꝓſſio mẽtis con
ceptus gpoſiti eſt finis 9°mis. (oñ philoſophꝰ ꝑ° peri
armenias dicit. ꝙ ea que ſunt ī (oce id eſt (ocũ
ſignificatiue ī placione q̃les ſunt ozões gramatice ſt
note paſſionũ eaz̃ que ſunt ī aīa: ſcilicet ſigna con-
ceptus mẽtis uel aīe. Signũ aũt eſt fr̃aliter ꝓt ſig
tum. ꝯ gſtructio uel oño m gmatica ẽ finaliter ꝓter
eꝓmẽdꝰ mẽtis gceptũ

Oñter (ideamus de iſtis tribz paſſionibus
in ſpeciali. ꝛ ꝑmo de conſtructione: ſecundo
de 9gruitate ꝛ 3° de ꝑfectõne. quia conſtructio ẽ ꝑoz
9gruitate ꝛ congruitas ꝑoz perfectione (ot patebit
Ad cognoſcendꝰ naturaꝫ conſtructionis ī ſe et
in ſuis ꝓtibus ſubiectiuis Notandum ꝙ conſtructº
eſt quoddꝰ m complexũ (miuocum. Sed ſecundum
Boeciũ mcõplexũ (miuocũ habet duplicẽ cogꝛcioẽz
ſcilicet ꝑ diffrõnẽ q̃ res 9gnoſcitur ſecundꝰ ſui ee et
ꝑt diuiſionẽ qua res cognoſcitur ſecundꝰ ſui poſſe.
Ad diffinicionẽ ꝯ 9ſtructõis ꝛ ad eiꝰ diuiſionem
ꝓcedamus Diffinitur ꝯ 9° ſic. Conſtructio ẽ cõ
ſtructibiliũ (mio ex modis ſignꝫdi ꝛ intellectu cãta
ad eꝓꝛimendꝰ mentis conceptum cõpoſitum finali
ter adiuuenta Ad cuius intellectũ eſt notandum
ꝙ diffinicio datur cauſa innoteſcendi ꝛ cognoſcendi
rem (ot habetur. 6° topicoꝛ. Sed res cognoſcitur
ꝑ ſuas cauſas ex q̃bz habet ee. ꝯ ꝑ ſuas cãs hz dif-
finicꝫ. Ex hoc ſequitur ꝙ aliquid ſufficienter cog-
noſcitur cum ꝑ omnes ſuas cauſas cognoſcitur ꝏ
quando cognoſcitur ꝑ quaſdam eius cauſas tantũ
(ot patet ex intencione philoſophi ſexto metaphĩce
Sz ꝑdicta diffinº aggregat ī ſe oẽs cãs 9°mis Nã

per ly gstructibiliū tangitur cā materialis. p ly pmo causa fozlus. p ly ex modis signdi causata tangitur causa effectiēs mtn̄seca. per ly ab intellectu cāta causa effectiēs extr̄seca. per ly ad exprimendū mendū mētis conceptū tangitur causa finalis ꝙ dca diffinicō est sufficiēs

¶ Ista natura gstructioīs i se via diffinicōis Cōsequēter ea natura uideam i suis ptibus via diōnis ¶ Secundū omnes gmaticos prām diuisio gstructioīs est hec. Cōstructionū alia tn̄sitiª alia itn̄sitiua. Et ista diuiº est sufficiēs. q ad has duas differenciaas reducuntur oēs gstructionū spēs Nā tn̄sitiua r reciproca ad tn̄situā reducunt² vt postea patebit ¶ Ad intellīm mēbroz hui diuisioīs notandū. q in omni genere est dare ꝑmū qd ē metrū r mensura aliozz vt scribitur hº methaphice. Est ꝙ i genere gstructibiliū dare ꝑm gstructibile. r si ē dare ꝑm r erit dare zm. ꝙa ꝑm r zm sunt dē oziōis Est illd vnū i oī gstructioē gstructibile ꝑm qd post se dependet ad obliquū. illd vero zm qd aī se dependet ad suppositū. illd est r zm qd dependet ad determiābile Et cō hoz est. q illd qd p se dependet ad obliqm dependet ad ipm ut ad finm r volāmū. qd aūt ante se depēdet ad suppoītū depēdet ad ipm vt ad ꝑncim r ad ꝑmū. qd ā depēdet ad determiābile dependz ad aliqd ꝑius se. determiāio aūt r dispō rei est posteri oz ipa re ¶ Ité nod q cū oīs 9º requirit zº gstructibilia opz vnū ee depēdēs r alterū depēdenciā finās qd sic pba². ꝙa illa duo gstructibilia a qbz fit 9º. ā ambo depēdent aut ambo dependenciā terminant. aut vnum dependet et alterum dependenciam determinat Sed non possunt ambo dependere. quia dependens

accipitur (vt quid in potencia: sed ex duobus entibꝫ in potencia nonꝫ fit aliqd (vnū (vt dicitur septimo metaphisice. ꝯ ex duobus dependentibus nonꝫ fit constructio. Item si ambo dependerent mutuo dependerent. sed que mutuo dependent sunt simul natura et talia nonꝫ sunt secundꝫ prius et posterius ordinata Dictū est eī qꝫ ꝯstructibiliū est ordo secundꝫ prius et posterius ꝯ ꝛc Item constructibilia nonꝫ possūt ambo terminare. qꝫ determinans (vt est determinās est ens in actu. sed ex duobus entibus in actu nonꝫ fit tertiū. ꝯ non possunt ambo terminare. Relinquitur ergo qꝫ constructibiliū (vnū sit dependens alterum (vero dependenciam terminans. Nā sicut ex materia et forma quoꝝ (vnū est in actu alterū (vero in potencia fit per se compositum in natura. sic ex racione dependendi ꝛ terminandi fit per se ꝯstructio ī sermone. Illꝫ (vero constructibile terminat qꝫ racoē alicuius sui modi significandi terminum dat ꝛ concedit ꝛc

Esumo ꝯ qd dictū ē qꝫ ī omni g°e ē ꝑm cōstructibile et secundꝫ. Aut ꝯ secundū dependet ad ꝑmū aut ꝑmum depēdet ad secundꝫ z° ꝓ sui depēdēciā a vltimo recedente. Si secundꝫ depēdz ad primū. sic est constructio intransitiua Cōstructio ꝯ intransitiua est constructio in qua secundum constructibile per suos modos significandi dependet ad ꝑmū: ut dicendo sortes currit: hoc (verbum currit qd est ꝯstructibile secundꝫ in hac constructione dependet ad suppositum quodꝫ est ꝑmum constructibile. Item dicēdo. sortes legit bene. Hoc aduerbium bene qdꝫ est secundum constructibile in ista constructione dependet ad (vbum quod est primum constructibile Si a

primum constructibile dependet ad secundū secundo
non dependente ad primum sed ad aliud a primo di
uersum sic est gstructio transitiua ¶ Constructio gꝰ
transitiua est in qua primū constructibile ꝑ suos mo
dos signficandi depēdet ad secundū zº ꝑ eius depen
dēciā a primo recedēte si depēdēs fuerit. Et dico si
dependens fuerit. qꝛ in hac constructione quandoqꝫ
constructibile dependenciā non habet sed solum ꝑmi
gstructibilis dependēciā terminat: vt sic dicendo: ꝑ
curro socrtem. Quandoqꝫ aūt secundū gstructibile de
pendēciam habet vt sic dicendo: video legentem li-
brū: hoc ptīcipiū legēntem in ista gstructione cum hoc
gꝑ dependēciam verbi terminat ante se qđ est ꝑm
gstructibile in hac oratione ꝛ depēdet ad obliquum
post se qđ est diuersum a gstructibili primo. Ex is
tis pz gꝑ gº reciꝓca et retransitiua sub transitiua cōti
nentur. Nam gstructio reciproca transitiua est. vt
dicendo socrtes diligit se. qꝛ hoc gstructibile primū
dependet ad secundū secundo nō dependente ad ꝑ-
mum. sz ad aliud si depēdet. Item retransitiua ē exꝑ
duobus transitiuis gꝓsita. vt dicendo socrtes vult
me vt diligam eum. ideo sub transitiua continetur
¶ Et sciendū gꝑ iste due differencie transitiuū et in
transitiuū sumuntur ī gºmibus methaphoꝝ id est.
ꝑ quandā similitudinē transitus realis. Nam ali-
quis dicitur realiter transire quando transit de vno
loco ad alium a primo diuersum: Cum autem quis
ꝓcedit ad aliquem terminū ꝑmum et ī isto manet ī
de non diuertens tunc dicitur non transire. Sic in
constructione intransitiua. quia dependencia vni
id ē posteriozis constructibilis vadit ad primū īde
non transiens ideo ītransitiua dicī: vt socrtes currit

In constructõe vo tñsitiua depẽdẽcia posteriozis nõ
vadit ad ꝑmũ sed transit ad aliud diũsũ a ꝑmo ideo
transitiua merito nũcupatur ¶ Vlteriꝰ notandꝫ qꝫ ł
constructoẽ ītñsitiua posteriuꝰ ꝯstructibile depen-
dẽs ad ꝑm aliquo° mitatur idẽtificari cũ eo. In con-
structõe aũt tñsitiua posteriꝰ constructibile nõ depẽ
dẽs ad ꝑmũ sed ꝑ suã dependẽciã a ꝑ° recedẽs aliq
modo mitatur diũsificari ab eo. Eꝓmde ẽ qꝫ antiqui
ꝯmatici dantes diffrões constructõis tñsitiue ꝛ ītñ
sitiue dabant eas ꝑ idꝫ ꝛ diuersũ. Dicentes construc
tionẽ ītrãsitiuã ee illã in ꝙ constructibilia ptinent ad
idꝫ vel tanꝫ ad idꝫ uidẽtur ptinere. constructõnem
aũt tñsitiuã esse illã. in ꝙ constructibilia ptinent ad
diuersa vel uidẽtur ptinere ad diuersa. Illꝫ autẽ
debet intelligi modo ꝙ dicm est. qꝫ ꝑ tanto constructi
bilia in constructione ītrãsitiua dicuntur ptinere ad
idem ꝙa posteriꝰ constructibile ꝑ suũ modꝫ sign-
di dependens ad ꝑmũ aliquo modo mititur idemtita
ri cum eo. ꝑ tanto ea cõstructibilia ī cõstructione
tñsitiua dicuntur ptinere ad diuersa qꝫ posteriꝰ con-
structibile ꝑ suã dependẽciã a ꝑmo constructibili re
cedens aliquo modo mititur diuersificari cum eo ul
ab eo. Et sic ꝓz qd est constructio transitiua ꝛ ītrã
sitiua ꝛ ꝙ re sic nominatur

Visa de constructione tñsitiua ꝛ intñsitiua
diffrõne. consequenter descendamus ad su-
as species. Diuiditur autem cõstructio in transitiã
in constructionem intransitiuã actuũ et constructi
onẽ ītñsitiuã ꝑsonaꝝ ¶ Constructio ītñsitiua ac
tuũ est ī qua constructibile dependens ꝑ modꝫ actꝰ
significat vt dicendo sortes currit ¶ Cõstº ītñsitiª
ꝑtꝫ ẽ ī ꝙ cõstructle dependẽs signt ꝑ mõm sbe t qº libz

aliter. ꝯ dicendo. ſortes albus currit bene. ꝯ ſub
hȝs ꝯlteriꝰ deſcendamus ¶ Iuxta qđ notandū
ꝙ cū ꝯſtructio ītñſitiua actuū ſit ſuppoſita cū appoī
to. Et mtñſitiua ꝓſonaꝝ ſit determinabilis cū det
minacione ideo ſecundȝ diuſitatē ſuppoſitoꝝ ꝛ diuer
ſitatem determinanaū diuerſificatur 9° mtñſitiᵃ ac
tuū ꝛ ꝓſonaꝝ ¶ Iuxta qđ notandȝ ꝛ ꝑmo de 9°ne
mtranſitiua actuū. ꝙ ī omni ꝯſtructōne ꝓfecta requi
rūtur duo extrema ſecundȝ ſitū diſtācia. ɔ. ſuppoſi
tum ꝛ appoſitū. Et cū appoſitū ſigt ꝓ modȝ diſtan
tiɔ a ſuppoſito ſecundȝ ſitum ideo ſuppoſito addi nō
poteſt ſine medio. tale autem medium eſt cōpoſitio
ꝯ dictū eſt m capitulo de ꝯbo. et ideo compoſitio ī
huiuſmodi dependencia maxime eſt ꝯ verbo neceſſaria
Ex quo pz ꝙ omne ꝯbum requirit ſuppoſitum. ſiue
ſit perſonale ſiue imperſonale ſiue finitū ſiue mfini-
tum. non tamen idem ſed aliud et aliud. ſecundum
ꝙ compoſitio cum modo verbi fuerit aliter et aliter
contracta modo ſignificandi caſui proportionabili.
¶ Reſumo ergo qđ dictum eſt ꝙ cum ȝſtructio ītñ
ſitiua actuum ſit ſuppoſita cum appoſito. et cum nil
ſupponit niſi caſus ꝯ habens caſum. ideo ſecundȝ
diuerſitatem caſus ſupponentis diuerſificatur 9° m
tranſitiua actuum. Aut ergo nominatiuus caſus
ſupponit. ꝯ dicendo ſortes currit. Aut genitiuus
caſus ſupponit. ꝯ dicendo. ſortis intereſt. Aut da
tiuus caſus ſupponit ꝯ dicendo ſorti accidit. Aut
acuſatiuȝ caſus ſupponit ꝯ dicendo ſortem legere
oportet. Aut ablatiuus caſus ſupponit ꝯ dñdo.
a ſorte legitur. Vocatiuȝ aūt ſupponere nō pt cum
ſibi racio ꝑncipij repugnet ꝯ uiſū ê ſupra in capitu
lo de noīe

(Rincipia ggruitatis circa singulas ptes
ia dcas assignare possumus ¶ Notandum
autem qp ggruitatis ꝑncipia g°mis ꝓbi ꝑsonalis cū
suppositō nomiatiui ca9 sunt sep modi sig̃ficandi in
apposito dependenta quibus gfoꝛmatur sep i suppoīto tī
nanti. Nā in appsito ê mo9 ee cui in suppoīto corrn̄
det modus entis. 2° ī apposito ê gpō cui in suppoi°
corrn̄det mo9 ꝑ se stantis. 3° in appoīto est mod9 ꝓ
bi cui in suppoīto corrn̄det raco ꝑncipij. ¶Et hij mōi
sig̃ndi sunt ꝓ tribꝫ ꝑncipiū remotū ꝛ coīe huiꝰ cō
gruitatis. 4° in appoito dependenta est mo9 scz ut ipz=
est altezū cui corrn̄det in suppoīto ꝓt quid est alte=
rū. 5° cōuenīcia numeri in ꝓtrobꝫ. 6° guenīcia n
sone in ꝓtrobꝫ. ¶Et ista sunt ꝑn̄ spālia et appropria
ta. ꝑncipia ggruitatis intñsitiui suppoīti gemi=
ui casus cū appoīto ꝓt dd°. ē. interest loquendo de
ꝑncipijs remotis ꝛ gībus sunt eadē que erant in ꝑ=
dicta g°ne scilicet ex ꝑte ꝓbi dependentis añ se mo9
esse ꝛ gposicio et modus ꝓbi quibꝫ gfoꝛtur in suppo
sito terminātī mod9 entis ꝛ mo9 ꝑ se stantis et ra°
ꝑncipij simpliciter supta. ꝑncipia aūt ꝑpria ut ꝑpī
qua sunt duo moī conformes. s. ex ꝑte dependentis
mo9 ꝓt alterius ex ꝑte terminātis modus ꝓt cuiꝰ
ꝑncia cōgruitatis constructoīs ī qua datiuꝰ sup=
ponit ꝓt dicendo sorti acidit: accipiendo ꝑn̄a remo
ta et communia sunt eadem que ī predīis: sed ꝑpri
a et specialia principia sunt duo modi conformes.
scz modus ꝓt alteri ex parte dependentis et mod9
ꝓt cui ex parte terminantis. ꝑncipia autem con
gruitatis constructionis ītransitiue ī qua accusatiꝰ
casus supponit: ꝓt dicendo me legere sortem opor
tet. Sumendo principia remota sut eadē q ī predīis

Sed ꝑncipia ꝓpria ſunt duo modi conformes. Nã
ĩ appoſito eſt mod⁹ vbi ſimpliciter ſuꝑtus: id ẽ mo°
ſpeciali caſui cõformi nõ cõtract⁹ ꝙ ĩ ſuppoĩto ẽ rõ
ꝑncipij actus ſimpliciter ꝙ non contracta nec contra
hibilis. Principia congruitatis cõſtructõnis mtñſi
tiue ĩ qua ablatiu⁹ ſuppoĩt: vt dicendo a ſorte leg²
remota ſunt eadẽ que ĩ ꝑdĩis. Sz ꝑnppia ꝓpria ſunt
duo modi conformes ſcilicet mod⁹ vt ab aliq̃ ĩ ap=
poĩto ꝙ mod⁹ vt a quo ĩ ſuppoĩto ¶ Et nota ꝙ oẽs
iſte cõſtructõnes vbi mꝑſonalis a ꝑte ante cũ obli
q̃s fiũt ꝑ modos ꝓportionabiles ꝙ nõ ꝑ modos cõue
nientes: Nõ ei reqũatur ĩ iſtis cõſtructionibz conuenie
ncia numeri ꝙ ꝑſone. vñ ſub q̃cunq̃ numero ꝑdĩa ue⁹
poſſunt reſpicere ſua ſuppoſita. vt dicendo me opor=
tet oportet vos: Itẽ ſub quacunq̃ perſona vt di°
oportet me oportet te oz illũ. et eodẽ modo intelli=
gat̃ m aliis. et ꝑ hoc dicuntur mperſonalia quaſi
numero ꝙ perſona ꝑuata ¶ Et ſciẽd⁹ ꝙ licet tam ũ
ba perſonalia q̃ mperſonalia conſtruũtur cum obli
q̃s hoc tamẽ eſt dñter. ꝺa uerba perſonalia conſtruũ
tur cũ obliq̃s tñſitiue a ꝑte poſt ſolũ. ſed vba mꝑ=
ſonalia conſtruũtur tã a parte añ mtñſitiue q̃ a ꝑte
poſt tñſitiue

Icto de conſtructõne intranſitiua actuum
qũo diuerſificatur ſecund⁹ diuerſitatẽ ſup=
poſitoꝝ. Cõſequẽter videnduꝫ ẽ de cõſtructõe mtñ
ſitiua perſonaꝝ determiãta cũ determiãcõe quomodo
variatur ſeu diũſificatur ſecundũ diũſitatẽ determi
nacionũ ¶ Supta qd notandu⁹ ꝙ q̃cq̃d muenitur m
ſermone vel eſt ſuppoiñ vt appoiñ ut aliqd ab ut°
diũſum tñ ad aliq̃d illoꝝ ordiãñ. vt ẽ detina° alic⁹
horꝝ trium. et hec oĩa mꝙiũtur ĩ oracõe q̃ ſubſequi²

ſumma doctrina tullij rhetorice inſtruit ſubtiliter artē rhetoricā. cū g 9° determinābit cū determiacoē diuſifi catur ſecundꝫ diuſitatē determiacionū. aut g determia cio additur ſuppoſito uel appoſito (vt differenti ab u- troꝝ. Si determiacio addatur ſuppoſito hoc eſt dupli citer (vel hec determiā° eſt declinabilis ut indeclina- bilis. ſi declinabilis hoc ē q̄dr̄upliciter. Quia (vt iſ ta detezmiā° declmabilis eſt adiectū denomātiuū uel eſt adiectiuū relatū ut adiectiuū mterzogatiuū (vel adiectū diſtributū: ſi adiectiū denominatiuum ſic eſt iſta conſtructio. ſoztes albus equꝫ albꝫ. que ſpeaficā drām non habet ſed ſub (vna ſpecie cōſtruc tionis continetur. Principia coīa iſtiꝫ coaiſtructionis ep ꝑte adiectiui dependentis ſunt modꝫ determinātis ꝛ modꝫ adiacentis. Ep ꝑte ſubſtantiui terīnātis ſt modꝫ detezmiabilis et modꝫ ꝑ ſe ſtantis. et conuēi- encia ī genere nūo caūꝛ ꝑſona. Sz ꝓncipia ꝓꝓa ſūt duo mōi cōformes ſcz modꝫ denomiāntis ſimpliciter ep ꝑte depēdētis ꝛ modꝫ denomiabit ſimplicit ep par te terminātis. Si aūt iſta detmia° decliabil ſit ad- iectiuū relatiū ſic eſt cōſtruct° relatī cū añcedēn te. Prīcipia congruitatis hꝫ 9°mis coīa ſunt eadꝫ q̄ ī prędīs. ſed ꝓꝓa ſt z° modi cōformes. s. ep ꝑte relatī dependētis modꝫ ſigndi ꝑ mōm ītrīnsecī ep ꝑte añcedētis modꝫ ſigndi ꝑ modꝫ īferibil. Si aūt iſta determia° decliabilis ſt adm īterroga sic eſt ꝯſtru ctio īterrogatī cū ſuo rñſiuo. Prn̄ hꝫ cōgruitatis cōmunia ſunt eadꝫ q̄ ꝑꝫ. ſed ꝑn̄ ꝓꝓa ſunt z° mōi cōformes ep ꝑte mterrogatiui dependētis. modꝫ ſig nificandi ꝑ modꝫ certificabil ſub rōne mterrogātis. ep ꝑte aūt rñſiui modꝫ ſignificandi ꝑ modꝫ certificantis ſub ratione reſponſibilis. Si autem determinacio

sit adiectiuū distributiuū sic est gstructio sigñ distri
butiui cum termiō gī (ot dicendo omnis homo nullꝰ
azmus. Principia ggruitatis gīa sunt eadꝫ q̄ ī p̄dic
tis. Sed p̄ncipia ppria sunt duo modi sig̃ndi confor
mes. ep̄ p̄te sigñ distributiui modꝰ sig̃ndi per modꝫ
distribuētis. ep̄ p̄te termini gīs modꝰ sig̃ndi p mōm
distribuibilis ¶ Est aūt nōndꝫ q̄p ī hꝫmodi gᵒmbꝫ
gformitas oīm dīcoꝝ actñciū que sunt p̄ncipiū com
mune ggruitatis non semp requiritur sed ut frēqn-
cius ¶ Si aūt ista determiāᵒ addita suppositō sit m
declinabilis. hoc gtingit q̄tuoꝝ modis. q̄ aut ē giūcti
o aut aduerbiū aut p̄poᵒ aut interiectᵒ. Si est giūᵒ
hoc est dupliciter. q̄ aut giungit suppositū appoīto
p uim uel p ordinē. Si p uī hoc est dupliciter. aut g
iungit eptrema inter se respectu tercij. (ot sortes a
plato currunt aut disiungit ea respectu tercij ut sor
tes uel plato currit. Si aūt giūctio giūgit suppītū
appositō p ordinē. hoc est dupliciter. aut giunctio se
tenet cū añcedente aut cum gñte. epm de (ortꝫ. ut
dicendo si homo est ꝯ animal est. Si aūt determiāᵒ
īdeclinabilis addita suppositō sit p̄poᵒ sic est ista: a
sorte legitur. Si aūt determinacio indeclinabilis addi
ta suppositō sit tantū aduerbiū. sic ē ista tm̄ sortes
legit. Si autē ista determinacio indeclinabilis addi
ta suppositō sit interiectio. sic est ista: heu mortuꝰ ē
¶ Et sciendꝫ est q̄p aduerbium mō̄ptum aduerbiū
non additur ei qdꝫ est suppositum per se proprie.
sed inquantum est aduerbium tale. scilicet. aduer-
bium excluſiuum. Et dico q̄p aduerbiū nō additur
ei qdꝫ est ꝓprie suppositū. q̄ dicendo currere (velocit
est bonū. In ista oīō infinitꝰ non supponit per se
sed gracia nominis: Idem intelligit² de interiectōe

dicendo heu mortuꝰ est ꝛ hꝰmodi. Principia omniū
harꝫ gᵒnū ꝯgruitatis generalia sunt duo modi gfor
mes modus determinātis ꝛ modus determinabilis
Principia autem magis specialia ꝯgruitatis gᵒnis
ī qua ꝯiunctio additur supposito sunt ex pte ꝯiuncti
onis modus giūgētis ꝛ ex pte extremoꝝ modꝰ cō
iungibilis. Sed principia secundꝫ vnāquāqꝫ speciē
approꝑata sunt modi significandi quibꝰ vna speci-
es coniunctionis specifice ab alia distinguitur q̄ pa
tent capitulo de ꝯiunctione vnicuiqꝫ subtiliter intu
enti. Itē ꝑpria ꝓncipia istius gstructionis a sorte le
gitur sunt duo modi significandi gformes scilicet.
modus contrahentis ꝛ retorquētis a pte ꝓpoīs. mo-
dus gtrahibilis ꝛ retorq̄bilis ex pte casualis. Itē
ꝑpria principia congruitatis huiꝰ gᵒnis. tanꝫ sorꝛ
legit sunt duo modi gformes scilicet modꝰ excludē
tis ex pte aduerbij tantū. et modus exclusibilis ex
pte suppositi exclusibilis. Item ꝑpria princiª ꝯgru
itatis huiꝰ gstructoīs heu mortuus est sunt 2ᵒ mo
di conformes. scilicet modus determinantis sub af
fectu doloris. ꝛ modus determiābilis q̄ est ei ꝓpor
onabilis. et ita intelligatur ī alijs ītiectoibꝫ leti
cie vel admiracoīs suo modo. Si autem determiā'
addatur apposito hoc dupliciter ex determiāᵒ ē decliā
bilis vel īdecliābil. si ꝓmo modo sic est ista sum al-
bus vocor petrꝰ. Et ꝓnciª huiꝰ congruitatis siue
huiꝰ constructoīs communia sunt eaꝫ quæ ī predcīs
Sed princiª ꝑpria sunt duo moī conformes. scz. ex
parte apposita sunt modꝰ ēē seu vocacoīs speiat ī ra
cōe specificantis. ex parte terminātis modꝰ significan
di per modꝫ terminantis illud qdꝫ ꝑ modꝫ ēē t vōci
oīs specialiꝫ ī racoē specificantis sigꝫficat. Si autē

ista determiacio sit ꝙs ideclinabit hoc est tripliciter:
Aut est adubiu. giunctio uel iteziectio. Si est adu
biu hoc est dupliciter: ꝙ uel adubiu additur ꝑbo ra
cõe dispoís ti sigficate aut cõe mõz sigñdi. ꝛ utro=
biꝙ sunt multe g°nes secundꝝ multas determiacio=
nes aduerbiales de q̃bz ommbz dr̃m ê ca° de aduez°
Principia aũt congruitatis oim hazꝛ g°mũ genalia
sunt duo modi sigficandi ꝫformes. s. mo9 determi=
nantis ep ꝑte aduezbij. ꝛ modus determiabilis ep
ꝑte apposita. Sed ꝑncipia ꝓpria sunt duo mõi sig=fi
candi quibz ꝟnaqueꝙ spẽs adubij ab alia distmg2
que patent ꝟnicuiꝙ hec diligẽter ispiciẽta. Si autẽ
determiã° mdeclinabilis addita appoíto sit mteriec
tio. hoc est quadrupliciter. ꝙ aut illa mteriectio leta
tiã expmit aut dolorẽ aut admiracionẽ aut metum
Sed ꝑncipia hazꝛ g°mũ gia sunt eadꝫ que in prędcis
Sz ꝓpria ꝑncipia sunt duo modi sigñdi q̃bz ꝟnaq̃ꝙ
spẽs mteiectioĩs distmguitur ab alia. Si aũt deti
nacio addita appoíto sit giunctio: hoc gtingit eodem
modo sicut cũ giunctio additur suppoíto. sunt eĩ tot
spẽs ꝛ eodꝫ modo ggrue uel gstructiue. Si aũt deti
nacio addatur ad illdꝫ qdꝫ est diuersum ab ꝟtroꝙ
scilicet suppoíto ꝛ appoíto tamẽ ordiatũ ad suppoím
tunc eodꝫ modo fere diuersificatur ꝛ ꝙ tot spẽs g°=
nũ sunt cũ determinacio additur ad suppoítũ ꝛ eodꝫ
modo ggrue. Si autem determinacio addatur ad il
lud qdꝫ est dr̃ns ab ꝟtroꝙ scilicet suppositio tamen
ordinatum ad appositũ diuersificatur ꝟt ꝑpzes et
itũ tot sut spẽs g°mis ꝛ eodꝫ mõ gstructe ut ꝟnicui
ꝙ patere pt̃ diligẽter mtuẽta. Et sic patent oẽs con
structões intñsitiue que sunt ꝛ qt sunt ꝑm° ggruita
tis ipazꝛ tam gia ꝙ ꝓpria

Iſo de gſtructõne mtñſitiua uia diuiſioĩs
gñter de gſtructione tranſitiua uia diõm⁹
diligenter uideam⁹ ¶ Diuiditur aũt g° tranſitiua
in gſtructõnẽ tñſitiuã actuũ ꝛ gſtructionẽ trauſitiuã
ꝑſonaꝛ ¶ Conſtructio tranſitiua actuũ eſt in qua
gſtructibile dependens ꝑ mod⁹ actus ſigt . (vt lego
librum ¶ Conſtructio tranſitiua ꝑſonaꝛ eſt in qua
conſtructibile dependens ꝑ mod⁹ ſubeſigt (vt dicẽdo
filius ſoꝛtis ¶ Cõſtructio tranſitiua actuũ diuidit²
in gſtructionẽ tranſitiuã actus ſignati ꝛ in gſtructi
onẽ tranſitiuã actus ẽpoꝛzati. Cõſtructio tranſitiã
actus ẽpoꝛzati ñ diuiditur ī ſpẽs ſed tm̃ ī īdiuidua
(vt o Villelme. Principia ggruitatis h⁹ conſtructio
nis gĩa ſunt duo modi ẽp ꝑte dependentis ꝑ q̃ꝛ unũ
epigit mod⁹ ꝑ ſe ſtantis ꝛ ꝑ alterũ epigit rationem
termini abſoluti. Sed ꝓncipia ꝓpria ſunt duo modi
gformes. ſ. mod⁹ ſigñdi ꝑ mod⁹ ẽpcatantis ſeu (vo-
cantis a ꝑte aduerbij. ꝛ mod⁹ ſigñdi ꝑ mod⁹ ẽpcitati
ẽp ꝑte (vocatiui ¶ Item gſtruc° tranſitiua act⁹ ſig
nati diuiditur ſecund⁹ diuerſitatẽ gſtructibilꝫ termi
nantis q̃dripliciter. (vt q̃ eſt genitiui caſ⁹ (vt dicẽdo
miſereoꝛ ſoꝛtis. (vt datiui (vt faueo ſoꝛti. (vel actuſa
tiui (vt ꝑcutio ſoꝛtem. (vel ablatiui (vt (vtoꝛ toga
Principia ggruitatis gĩa haꝛ g°mũ ſunt tres modi
ẽp ꝑte depẽdẽtis: ꝛ tres ẽp ꝑte tinãtis. Nã ẽp ꝑte
dependẽtis ẽ mod⁹ ꝫ cui cortñdꝛ ī obliq̃ poſt ſe mod⁹
entis. ²° ẽp ꝑte depẽdẽtis eſt ſig¹° actñtalis q̃ ẽ mo
dus ſignificandi dependentis ad quẽlibet obliquum
poſt ſe cui correſpondet in obliquo modus ſignifica
di ꝑ modum ꝑꝛ ſe ſtantis. Nam ſicut hec eſt mon
ſtrua albus currit. pari modo hec eſt monſtrua. per
cutio album. Tercio ẽp ꝑte dependentis eſt modus

generis q̄ est quasi qualitas sig̃nis accidentalis cui
correspondet in obliquo modus signdi p̄ modū termi ab
solute modo g̃ form̃ casuū g̃trahibilis. Prima ꝑpria
hū g̃structionis miserere sortis sunt duo modi con-
formes scilicet modus dependentis sub modo vt alte
rius ex parte dependentis ꝛ modus termin vt cuius
ex p̄te terminantis. Principia vero ꝑpria huius g̃struc
tionis faueo sorti sunt duo modi conformes. scilicet
modus dependentis sub modo vt altera et modus ter
minantis sub modo vt cui. Principia ꝑpria congrui
tatis hū g̃structionis pernicio sortem sunt duo modi
g̃formes. scilicet modus dependentis vel transeun-
tis sub modo ut alterū ꝛ modus terminātis sub mo
do ut quī: Si autem ille modus vt quē sit ꝓpositū
contractus tunc similiter modus transeūtis sub mō
vt alterū est ꝓportionabiliter prepoē cōsignendus. Prin-
cipia autem ꝑpria congruitatis hū constructionis ve-
tor toga sunt duo modi conformes scilicet modus trā-
seūtis ꝛ dependētis sub mpdo vt ab altero. ꝛ modus
terminātis sub modo vt a quo ꝓportionabiliter ē cō
trahendus ¶ Et constructio transitiua ꝑsonaꝝ diui-
m quatuor ſpēs secundū quadruplicē diuersitatem
constructibilis terminātis. ḋa vel est genitiui casū
vt dicendo filius sortis. vt datī vt similis sorti. ut
accusatiui vt albū faciē vel ablatiui vt celer pedi-
bus id ē uelox: Principia g̃gruitatis g̃ia hanc g̃nū
sunt modus entis sub modo transeūtis ex p̄te dependē
tis ꝛ modus entis p̄ modū p̄ se stantis in obliq̄
Mā sic hec ē ig̃grua miserere albi. sic hec capa albi
Et similiter sicut hec est ig̃grua miserere sortes sic
hec est incongrua capa sortes. Principia ꝑpria hū cō
gruitatis filij sortis sunt 2° moi sig̃ficādi g̃fōres

scilicet modus dependentis sub modo vt alterius. ꝛ modus entis terminātis sub modo vt cuiꝰ. Et ita intelligatur ī aliis trib3 casib3 m ordine suo. Iuxta qdꝰ notandꝰ qꝫ ꝯstructio q̄ ē adiecti cū accusatiuo nonꝰ est congrua sed figuratiua. Actꝰ eī solū ꝯstruitur ggrue cū sig̃ntib3 actū. qꝫ actꝰ est terminꝰ actꝰ signatꝰ: vñ de congruitate hꝰ ꝯstructōnis nō ē iquirendꝰ. cū ꝓpter synodochē ggrue admittatur ī sermone. Epilogat autor. Et sic pz sufficiēcia speciez ꝯstructōnis. ꝛ ꝑncipioz ggruitatis earumdꝰ: pz ꝛ qūo 9° simpliciter diuidi² ī 9°nē tñsitiuā ꝛ mtransitiuā. Cōstructio mtñsitiua diuiditur ī 9°nē mtransitiuā actuū ꝛ ꝑsonaz. Cōstruc° ītñsitiua actuū diuiditur ī q̄nqꝫ spēs secundꝰ numerū q̄nqꝫ suppoītoz spē dīnctū. Et ꝯstructio ītñsitiua ꝑsonaz q̄ est determinantis cū determinabili siue determinabil cū determinātis diuiditur secundꝰ diuersitatē determinātionū q̄ mltipliciter variantur vt uisū ē. Et 9° transitiua² di² ī constructionē tñsitiuā actuū ꝛ ꝑsonaz: Cōstruc° transitiua actuū diui² ī transitiuā actꝰ expcitꝰ ꝛ actꝰ signatꝰ. Construc° actꝰ expcitꝰ nō diui² ñ secundꝰ mdiuidua: Cōstruc° transitiua actꝰ sig̃tꝰ di² m 4°or spēs spāliss̄imas secundꝰ diuersitatē q̄tuoz obliquoz ū speciē drīnaū. Et nōndꝰ qꝫ sicut 9° di² ꝑ se ī transitiuā ꝛ mtransitiuā. sic ꝑ actīns di² ī constructoēz secundꝰ sensū ꝛ secundꝰ ītellm̄ q̄ dīo iō dr̄ ꝑ actidēs qꝫ nō dīdit 9°nē secundꝰ se ꝛ abē. sed ī gparatione ad aīaz apꝓhensiuā. Et dr̄ construc° secundꝰ sensū: qꝫ ābo constructibilia sunt vocetenus expꝓssa rōe cꝰ uocis se cōfert sensui auditꝰ. Cōst° secundꝰ mtem ē qñ altū nō ē vōlit expꝓssū sed ē ī mtē (vt lego et hꝰmodi. Et hec de cōstructōnib3 dīa sufficiāt

Qꝫtur de ggruitate ꝙ est 2ª ꝓ ls sermois de
qua licet tactū sit i spāli circa quālibz spēz
gōnis. de eꝯ tamē natura seorsū i spāli uideamus
Juxta qđ nōndꝫ qꝺ sicut gō rēqrit constructibilium
(mionē absolute. sic congruitas rēqrit constructibi
liū (mionē. nō quācunqꝫ sed debitā. Et qꝺ hec (mio
potest gtingere duplicit (mo. Uno ex gruētia sigficato
rū specialiū. et ꝓ oppcītū (mo mdebita ex repugn
cia iōꝛ. Alio ex potest contingere ex gformitate mo
doꝝ signdi. et ꝓ oppoītū ex idebita modoꝝ sigfcā
di discrepācia. mde est qꝺ quidā nō distīguētes iter
sigboꝝ spāliū guemētiā (vl repugnciā ꝛ modorum
signdi gformitatē uel discrepanciā: dixerunt oēz cō
structōnē ee congruā (vl icōgruā in qua ē sigficato
rū spāliū gueiencia uel repugnācia. Sz hoc non (voz
qꝺ congruitas est pa° ꝑe i gmatica consideranda. (vnde
oportet qꝺ ggruitas sit de gsideracioē gramatici ꝑ se
Sed guemencia uel repugnancia sigboꝝ spāliū a
gmatico ꝑ se non consideratur. sed magis a logico
gꝫ congruitas i sermone ab hijs nō causatur. Qđ
est ergo qꝺ congruitas ꝛ incongruitas causantur ex
gformitate (vel disconformitate modoꝝ significan:
di qui ꝑ se sunt de consideracione gramatici. tñ ꝓprie
tas uel impprietas sermonis causatur ex incōuemē
cia (vel repugnancia sigficatoꝝ specialium: (vnde
hec est congrua et propria. Capa mgri. et hec est im
propria. capa cathegorica: tamen (vtraqꝫ istarum est
congrua ¶ Secundo notandꝫ. qꝺ congruitas rēq:
rit debitam (mionem constructibilium. Et cum hu
iusmodi (mio non causatur per quosdam modos sig
nificandi. ideo ad congruitatem requiritur conform:
mitas omniū modoꝝ significandi gstructibilium ad

aliquā ſpeciē conſtructionis requiſitorꝝ. ita ꝙ cō-
ſtructibile dependens ſit terminatum ꝑ conſtructibile
terminans ꝯptum ad oēs modos ſignḋi ſecundꝫ qs
dependet ꝯptū ad iſtā gᵒnē. Et dico ꝯptum ad iſtam
gſtructionē qa ſi habeat dependenciā ad diuerſas con
ſtructiones nō requiritur ꝙ oēs dependencie ſint ſemꝑ
actu terminate ſed ſufficit ꝙ ſecundꝫ ꝙnā conſtructi
onē terminētur. ꝙt dicendo lego librū hec eſt ggrua
licet nō addatur ꝑgilij ꝙt aliqḋ aliud qḋ terminat
dependēciā hꝫ qḋ eſt liberū ſecundꝫ quā dependet a
ꝑte poſt ¶ Tercio notandꝫ eſt ꝙ cum conformitas
modorꝝ ſignificandi ſit ꝓncipiū conſtructionis ꝛ con
gruitatis diſtinguēḋ eſt de gformitate. qꝫ duplex ē
gformitas. ſcilicet ꝓportionis ꝛ ſimilitudinis. et
qñqꝫ ꝙtraꝫ ad cōſtructionē requiritur. qñqꝫ aūt ſuf
ficit ꝓportionis gformitas tm̄. qñqꝫ aūt ſufficit ſimili
tudinis conformitas tantū. Et ꝙt ſciamꝰ qñ utra
qꝫ conformitas exigatur aut altera tantū ¶ Mōḋ
ꝙ quādoqꝫ cōſtructibile dependēs habet aliquos mōs
ſignificandi non ex ꝓprietatibus ſue rei ꝑ ſe. ſed ex
ꝓprietatibus rei cōſtructibilis terminātis. ꝛ tunc in
ter illos modos ſignḋi exigitur ſimilitudo ꝛ nō pro
portio. ita ꝙ gſtructibile terminās debet habere mōs
ſimiles modis ſignḋi gſtructibilis dependentis ꝙt pꝫ
ī gᵒne adiectiui cum ſubſtantiuo ꝛ in gſtructione no
mīatiui caſus cum ꝙbo ꝑſonali. Nā adiectiuū habet
tam ggeꝫ ꝯp numerū ꝯp caſum ꝛ ꝑſonā ex ꝓprietatibꝫ
rei ſubiecte ꝙt dm̄ ē ſupra. ꝙñ ex ꝑte ſubſtātiui nō
requirat mōs ꝓportionabiles ſed ſimiles: ſimiliter
ꝙrbum perſonale habet numerū ꝛ ꝑſonā ex ꝓprie-
tatibꝫ rei ſuppoſite. ideo hos modos requirit ī ſup
poſito non ꝓportionabiles ſed ſimiles. ſi à gle depē

ſtructibile bonꝰ.

tens habet aliq̃s modos sig̃ndi ex ꝓprietatibz sue ti
p se ꝛ nō ex ꝓprietatibz rei ꝯstructibilis terminātis
tunc exigitur ī illis modis sig̃ndi ꝓporcio ꝛ nō simi
litudo. et ꝙa adiectiuū habet modꝫ adiacentis ꝓprie
ꝛ de ꝓprietatibz sue rei. iō p hꝫmodi modꝫ adiacen-
tis requirit m subiecto modꝫ p se stantis q̃ est sibi ꝓ
porcionabilis. et sic in aliis mtelligatur ¶ Quarto
notandꝫ ē ex sicut ꝯgruitas ꝯstructioīs ī genāli cau
satur ex conformitate modorꝫ significandi generaliť
dicorꝫ. Sic ꝯgruitas ſpecialis ꝯstructiom̃ ſpeciali
um cāt² ex alia ꝛ alia ꝯformitate aliorꝫ ꝛ aliorum
modorꝫ sig̃ndi. ꝯt pz ex p̄dictis ī ſpiciendo singulas
ſpēs gᵒ mis ¶ C̃ōgruitas michil aliud ē q̃ ptiū ser
monis debita ꝯmo ex modorꝫ sig̃ndi cōformitate
ad aliquā ſpeciē cōſtructōnis req̃sitorꝫ derelicta ¶
Vltimo nōndꝫ est ex sicut duplex est constructio. ꝫ.
secundū ſensum ꝛ secundū ītellēm. sic duplex ē con
gruitas. ꝫ. secundū sēsum ꝛ ītellectū ¶ C̃ōgruitas
ſēcundū ſensum est. qñ ambo cōſtructibilia vocete
nus sunt expſſa. Et dī cōgrua secundū ſensum nō
q̃a sēsus etꝫ cōgruitatē ꝓcipit. ſz q̃a vocē vtrausq̃
cōſtructibilis apphēdit cū vox sit ꝓpriū obiectū au
ditꝫ ¶ C̃ōgruitas vō secundū ītem ē qñ ābo cōſtru
ctibilia secundū vocē nō sunt expſſa ſz alterū ipso-
rū est ab ītellcū apphensum. sicut cōtingit m uerbis
ꝑme ꝛ ᶻᵉ ꝑᵉ ī q̃bz mtᵉ² suppoītū: Et sic pz q̃d sit cō
gruitas ꝛ vñ cātur. et hec de cōgruitate dicta suf-
ficiant

Eq̃² de pfectōne q̃ ē ᶻᵃ ꝛ vltima paᵒ sermo
nis ¶ Junta qđ nōodū ex cū g̃matica sit scīa orgaī
ca oꝛ ex illđ qđ m g̃matica est ꝑnapaliter cōsideātū
sit orgaīcū hᵒ naūt ē cōſtrucᵒ de qua dictū ē. Et ꝙa

anme orgamcū est ād aliquē finē ordinatū. est igi⁹ constructōnis aliquis finis necessarius. Talis aūt finis est duplex scilicet ꝑpinquꝰ & remotus ¶ Finis ꝑpinquꝰ est expressio mentis conceptus compoīta secundꝰ distanciā. Et dico secundꝰ distanciā. q conceptus est aliquādo secundꝰ mdistanciā vt componē do hominē cum albo sine copula vt dicen⁹ homo albus. Aliqꝺ ꝯceptus mentis est compositus secū dū distanciā vt cōponēdo hominē cum albo mediāte copula dicendo homo est albus. circa quā cōpositionē cōsistit vēritas et falsitas. vt dicitur ꝑmo perih meniaꝛ. Et q̄ itellectꝰ sup ꝯpoēm ꝑmā nō quiescit cum sit incōpleta sed de ꝑma ꝓcedit ad secundā ideo ꝯstructio nō est ad exꝑmendꝰ ꝑmū ꝯceptū. sꝫ ad exꝑmendꝰ secundꝰ cōceptū cōpositū secundꝰ distāciā finaliter ordinata ¶ Finis aūt remotus cōstructi onis est genāre ꝑfectū sensū m aīo auditoris ex constructibiliū debita vnione ¶ Secundo est notandꝰ q̄ sicut cōstructio simpliciter derelinq̄tur ex cōstructibiliū unione absolute. et cōgruitas constructōnis ex constructibiliū vnione debita. Sic ꝑfectio derelīq̄tur ex constructibiliū unione debita. non quorum cunq̄ sꝫ suppoīta cum apposito dūmodo nulla dependencia derelinquitur circa ipaz non terminata retrahens eā ab eius fine q̄ est conceptū mentis compositū exprimere et ꝑfectꝰ sensum m aīo auditoris genāre. Ex hijs ꝑz q̄ tria requirūtur ad perfectionem sermonis. Primū est suppositum et appositum. Quia cum constructio perfecta sit ad exꝑmendꝰ mentis cōceptum cōpositum secundꝰ distanciā finaliter ordinata. oportet q̄ sicut est distancia inter conceptus mentis cōpoītos. sic eciā sit distācia ī cōstructibiliū

Nota

ꝯmone: Sz hec diſtancia ſolum ẽ mter ſuppoſitū et
appoſitum ep hoc qꝺ ſolū ꝯbū ẽ appoſitū qꝺ ꝑt mo-
dū diſtantis ſe habet: zº rꝛitur oim modoꝝ ſignꝺi
conformitas ꝑut ad congruitatẽ rꝛrebatur: zº rꝛ²
ep parte conſtructōnis qꝺ nulla dependenª ſit nō tmā
ta q̄ retrahat ipaz ab eiꝰ fine. q̄ eſt mentis conceptū
explmere ⁊ perfectū ſenſū i aīo auditoris generare.
¶ Tercio eſt nōndꝝ qꝺ conſtructio habens in ſe hec
tria membra que dicta ſunt perfecta ẽ ſecundꝝ tres
modos perfectioīs ꝺs aſſignt philoſophꝰ hº methae
Mā ꝯno modo aliqꝺ ẽ perfectū cui nīl deeſt eoꝝ q̄ r
ꝛrūtur ad eiꝰ ſpẽz. zº mō aliqꝺ eſt perfm cū poteſt
debite ſuū finẽ ꝓpt quẽ ordiāt̄ pertingere. tercio mō
aliqꝺ ẽ perfectū cū poteſt ſibi ſimile in ſpẽ generare
Cōſtructio ꝰ habens ſuppoſitum et appoſitum ſecū
dum conformitatẽ oim mōꝝ ſignꝺi nullā habens cir
ca ſe dependenciam non terminatam nō retrahentem
ipſam ab eius fine eſt perfecta ꝓmo modo. quia nīl ſi
bi deſiat eoꝝ que ad eius ſpeciem requiruntur. Se
cundo modo eciam eſt perfecta. qꝺ debite poteſt ſuum
finem ꝓpter quẽ ordinatur q̄ eſt explmere mentis con
ceptum compoſitum ſecundꝝ diſtanciam ꝰt dictum
eſt pertingere. Tercio modo eciam eſt perfecta. qꝺ
poteſt facere ſibi ſimile. id eſt perfectum ſenſum in
animo auditoris generare. Ex iſtis patet qꝺ ſignū
perfectionis conſtructionis eſt generare perfectum
ſenſum in animo auditoris. ita qꝺ omnis illa ꝟſtruc
tio erit perfecta q̄ perfm ſenſum in animo audito-
ris generabit. Sed hec perfectio ſenſus i animo au
ditoris non eſt pūctualis. ſed habet gradum perfec
tionis ſecundꝝ magis ⁊ mīꝰ. et ſecundꝝ hoc cōſtruº
dr magis ⁊ mīꝰ perfta. Mā ea īngis pfta ẽ q̄ īngis

getat aīm auditoris ꝙ q̄ nisi getat nimꝰ ꝑfecta erit.
Ex hijs dictis ꝑ ꝑz. ꝙ hec est imꝑfecta si sortes curat. ꝙ ista iunctꝰ si huic gᵒm addita sortes ī facit ī ea nouā dep̄dēciā ad aliq̄d extra se vt ad aliquod sequēs q̄d si nō exp̄matur semper mꝑfecta manebit vt dicendo mr legere hec est mꝑfecta ꝙ aīm auditoris non quietat. ꝙ si que sunt similes. Perfectio nichil aliud est ꝯ paᵒ sermois zª ꝙ voltia ex debita constructibiliū vnione derelicta cū sufficiēcia exp̄mē di mentis incepm compositum secundꝰ distanciā ꝙ generandi ꝑfectā sentenciā ī aīo auditoris ¶ Quarto est notandꝰ ꝙ duplex est ꝑfectio cōstructōnis scilicz secundꝰ sensum ꝙ secundꝰ intellectū ¶ Perfectio secundꝰ sensum ê cuīm ambo cōstructibilia cōstructio mr sut vocetenus exp̄ssa vt ego lego ¶ Perfectio secundꝰ intellectū est cū cōstructibilia secundꝰ vocē non exp̄mantur sed alterū ab intellectu apprehēditur vt dicendo lego. Nā hoc vōbū lego dat intelligere suppositum qdꝰ est ly ego sub cō formitate omnium modoꝝ signdi requisitoꝝ ad hanc speciē constructionis et tamē hic nulla derelinq̄tur dependencia ex parte constructōis tociꝰ ut ꝑtiū eiꝰ nō trāsata que retrahat eā ab eiꝰ fine qui est mētis cōceptum cōpositum secundꝰ distanciā exp̄mere uel ꝑfectū sensū ī aīo auditoris et ita itelligatur ī illis ¶ Quinto ꝙ voltimo ê notandꝰ ꝙ cum illꝰ qdꝰ hꝫ se ꝑ additionē ad altū. posterius est eo ideo ex dictis ꝑz ꝙ cōgruitas ê posterior cōstructionis ꝙ perfcio posterior cōgruitate. nā cōstrucᵒ nō requirat aliquid nisi abte cōstructibiliū vnionē ex mōꝝ signdi cōformitate causatā. vt dicendo uir est alba ita benꝫ est cōstᵒ sicut ista uir ê albus q̄a vtrobiꝫ est conformitas modoꝝ signficandi

Sz congruitas req̃rit gstructibilū (vnionē nō quā-
cunq; sed debitā ex conformitate modoz sig̃ndi illi
us cōstructōnis cātā ad illā sp̃em constructionis req̃
sitoz. Perfectio req̃rit cōstructibilū (vnionē nō q̃ū
cunq; sed solū suppoīti cum appoīto ex cōformitate
oīm modoz sig̃ndi causatam cū sufficiēcia exp̃men
di mētis conceptū cōpoītū secundꝫ distāciā ꝛ gene
randi p̃fectū sensum i aīo auditoris. Et sic pz qꝺ p̃-
fcio sup cōgruitatē addit p̃p̃a p̃n̄a. ꝛ silit̄er cōgru
itas sup cōstructōez. et iō p̃fectio p̃supponit cōgru
itatē ꝛ cōgruitas cōstructionē. construc° gº ē passio
sermonis p̃ma. congruitas 2ª. p̃fec° 3ª ꝛ (voltrma
Et (vt habeamꝫ distictū modꝫ itrogādi de ipis pas
sioibz g̃matice. Sciēdꝫ ē qꝺ de differēciis 9°nū. q̃
sunt tñsitiuū ꝛ itñsitiꝫ possuꝫ q̄rere p̃ hº itrogatiꝫ
que. Sz de istis dīnciis q̃ sunt cōgruū ꝛ icōgruum
possumꝫ q̄rere p̃ hoc itrogatiuū qualis. Sz de istis
dīnciis q̃ sut̄ p̃fectū ꝛ ip̃fectū possumꝫ q̄rere per hoc
interrogatiuū q̃ta. (vnde (vsus
Que trans mtās. q̃lis con icō. q̃ta p̃ mnp

Explicit liber modoz sig̃ndi
Alberti ip̃ssꝫ apꝺ (villam
sancti Albani a° m° cccc° lxxx°

Mste Libr constat Mosh Bettenbergst.

Illa que distinguunt formaliter distinguunt realiter

Et vr̃ q̃ ꝑ ꝓ dr̃ Dñs ꝯ. Nec ista formalitates sit aliqua res nec modus. Si sint res q̃ sunt distincte realiter Nulla q̃ sunt modus. quod ꝑz cum Augustino li. de doctrina xpiana dicẽte. q̃ Nulla res d. ẽns modus est. Ad ꝯ. Illa que distinguunt se non realiter distinguunt realiter q̃ que distinguunt formaliter distinguunt se non realiter. Maior ꝑz q̃ que distinguunt se non realiter non realiter distinguunt ꝑ oppos mod⁹ rei ꝑt oppos eius. Si ꝑ oppos eius mod⁹ q̃mq; d distic realiter: Si ꝑt aliqualiter mod⁹ q̃ d distinc realis q̃ que distinguntur formaliter distinguunt realiter. Item ꝯ sicut se habet res ad formalitatem sibi de se habet res potens ad formalitatem potius q̃ ꝑ hoc d ꝑmittatur aliquod ens de se habet res potens ad rem sibi q̃ d cum tota sibi ad formalitatem potens q̃ sint id q̃ q̃ d impossibile q̃ quod ens q̃ q̃ sibi ens ꝑ aliquid sint cum realiter. Q̃. dicatur formalitatem sibi ens vocat d. ens formalitate plius ens vocat: Si tunc dicitur d. ens q̃ sibi ad hoc nec mouet tunc illa q̃ distinguit formaliter distinguit se totis obiectis Si aut sint aliqua communia nec illud esse d ꝑt oppaciz mod⁹ nec ꝑ oppaciz mod⁹. Si ꝑ mod⁹ q̃ a de vacuo: Si ꝑt mod⁹ q̃ a de realis q̃ que distinguit formaliter realiter. Item ꝯ. Si q̃ vna a sola vna a duo mod⁹ ꝑz de. A. mo